

1233y_Az_Qiyabi_Y2017_Yekun imtahan testinin sualları

Fənn : 1233y Landşaftşünaslıq və landşaftın ekologiyası

1 Bakteriyaların konsentrasiyasının çox olduğu dərinlik hansıdır?

- ☐ 600 m
- ☒ 2500 m
- ☐ 1 – 100 m
- ☐ 800 m
- ☐ 1500 m

2 Dörd mərtəbəlilik strukturuna malik nəhəng coğrafi kompleks hansıdır ?

- ☐ atmosfer
- ☐ biosfer
- ☒ okeanlar
- ☐ dağ kompleksləri
- ☐ yer qabığı

3 Yer səthində maddə və enerji mübadiləsinin intensiv getdiyi landşaft yaradıcı təbəqə necə adlanır?

- ☐ biosenoz
- ☐ landşaft sferası
- ☒ hipergenez
- ☐ mikrosfera
- ☐ pedosfera

4 Okean dərinliklərindəki sular hansı maddələrlə daha çox zəngindir?

- ☐ dəniz və fosfor
- ☒ fosfat və nitrat
- ☐ azot və karbon
- ☐ nitrat və kalsium
- ☐ xlor və oksigen

5 Hidrosfer və atmosferin kontakt təbəqəsinin aşağı qurtaracağı hansı dərinlikdə yerləşir?

- ☒ 150-200 m
- ☐ 200-300 m
- ☐ 300-350 m
- ☐ 120-150 m
- ☐ 50-100 m

6 Bioloji həyatın ən zəngin olduğu okean mərtəbəsi hansıdır?

- ☐ abissal zona
- ☒ şelf zonası
- ☐ ultraabissal zona
- ☐ batial zona
- ☐ materik ətəyi zona

7 Materik yamacı (batial) zonası hansı dərinliyədək davam edir?

- 2500-3000 m
- 1000-2500 m.
- 200-1000 m
- 6000-dən dərin
- 6000-6500 m

8 ətraf mühitlə azad surətdə maddə və enerji mübadiləsi aparan açıq tipli bütöv təbii varlıq hansıdır ?

- üfqi struktur
- landşaft sperası
- coğrafi mühit
- təbii ərazi kompleksləri
- şaquli struktur

9 Təbii komponentlər sistemi arasında yaranan əlaqə neçə adlanır?

- landşaft sperası
- coğrafi mühit
- geosistem
- erigeosfera
- təbii ərazi kompleksi

10 Təbii ərazi kompleksləri necə formalaşır ?

- coğrafi sistemdə nisbətən sabit varlıqdır
- landşaftın üfqi strukturunda yayılmışdır
- ətraf mühitlə maddə və enerji mübadiləsi aparır
- coğrafi mühitdə çox formalaşır
- təbii rejimlərin birliyini yaradan elementdir

11 Okeanda yalnız hansı iki coğrafi sferanın bir başa təması müşahidə edilir?

- atmosferin hidrosferlə və hidrosferin litosferlə
- litosferin hidrosferlə və litosferin atmosferlə
- bitosferin atmosferlə və biosferin litosferlə
- biosferin atmosferlə və atmosferin hidrosferlə
- hidrosferin biosferlə və atmosferin litosferlə

12 Atmosferin yerə ən yaxın, yəni 1,5-2 metr olan hissəsində hansı horizont əmələ gəlir?

- mikrosfera
- atmosfer zonası
- pedosfera
- mezosfera
- atmosfer sferası

13 V.İ.Vernadskinin biosfer haqqındakı təliminə daxil olan həyat pərdəsi hansı təbəqələrdə yaranır?

- bütünlüklə biosferdə

coğrafi təbəqə və ləbdşəft sferasında

hidrosfer və atmosferin yuxarı hissəsində

- Litosferin, atmosferin və hidrosferin bir-birinə yaxın hissəsində
- litosferin üst hissəsi və atmosferin üst hissəsində

14 Okeanlarda neçə mərtəbəlilik strukturu fərqləndirilir?

iki

üç

altı

- dörd

beş

15 Sualtı landşaft sferasının digər sferalardan fərqi nədir?

üfqi differensiasianın güclü olması

- bioloji kütlənin azlığı, yüksək duzluluq, işığın olmaması
- temperatur və duzluluğun tez-tez dəyişməsi
- su axınlarının sürətli hərəkəti
- canlı orqanizmlərin sıxlığı

16 Orta rəqəmlərlə səciyyələnən ritm müddətləri hansıdır ?

dövrü

təkrarlanan

dinamik

dəyişkən

- tsikl

17 Eyni vaxtda baş verən ritmlər neçə adlanır?

tsiklik

- dövrü

dinamik

kompleks

təkrar

18 Mərz kompleksləri hansı təbii ərazilərdə formalaşır ?

dəniz sahillərində

çay deltalarında

- qobu və yarıqlarda

bataqlıqlarda

çay vadilərində

19 Dövrü ritmlər necə baş verir ?

fəslə xarakterli ritmlərdir

proqnozlaşdırma istifadə olunur

tsiklik olaraq formalaşır

- ☒ eyni vaxtda baş verir
- ☐ yalnız çoxillik ola bilər

20 Ritmikanın neçə forması fərqləndirilir?

- ☐ 4
- ☐ 6
- ☐ 1
- ☐ 3
- ☒ 2

21 Landşaftın dəyişməsində müşahidə edilən hadisələri səciyyələndirən anlayış necə adlanır ?

- ☐ landşaftın şaquli strukturu
- ☐ landşaftın üfiqi strukturu
- ☐ landşaft proqnozu
- ☐ landşaftın təkamülü
- ☒ landşaftın dinamikası

22 Elyuvial , superakval və subakval landşaftlar, hansı landşaft vahidinin tipləridir?

- ☐ zonal
- ☒ fasiya
- ☐ intrazonal
- ☐ mərz
- ☐ azonal

23 Davamiyyət müddətinə görə tsikllər neçə qrupa bölünür?

- ☐ 2
- ☐ 4
- ☐ 6
- ☐ 5
- ☒ 3

24 Tsiklik ritm müddətləri hansı ölçüdə səciyyələnir?

- ☒ orta rəqəmlərlə
- ☐ kiçik rəqəmlərlə
- ☐ əsrlərlə
- ☐ 1000 illərlə
- ☐ bir neçə il müddətində

25 Qabarıq mezorelyef formaları və yüksək yastı suayrıcılar, çökək mezorelyef formaları və alçaq terraslar kateqoriyaları hansı landşaft vahidinə aiddir?

- ☐ fasiya
- ☐ intrazonal
- ☐ zonal
- ☐ azonal
- ☒ mərz

26 A.Q.İsaçenkoya görə mərzin neçə əsas kateqoriyası var?

- 3
- 6
- 4
- 2
- 5

27 Sutkalıq və fəsli fazaların davamlılığı və dəyişkənliyi hansı təbiət hadisəsindən asılıdır?

- planetlərin cazibə qüvvəsi
- günəş fəallığının inkişafından
- vulkanların püskürməsi
- tavaların hərəkəti
- sel və daşqınlar

28 Rütubətin paylanması, bitki örtüyü və heyvanat aləminin O_2 və C_2 qazını udması və xaric etməsi prosesləri ritmikanın hansı tsiklinə aiddir?

- sutkalıq
- bir illik
- fəsli
- çoxillik
- dövrü

29 Fəsli və ya illik tsiklların əmələ gəlməsinin əsas səbəbləri hansı təbiət hadisələridir?

- səhrələrin əsasən tropiklərdə geniş yayılması
- yerdəki vulkanların vaxtaşırı püskürməsi
- Yerin Günəşə görə vəziyyəti və yer oxunun mailliyi
- seysmik qurşaqlarda yaranan fəallıq

Yerdəki illik yağıntıların miqdarının dəyişməsi

30 Hər bir ritmik dəyişkənlikdən sonra əvvəlki vəziyyətinə qayıdarkən müşahidə edilən əyintilər yığılaraq landşaftda hansı xüsusiyyətləri dəyişdirir ?

- landşaftın strukturunu və inkişafını
- landşaftın sferlər arasındakı məsafəsini
- landşaftın genezisini
- landşaftın növ və siniflərini
- landşaftın tiplərini və yarım tiplərini

31 Dəyişən ritm müddətləri necə adlanır?

- tsikl
- təkamül
- fasiya
- ritmika
- dinamika

32 Landşaftın strukturunu və inkişafını dəyişdirən hadisələr hansılardır?

- təkamül
- ritmika
- tskilik
- çoxillik
- inkişaf

33 Ritmik hadisələrin hansı formaları var?

- fəslə və sutkalıq
- formaları yoxdur
- çoxillik və dövrü
- dövrü və tskilik
- illik və fəslə

34 Coğrafi sistemdə nisbətən sabit varlıq olub, təbii rejimlərin birliyini yaradan hərəkət forması hansıdır?

- dəyişdirici
- tənzimləyici
- intensiv
- sabitləşdirici
- təkamül

35 Kompleks hadisələrin zaman etibarı ilə təkrarlanması necə adlanır ?

- təkamül
- proqnoz
- tsikl
- ritmika
- dinamika

36 Landşaftın meydana gəlməsinə və müasir dinamik vəziyyətinin yaranmasına səbəb olan proseslərin cəmi necə adlanır?

- landşaftın genezisi
- landşaftın proqnozu
- landşaftın ritmikası
- landşaftın təkamülü
- landşaftın dinamikası

37 Landşaftlar üçün tipik olan vəziyyəti, rejimi və komponentlər arasındakı əlaqəni saxlama fəaliyyəti necə adlanır?

- təkrarlanma
- davamlılıq
- dəyişdirmə
- öz-özünü tənzimləmə
- sabitləşdirmə

38 Tsiklik ritmikanın müddəti necə səciyyələnir?

- milyon illərlə
- kiçik rəqəmlərlə
- dövrü olaraq
- sutkalıq olaraq
- orta rəqəmlərlə

39 Landşaftın proqnozu verilərkən, hər şeydən əvvəl hansı şərtlərə əməl edilməlidir? 1.) ərazinin geoloji və litoloji özülünü tədqiq etməli və araşdırılmalıdır 2.) landşafta antropogen təsirin müasir forma və normalarını saxlamaq şərti gözlənilməlidir 3.) ərazinin landşaft xüsusiyyətlərini təyin etməklə yanaşı, onun tip və yarımtipləri də nəzərə alınmalıdır 4.) Coğrafi sistemlər və onlar daxilində zaman etibarlı ilə əmələ gələn taksonomik vahidlərin qanunauyğun sırası dəqiqləşdirməlidir. 5.) antropogen-texnogen təsirin dəyişmə xarakteri və intensivliyi şəraiti nəzərə alınmalıdır. (Sürət 21.05.2014 11:15:01)

- 1,2
- 2,5
- 3,5
- 4,5
- 2,4

40 Mütərəqqi elementlər hansı landşaft proseslərində iştirak edir?

- landşaftın inkişafında
- hidroqrafik şəbəkənin yaranmasında
- torpaq tiplərinin formalaşmasında
- biosenozların yayılmasında
- landşaftın dinamikliyində

41 Dövrələr ərzində bir sıra landşaft tiplərinin, yarımtiplərinin və onun külli miqdarda morfoloji hissələrinin tamamilə məhv olmasına səbəb nə olmuşdur ?

- daxili qüvvələrin fəallığı, vulkanizm prosesi
- heç biri
- buz örtüyünün altında qalması və dəniz transqressiyaları
- kütləvi quraqlığın yayılması və səhrələşmə
- yer qabığının qalxması, tektonik proseslər

42 İnvariant komplekslərin əvəz olunması hansı proseslər nəticəsində baş verir?

- yeraltı təkanların təsiri
- Ozon qatının naziklənməsi
- kosmik şüaların təsiri
- ☒ təbii və antropogen təsirlər
- günəşlə baş verən partlayışların təsiri

43 Mütərəqqi dəyişkənliklərlə müşayət olunan və landşaftın strukturlarının ardıcıl olaraq biri digərini əvəz etməsi prosesi necə adlanır?

- landşaft sperası
- coğrafi mühit
- landşaftın dinamikası
- landşaftın genezisi
- ☒ landşaftın təkamülü

44 Fasiyaların su ilə dolmuş mənfi relyef formalarında əmələ gələn tipi hansıdır?

- zonal
- elyuvial
- delyuvial
- iatrazonal
- ☒ subakval

45 Yeraltı suların səviyyəsinin səthə yaxın olan fasiya tipi necə adlanır ?

- subakval
- elyuvial
- zonal
- ☒ superakval
- azonal

46 Relyefin qabarıq formalarına aid edilən fasiya tipi hansıdır?

- zonal
- azonal
- ☒ elyuvial
- superakval
- subakval

47 Elementar landşaft kimi fasiyanın neçə tipi mövcuddur?

- 2
- 6
- 5
- ☒ 3
- 4

48 Xüsusi yay aylarında 1-2 ay və yaz aylarından 1-2 həftə əvvəl baş verəcək təbii hadisələrin proqnozlaşdırılması hansı metodla mümkündür? (Sürət 21.05.2014 11:13:58)

- ☒ fenoloji indikasiya metodu

- coğrafi sistemlərin analogiyası metodu
- ekstrapolyasiya metodu
- zaman analogiyası metodu
- invariant proqnozlar metodu

49 Landşaftın tənəzzülü nə zaman baş verir?

- ☐ xarici və daxili amillərin qarşılıqlı təsiri nəticəsində
- ☐ yüksək dərəcəli təbii ərazi komplekslərin təkamülü nəticəsində
- ☒ fəlakətli təbii və texnogen proseslər nəticəsində
- ☐ invariant geosistemlərin inkişafı nəticəsində
- ☐ landşaftların dinamik dəyişikliyi nəticəsində

50 Hansı landşaftlar bu və ya digər dərəcədə olan geosistemlərin dəyişməsi zamanı özünün əvvəlki vəziyyətini sabit saxlayan əlamətlərin cəminə aiddir?

- ☐ dəyişən landşaftlar
- ☐ üfüqi landşaftlar
- ☐ dinamik landşaftlar
- ☐ zonal landşaftlar
- ☒ invariant landşaftlar

51 Landşaftın müasir strukturunu təyin edən, relikv və endemik elementləri özündə birləşdirən landşaft elementləri necə adlanır?

- ☐ buzlaq elementləri
- ☐ hidroqrafik elementlər
- ☒ konservativ elementlər
- ☐ torpaq elementləri
- ☐ biosenoz elementlər

52 Konkret məkanda cansız canlı komponentlərin qarşılıqlı əlaqəsi və təbii-antropogen sistemlərin fəaliyyəti nəticəsində formalaşan sistemlər necə adlanır?

- ☒ Ekosistemlər
- ☐ Zonallıq strukturu
- ☐ Biosistemlər
- ☐ Tektonik proseslər
- ☐ Landşaft qurşaqları

53 Landşaftın dinamikasının təhlilində əsaslanan proqnozlaşdırma müddəti hansıdır? (Sürət 21.05.2014 11:14:37)

- ☐ uzun müddətli
- ☒ qısa müddətli
- ☐ ən yüksək müddətli
- ☐ yüksək müddətli
- ☐ orta müddətli

54 Landşaft proqnozlaşdırmasında neçə metoddan istifadə edilir? (Sürət 21.05.2014 11:14:26)

- 2
- 5

6

4

● 3

55 İnkişafı qabaqcadan aydınlaşdırma təmayülü nədir ? (Sürət 21.05.2014 11:14:14)

dinamika

genezis

ritmika

● proqnozlaşdırma

təkamül

56 Dağın ətəyindən zirvəsinə doğru qalxarkən istiliklə təmin olunma şəraitinin dəyişməsi hansı landşaft strukturunu yaradır?

enlik qurşaqlarını

zonal differensiasiyanı

azonal differensiasiyanı

üfüqi strukturu

● hündürlük qurşaqlarını

57 Materiklərin çox hissəsinin (39,3%) şimal, az hissəsinin isə (19,1%) cənub kürəsində yerləşməsi landşaftının hansı differensiasiyasına aid etmək olar?

intrazonal differensiasiya

enlik differensiasiya

● azonal differensiasiya

hündürlük differensiasiya

zonal differensiasiya

58 Hündürlük qurşaqlarının əmələ gəlməsinin əsas səbəblərindən biri hansıdır?

dağ yamaclarında dəmyə əkinçiliyinin inkişaf etdirilməsi

ortadağlıqdaintensiv otarılma nəticəsində eroziya və diqradasiya proseslərinin güclənməsi

● dağın ətəyindən zirvəsinə doğru qalxarkən istiliklə təmin olunmanın dəyişməsi

alcaqdağlıq ərazilərdə yağıntıdan asılı olaraq, rütubətin paylanması

nival qurşaqlarda qar örtüyünün qalınlığına nəzərən günəş radiasiyasının artması

59 Lənkəran ovalığı landşaftları hansı landşaft tipinə aid edilir?

● intrazonal

sadə

azonal

zonal

mürəkkəb

60 Dağ-meşə landşaftlarının qurşaq əmələ gətirmədiyi ərazi:

heç biri

● Zəngəzur-Dərələyəz

Böyük Qafqaz

Talış dağları

61 İnzonazonal landşaftların yaranma səbəbləri hansılardır?

- ☒ Çay suları.Yeraltı suların səthə yaxınlığı.
- ☐ Çöl iqlimi,yeraltı sular.
- ☐ Bol yağıntı, yüksək rütubət.
- ☐ Quraq iqlim, dağlıq relyef
- ☐ Yarımsəhra iqlimi, çay suları.

62 Zonallıq və intrazonallıq anlayışının yaradıcısı kimdir?

- ☐ Q.F.Morozov
- ☐ L.S.Berq
- ☒ Q.N.Vısotski
- ☐ D.A.Anuçin
- ☐ V.V.Dokuçayev

63 İqlim şəraitinin enlik və hündürlük zonallığı haqqındakı fikirlər kimə məxsusdur?

- ☐ N.A.Seversov
- ☐ A.Humbolt
- ☐ K.F.Rulye
- ☐ Ç.Darvin
- ☒ M.V.Lomonosov

64 Ayrı-ayrı landşaft zonası daxilində inkişaf edən və həmin zonanın iqlim-ekoloji şəraiti ilə o qədər də əlaqədar olmayan TəK hansıdır?

- ☐ azonal
- ☐ kserofit
- ☐ hidromorf
- ☒ intrazonal
- ☐ zonal

65 İqlimlə ayrılmaz surətdə bağlı olan landşaft zonallığı hansıdır ?

- ☒ enlik
- ☐ intrazonal
- ☐ hündürlük
- ☐ şaquli
- ☐ üfüqi

66 Azərbaycanın ayrı-ayrı dağlıq vilayətlərində dağətəyindən yüksəkdağlığa qədər landşaft komplekslərinin düzgün ardıcılığını seçin? 1. dağ-meşə 5.quruçöl 2.nival-buzlaq 6.səhralıqlar 3.dağ-çəmən 7.şoranlıqlar 4.yarımsəhra 8.alp çəmənlikləri

- ☐ 3, 4, 5, 7, 2
- ☒ 4, 5, 1, 3, 2
- ☐ 1, 3, 4, 7, 2
- ☐ 2, 4, 6, 8, 5
- ☐ 1, 6, 7, 8, 3

67 B. Polınov və R.Abolinin ilk dəfə tərtib etdikləri xəritə hansıdır ?

- geomorfoloji
- fiziki
- torpaq
- landşaft
- kartoqrafik

68 Zəngəzur-Dərələyəz silsiləsində qurşağ əmələ gətirməyən təbii landşaft kompleksi hansıdır ?

- alp çəmənlikləri
- bozqır çəmənliklər
- dağ-meşə
- dağətəyi düzənlik
- yarımsəhra

69 Naxçıvan dağlıq sahəsində landşaft qurşaqlarının yüksəklik və üfiqi strukturu Böyük və Kiçik Qafqaz dağlarından hansı xüsusiyyətlərinə görə fərqlənir?

- dağ-çəmən kompleksləri əvəzinə dağ kserofit kompleksləri yerləşir
- burada yerləşən müxtəlif xassəli süxurlar vaxtaşırı yuyulmaya və eroziyaya məruz qalır
- dağətəyi zonaya yüksək dağlıqdan fərqli olaraq daha çox yağıntı düşür
- yarımsəhra komplekslərindən sonra, birbaşa dağ-çəmən kompleksləri formalaşır
- burada dağ-meşə və dağ-çəmən qurşaqları zonallıq üzrə düzgün yerləşməmişdir

70 Hava kütlələrinin dörd əsas tipləri hansıdır? 1. subtropik 4. subnival 7. ekvatorial 2. tropik 5. arktik 8. subantarktik 3.nival 6. milayim 9. subekvatorial

- 1,2,5,8
- 2,4,6,8
- 5,6,8,9
- 3,4,6,9
- 2,5,6,7

71 Azonal landşaftların müşahidə olunduğu ərazi hansıdır?

- Kiçik Qafqaz
- Bazardüzü
- Şahdağ
- Dərələyəz
- Talış dağları

72 İntrazonal landşaftlar hansılardır?

- Talış dağları, Lənkəran ovalığı
- Suayırıcı silsilə, Pirqulu meşələri.
- Kürboyu meşələr, Yalama meşələri
- Şollar düzü, Naxçıvanın orta dağları
- Qobustan çölləri, Qarabağ düzü

73 Yeraltı suların təsiri ilə ifrat rütubətlənmə nəticəsində yaranan landşaftlar necə adlanır ?

- avtomorf
- edafotop
- hidromorf
- dekstruktiv
- evriqial

74 Kür-Araz ovalığı landşaftlarında hansı kimyəvi maddənin istifadəsi kritik vəziyyətə səbəb olmuşdur ?

- mineral gübrələrin
- sialit və kaliumun
- pestisidlərin
- qələvilərin
- azot və fosforun

75 Hansı landşaftlarda 10 il ərzində neft və lay suları ilə çirklənmiş geosistemlər öz-özünə təmizlənmə bilər ?

- milayım qurşaqları
- subqitb və qitblərdə
- tropik meşələrdə
- ekvatorial qurşaqları
- quru subtropiklərdə

76 Heyvandarlıq və dəmən əkinçiliyi ən çox ərazilərin hansı qurşaqlarında inkişaf etdirilir ?

- orta və yüksək dağlıqlarda
- dağətəyi düzənliklərdə
- dik və maili yamaqlarda
- alçaq dağlıqlarda
- nival qurşaqlarda

77 Samur-Dəvəçi, Lənkəran və Kür-Araz ovalıqlarında qurult və yeraltı suların səthə çıxdığı alçaq sahələrdə hansı landşaft tipləri inkişaf etmişdir ?

- yarımsəhra və quru-çöl
- terraslaşmış alçaqdağlıq landşaftları
- abrazion-akkumulyativ tipi landşaftlar
- meşə-çəmən və meşə kolluqlar
- çəmən, çəmən-bataqlıq landşaftları

78 Şumlanma zamanı landşaftın əsas hansı indikatorları dəyişikliyə uğrayır ?

- landşaft növ və yarımnövləri
- hidroqrafik şəbəkə
- bitki örtüyü və heyvanat aləmi
- iqlim ünsürləri
- torpaq və onun tipləri

79 Dünyada kənd təsərrüfatı məhsullarının neçə faizi suvarılan əkinçilik rayonlarının payına düşür?

- 70%-dən çox
- 47%-dən az

- 35%-dən az
- 60%
- ☒ 50 %-dən çoxu

80 ən əlverişli dəmyə əkinçilik üçün yararlı olan torpaqlar hansı ərazilərə uyğun gəlir?

- ☒ meşə sahələrinə
- səhralara
- yarımsəhralara
- quru çöllərə
- buzlaqlara

81 Pestisidlərin miqdarına görə ən kritik ekoloji vəziyyət hansı rayonlarda müşahidə olunur?

- Böyük Qafqaz
- Talış dağları
- ☒ Kür-Araz ovalığı
- Kiçik Qafqaz
- Naxçıvan MR

82 Azərbaycan ərazisində Böyük Qafqazın orta və yüksək dağlıq hissəsində əsasən hansı kənd təsərrüfatı sahələri inkişaf etmişdir?

- bostançılıq təsərrüfatı
- ☒ heyvandarlıq və dəmyə əkinçiliyi
- intensiv suvarma əkinçiliyi
- kəçürmə otlaq maldarlığı
- bağçılıq və suvarma əkinçiliyi

83 Quru subtropik ərazilərdə neft və lay sualrı ilə çirklənmiş geosistemlərdə öz-özünə təmizlənmənin müddəti təxminən nə qədərdir?

- 3 il
- 12 il
- 5 il
- ☒ 10 il
- 2 il

84 Ayrı-ayrı landşaft zonası daxilində inkişaf edən hidromorf landşaftlar, nə üçün həmin zonanın iqlim-ekoloji şəraitindən asılı deyil?

- düzən ərazilərin üstünlüyünə görə
- arid-denudasyon proseslərin intensivliyinə görə
- ☒ əsasən yeraltı, göl və çay sularının səthə yaxınlığına görə
- yamaclarda baş verən eroziya-denudasyon proseslərə görə
- dağlıq ərazilərin üstünlüyünə görə

85 Hidromorf landşaftlar necə yaranır?

- ☒ yeraltı suların təsiri ilə ifrat rütubətlənmə nəticəsində
- dağ-meşə landşaftlarının yayıldığı sahələrdə
- şoranlıqların geniş yayıldığı ərazilərdə

hündür dağlıq ərazilərin dik yamaclarında

otlaq-çöl landşaftları sahəsində

86 Dünyada əhalinin artım səviyyəsini nəzərə alaraq, əkin sahələrinin genişləndirilməsi hansı ekoloji problemlərə gətirib çıxarır?

mrriqasiya landşaftlarının genişlənməsinə

eroziya və denidasiya proseslərinin artmasına

okeanların süni şəkildə qurudulmasına

- tropik meşələrin sürətlə qurulmasına
- sürüşmə hallarının intensivləşməsinə

87 Düzənlikdən fərqli olaraq, dağlıq ərazilərdə ən çox əkilən kənd təsərrüfatı bitkiləri hansılardır?

çəltik və günəbaxan

bostan bitkiləri

pambıq və taxıl

qarğıdalı və çəltik

- arpa və kartof

88 Dəmyə əkinçiliyinin ən çox yayıldığı qurşaqlar hansılardır?

- subtropik və mülayim qurşaqların sərhəddi boyu

Yalnız mülayim qurşaq

subekvatorial qurşağın bütün sahələrində

subarktik və mülayim qurşaqların sərhəddi boyu

tropik səhrələr boyunca

89 Abşeron yarımadasının landşaft komplekslərinin neçə hektarı neftlə çirklənmişdir?

28,8 min ha

- 22 min ha

17 min ha

30 min ha

35 min ha

90 Qarayazı-Ağstafa yasaqlığındakı tuqay meşələrində üstünlük təşkil edən ağac növüdür:

ardıc

Qaraçöhrə

küknar

- palıd

Eldar şamı

91 Hansı qurşaq daxilində suvarılan rayonlarda məhsuldarlıq dəmyə əkinçilik rayonlarına nisbətən çox yüksəkdir?

- mülayim

ekvatorial

tropik

subekvatorial

subtropik

92 əsaslı kapital qoyuluşu sərf etməklə əkin ərazilərinin sahəsini neçə dəfə artırmaq olar?

- 3,6 dəfə
- 6,5 dəfə
- 5 dəfə
- 1,7 dəfə
- 2 dəfə

93 Kənd təsərrüfatına kəskin ziyan vuran gəmiricilərin artmasına səbəb nədir?

- geniş sahələrin şumlanması
- suvarma əkinçiliyinin inkişafı
- yeraltı suların səviyyəsinin qalxması
- yamac eroziyalarının çoxalması
- meşələrin qırılması

94 Qarayazı-Ağstafa yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- Heyvanları qorumaq
- ot bitkilərini qorumaq
- doğru cavab yoxdur
- təbii tuqay landşaftını qorumaq
- torpaq örtüyünü qorumaq

95 Hidroloji abidələr nədir ?

- Okean hövzələri
- Buludluluq, rütubətlik, şəh
- Qar xətti
- Çaylar
- Şlalələr , bulaqlar , bataqlıqlar

96 Landşaft abidələrinə nələr aid edilir ?

- landşaft formaları
- abidələrə aid edilmir
- dağ-düzən landşaftları
- ərazilərin landşaft formaları
- ərazilərin landşaft kompleksləri

97 Yeraltı suların səthə yaxınlığı landşaft komplekslərində nə kimi mənfi nəticə yaradır ?

- eroziya
- səhralaşma
- aşınma
- degradasiya
- şorlaşma

98 Azərbaycanda mövcud olan Alüminium zavodu hansı iqtisadi rayon ərazisi landşaftlarının çirklənməsinə səbəb olur ?

Kür-Araz

Naxçıvan

Lənkəran-Astara

● Gəncə-Qazax

Şəki-Zaqatala

99 Təhlükəli təbii obyektlər yaxınlığında salınan yaşayış məntəqələri əsasən hansı regionlardadır?

Kiçik Qafqazın cənubu, Kür-Araz ovalığı, Talış dağları

Samur-Dəvəçi ovalığı, Kiçik Qafqazın şimalı və cənub-şərqi

Qarabağ maili düzənliyi, Talış dağları, Abşeron yarımadası

● Abşeron yarımadası, Böyük-Qafqazın cənubu və cənub-şərqi

Böyük Qafqazın cənubu, Talış dağları, Naxçıvan MR

100 Bərk tullantı maddələri, o cümlədən xammal faydalı qazıntılar vasitəsi ilə çirklənən regionlar hansılardır?

Böyük Qafqazın şimal-şərqi və Abşeron yarımadası

Naxçıvanın yüksəkdağlığı və Şamur-Dəvəçi ovalığı

Böyük Qafqazın cənubu və Kür-Araz ovalığı

Talış dağları və Naxçıvanın ortadağlığı

● Kiçik Qafqazın şimal-şərqi və Abşeron yarımadası

101 Azərbaycan Respublikası ərazisində Abşeron yarımadasından başqa, təbii landşaft sahələrinin neftlə çirklənməsi hansı rayonlarda da müşahidə edilir?

Ordubad, Şərur, Şahbuz, Babək

Zəngilan, Şabran, Xızı, Siyəzən

Naftalan, Daşkəsən, Kəlbəcər, Laçın

● Şirvan, Neftçala, Siyəzən, Kürdəmir

Lənkəran, Astara, Yardımlı, Bəhramtəpə

102 Xəzər dənizi hövzəsinə daxil olan sənaye və məişət tullantıları ən çox hansı çayların vasitəsilə gətirilir?

● şimal-qərb çayları-Volqa, Terek, Sulak çayı

cənub çayları-Atrek, Səfidrud, Qorqan çayı

cənub qərb çayları-Kür, Lənkəran, Astara çayı

şimal çayları-Ural, Emba çayları

qərb çayları-Samur. Qudyalçay, Qusarçay

103 Ümumiyyətlə Xəzər dənizinin hövzəsində hal-hazırda nə qədər sənaye şəhəri formalaşmışdır?

50-dən çox

75-dən çox

● 200-dən çox

150-yə yaxın

100-dən çox

104 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin Abşeron yarımadası ərazisindən keçdiyi sahələr ekoloji cəhətdən necə qiymətləndirilir?

kənd təsərrüfatına yararlı ərazilən kimi

Təmənilə bütün torpaqlarının rekultivasiya olunduğu ərazi kimi

Heyvandarlıq təsərrüfatının inkişaf etdirildiyi ərazi kimi

- torpaq-meliorativ səhətdən mürəkkəb və çətin obyekt kimi
- 90 % ərazininin neft tullantıları ilə çirklənməsi

105 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin Abşeron rayonundan keçən hissəsinin landşaftları əsasən hansı tiplərə aiddir ?

əsasən boz-qonur torpaqlar formalaşan səhra tipi

- boz-qonur torpaqların üstünlük təşkil etdiyi quru çöl və yarımsəhra landşaft tipi
- xüsusilə şoranlaşmış quru subtropik landşaft yarım tipi
- çox hissədə xəzər sahili rütubətli iqlim tipi
- orta dərəcəli parçalanmış ön dağlaq landşaft tipi

106 Morfogenetik xüsusiyyətlərinə görə hidromorf landşaftlar hansı komplekslər kimi xarakterizə edilir?

subakval

superakval

- intrazonal

kserofit

elyuvial

107 Antropogen landşaftları təsvir etmək üçün hansı tiplər götürülür? 1. rekreasiya landşaftı 4.seyrək meşələr 7.otlaq landşaftı 2. buzlaq landşaftı 5.səhralar 8.aqroirriqasiya landşaftı 3.şəhər landşaftı 6.dağ-mədən landşaftı 9.palçıq vulkanları

3,4,5,7,8

- 1,3,6,7,8

2,4,5,6,9

1,3,4,8,9

5,6,7,8,9

108 Abşeron yarımadası ərazisində massivlərin bəziləri çox təhlükəli təbii obyektlər yaxınlığında salınır.Bu obyektlər hansılardır?

Dəniz sahilində-Mərdəkan və Nardaran

Sürüsmə zonalarında-Ziğ və sahil qəsəbələrində

- Palçıq vulkanlarının ətəklərində-Keyrəki və Zigilpiri

Sənaye müəssisəsi yaxınlığında-Sanqaçal və Qaradağ

Quraq-arid zonalarda-Qobustan kəndi

109 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin Azərbaycan ərazisində başladığı və Gürcüstan Respublikası sərhəddində bitdiyi məntəqələr hansılardır ?

- Səngəçal terminalı-Ağstafa rayonu

Ələt qəsəbəsi-Qazax rayonu

Bakı limanı-Balakən rayonu

Bayıl qəsəbəsi-Zagatala rayonu

Qarabağ rayonu-Qax rayonu

110 ən tez dəyişikliyə uğrayan landşaft vahidləri hansılardır ?

nival və subnival

tropik və subtropik qurşaq

kserofit və hidromorf

- mərz və fasiya
- orta və yüksək dağlıq

111 Azərbaycanın dağlıq ərazilərinin təsərrüfat cəhətdən ən çox mənimsənilən hissəsi haradadır?

- Kürboyu düzənliklər və Ləngəbiz tirəsi
- Böyük Qafqazın şimal-şərqi, dağətəyi və alçaq dağlığı
- Böyük Qafqazın cənubu və yüksək dağlığı
- Talış dağlarının orta dağlığı və dağətəyi əraziləri
- Kiçik Qafqazın orta və yüksək dağlığı

112 Abşeron yarımadasının hansı sahələrində radiasiya fonu çoxdur və radiasiyanın normadan yüksək olmasına əsas səbəb nədir?

- Sabunçu, Ramana, Balaxanı, Qala-neft mədənləri
- Çiçək, Albalı, Nardaran, Zirə-kənd təsərrüfatı
- Qarabağ, Qobustan, Sahil-Qarabağ sement zavodu
- Bibiheybət, Bilgəh, Sənqaçal-yodlu-bromlu sular
- Suraxanı, Mərdəkan, Binəqədi-tikinti materialları

113 Təbii landşaftlara çirkləndirici təsir göstərən və texnoloji avadanlıqlar tullantısının zərərlik dərəcəsinə görə neçə qrupa bölünürlər?

- üç
- iki
- altı
- dörd
- beş

114 Nəqliyyat vasitələrindən təbiətə atılan və ən çox sinir-əsəb, qan-damar və əqli çatmamazlıqlar kimi xəstəliklərin yaranmasına şərait yaradan kimyəvi maddələr hansılardır?

- maqnezium, hidrogen-sülfid, karbon qazı
- helium qazı, dəmir oksidləri və natrium-xlor
- karbon oksidləri, benzol, təsirsiz qazlar
- hidrogen xlorid, metallik nikel, sulfat turşusu
- dəm qazı, azot oksidləri, qurğuşun qazı

115 Yer kürəsində təxminən nə qədər ərazi süni şəkildə qurudulmuşdur?

- 6 mln.km²
- 3500 min km²
- 8 mln.km²
- 4,8 mln.km²
- 7 mln. km²

116 Böyük şəhərlərin havasının zərərli maddələrlə yüksək cirkənmə hallarının 80 %-ə yaxın göstəricisi ilin hansı ayları arasında baş verir?

- aprel-oktyabr
- avqust-noyabr
- dekabr-mart

fevral-may

yanvar-aprel

117 Yüklənmə xüsusiyyətlərinə görə antropogen landşaft tipləri hansılardır ? 1. dəyişilməmiş 3.sıx meşələr 5. pozulmuş 2.zəif dəyişilmiş 4.düzənliklər 6. çox dəyişilmiş

1,3,6

3,4,5

1,4,6

● 2,5,6

2,4,5

118 Təsərrüfatda istifadə xarakterinə və dəyişilmə istiqamətinə görə landşaftlar hansı tiplərə bölünür?

mərz və fasiya

● antropogen və mədəni

akval və subakval

batial və abissal

geosfera və ekosistem

119 Yer üzündə təxminən nə qədər sahə suvarılır?

● 2,5 mln.km²

3 mln km²

5 mln.km²

4,5 mln.km²

1,7 mln. km²

120 Landşaftların neftlə çirklənməsi və ekoloji tarazlığın pozulması prosesi necə adlanır ?

● texnogen çirklənmə

kimyəvi çirklənmə

biogen çirklənmə

radioaktiv çirklənmə

antropogen çirklənmə

121 Antropogen təsirlərə məruz qalmayan təbii landşaft kompleksi hansıdır ?

● subnival-nival

yüksək dağlıq

subalp-alp

düzənlik

orta dağlıq

122 Sənaye tullantılarının tənzimlənməsi üçün hansı qaydalar tətbiq olunur?

zavodlar bağlanır

yerli müşahidə

● dövlət standartları

heç biri tətbiq görülmür

istehsalat azaldılır

123 Son 20 ildə ən çox antropogen təsirə məruz qalan meşə sahəsi hansıdır ?

Pirqulu meşəsi

Hirkan meşəsi

Tuqay meşəsi

heç biri

● Sultanbud meşəsi

124 Gəncə-Qazax iqtisadi rayonu ərazisinin landşaftlarının çirklənməsinə səbəb olan sənaye müəssisəsi:

Maşınqayırma zavodu

Elektron avadanlıqlar zavodu

Pambıqtəmizləmə zavodu

Fermer təsərrüfatı

● Aliminium zavodu

125 Hal-hazırda Azərbaycanın ümumi meşə ehtiyatının 49%-i hansı regionun payına düşür?

Kiçik Qafqaz

● Cənub-Şərqi Qafqaz

Talış dağları

Zəngəzur

Böyük Qafqazın cənubu

126 Neolit dövründə əkinçiliyin və heyvandarlığın başladığı vaxtda Azərbaycan ərazisinin neçə faizi meşə ilə örtülü olmuşdur?

11%-i

● 60%-i

30%

9%-i

20%-i

127 Respublikanın arid düzənliklərində ayrı-ayrı landşaft tiplərinin antropogenləşməsi neçə % təşkil edir?

43%

48%

67%

● 56%

70%

128 Mərkəzi Asiya ərazisində əvvəllər olmamış, yalnız yeni tektonik hərəkətlər nəticəsində yaranan landşaft tipləri hansılardır?

1. dağ-meşə 4. dağ-çəmən 2. nivab buzlaq 5.tayqa-meşə 3.səhralar 6.dağ-çölləri

3, 5

● 3, 6

1, 4

2, 6

2, 5

129 Azərbaycanın qüvvətli və ya zəif tektonik qalxmaya məruz qalan bütün rayonlarında xüsusi ilə dağlıq rayonlarında hansı təbii elementlər formalaşır? 1. yamaclar genişlənir 5. landşaft növlərinin sahəsi artır 2.meşə sahəsi artır 6.səhralar genişlənir

3.sürüşmələr çoxalır 7.eroziya prosesləri güclənir 4.çay dərələri dərinləşir 8.buzlaqlar əriyir

- 1, 4, 5
- 5, 7, 8
- 4, 6, 8
- 4, 6, 8
- 2, 3, 4

130 Neogen və antropogen dövrlərində qüvvətli tektonik hərəkətlər hansı ərazilərin kənarlarını qaldıraraq, onun kənarlarında orografik sərhəd əmələ gətirmişdir?

- Cənubi Qafqaz ərazisi
- Cənubi Amerikanın şərq
- Mərkəzi Asiya ərazisi
- Hind-Çin yarımadası
- Ərəbistan yarımadası

131 Xrom elementinin çatışmaması insan orqanizmində hansı xəstəliklərin yaranmasına səbəb olur?

- qan azlığı və böyrək çatmamazlığı
- yoluxucu xəstəliklərə
- sümük və diş xəstəliklərinə
- qan və ürək-damar xəstəliklərinə
- qalxanvari vəzin xəstəliklərinə

132 Təbii landşafların təbii-ekoloji şəraitinin dəyişdirilməsi prosesində iynəyarpaqlı meşələr hansı məqsədlər üçün qırılmışdır?

- humuslu qara torpaqların istifadəsi
- otlaq sahələri və fermer təsərrüfatının inkişafı
- yolların çəkilməsi və qəsəbələrin salınması
- sellüloz-kağız və süni liflərin istehsalı
- əkin sahələrinin genişləndirilməsi

133 Hiss olunmayan və sürəti 1 mm/ilə bərabər olan qalxma bir dövr ərzində təxminən nə qədər olar?

- 1500-1700 m
- 800-1000 m
- 6000 m
- 500 m
- 2000-2500 m

134 Yeni tektonik hərəkətlərin rolu böyükdür?

- landşaft əyalətlərinin ayrılmasında
- əkin sahələrinin şorlaşmasında
- coğrafi mühitin formalaşmasında
- geosistemin yaranmasında
- meşə zolağının yaranmasında

135 Yeni landşaft tiplərinin əmələ gəlməsi və vaxtaşırı bir- birini əvəz etməsi prosessini yaradan səbəblər hansılardır?

- coğrafi mühitin dəyişməsi

sferaların bir-biri ilə əlaqəsi.

- yeni tektonik hərəkətlər
- kontinental iqlim
- iqlim dəyişmələri

136 Kür çayının geniş subasarında su altında qalmış münbit torpaqların təsərrüfat dövriyyəsidən çıxarılmasına səbəb nədir?

- su kəmərləri
- bataqlıqlar
- su anbarları
- su kanalları
- kollektorlar

137 Hər il orta hesabla 2-3 mm sürətlə qalxan dağlıq ərazilərin hündürlük balansını qoruyan təbii proses hansıdır?

- deplyasiya
- denudasiya
- ekzerasiya
- differeñsiasiya
- abraziya

138 Müasir tektonik hərəkətlərin differensial qalxma sürəti ən çox hansı ərazilərdə müşahidə edilir?

- Böyük Qafqazın yüksəkdağlığında
- Kür-Araz ovalığında
- Mil-Qarabağ maili düzənliyində
- Qabırnı-Acenohur qırıqlıq zonasında
- Kiçik Qafqazın orta dağlığında

139 Yeni tektonik hərəkətlərin sürəti ən çox hansı ərazilərdə müşahidə edilir?

- orta dağlıqda
- düzən meşələrində
- yüksəkdağlıqda
- dəniz sahilində
- düzənlikdə

140 Azərbaycan ərazisi meşələrinin sahəsinin kəskin azalma səbəbləri nədir?

- antropogen təsir
- quraqlıq
- yağıntılardan çoxluğu
- müharibə şəraiti
- iqlim şəraiti

141 İrriqasiya landşaftları hansılardır?

- suvarılan
- əkinçiliyə yararlı
- meşə sahəsi salınan

bərpa olunan
duzlardan təmizlənən

142 Üzüm, taxıl, pambıq və nar hansı landşaft torpaqlarında yetişdirilir ?

- ☐ dağ meşələrində
- ☐ dağətəyində
- ☒ yarımsəhralarda
- ☐ bataqlıq-lanunlarda
- ☐ subalp çəmənlərində

143 Boz, boz-qonur və açıq şabalıdı torpaqdan hansı landşaft komplekslərində yayılmışdır ?

- ☐ ortadağlıq və meşələrində
- ☐ alçaqdağlıqda və quru çöllərdə
- ☐ yüksək düzənliklərdə və nivalda
- ☐ yüksək dağlıqda və bozqırlarda
- ☒ yarımsəhra düzənliklər və dağətəyində

144 Naxçıvan MK-da göstərilən hipsometrik həddən 800-100 m qalxan landşaft kompleksi hansıdır ?

- ☐ dağ meşə
- ☐ dağ çəmən
- ☒ yarımsəhra
- ☐ kserofit çəmən
- ☐ quru çöl

145 Lənkəran ovalığında yarımsəhra landşaftları əvəzinə hansı landşaftlar əmələ gəlmişdir ?

- ☐ quru çöl
- ☒ meşə
- ☐ kserofit
- ☐ dağ-bozqır
- ☐ dağ-çəmən

146 Sel, daşqın və sürüşmə hadisələrinin ən çox təsir göstərdiyi dağlıq landşaftları hansı regionun payına düşür?

- ☒ Böyük Qafqaz
- ☐ Kiçik Qafqaz
- ☐ Dərələyəz silsiləsi
- ☐ Talış dağları
- ☐ Zəngəzur silsiləsi

147 ən çox külək eroziyasına məruz qalan landşaftlar hansı rayon daxilindədir?

- ☐ Kiçik Qafqaz
- ☐ Pirqulu
- ☐ Lənkəran
- ☐ Samur-Dəvəçi
- ☒ Qobustan

148 Kür-Araz ovalığı landşaft komplekslərinin şorlaşmasına səbəb nədir?

- quraq iqlim şəraiti
- yüksək temperatur
- çökəklik olması
- torpaqda duzların miqdarının çoxluğu
- yeraltı sualrın səthə yaxınlığı

149 Subnival-nival landşaft kompleksi Azərbaycanın hansı ərazilərində mövcuddur?

- Talış dağları, Şahdağ, Ləngəbiz
- Zəngəzur, Böyük Qafqaz, Gömürgöy
- Böyük Qafqaz, Kiçik Qafqaz, Talış dağları
- Böyük Qafqaz, Kiçik Qafqaz, Zəngəzur
- Kiçik Qafqaz, Murovdağ, Dərələyəz

150 Yaydan 1-2 ay və yazdan bir neçə həftə əvvəl baş verəcək təbii hadisələri hansı metod vasitəsi ilə proqnozlaşdırmaq mümkündür?

- coğrafi analoqiya metodu
- zaman analoquyası metodu
- coğrafi sistemlər metodu
- fenoloji indikasiya metodu
- ekstrapolyasiya metodu

151 Landşaft proqnozlaşmasının ən vacib sahələrindən hansı, bu proses zamanı mütləq nəzərə alınmalıdır?

- landşaftların hündürlük strukturu
- təbii ərazi komplekslərinin yerləşməsi
- landşaftların üfüqi zonallığı
- ərazi komplekslərinin qonşuluq əlaqəsi
- landşaftların dinamiki dəyişikləri

152 Landşaftın təbii yolla və antropogen amillərin təsiri ilə inkişafının istiqamətini və gələcək vəziyyətini müəyyən edən proses hansıdır?

- landşaft genezisi
- landşaftın təkamüllü
- landşaftın təkmilləşdirilməsi
- landşaft proqnozu
- landşaftın dinamikası

153 Landşaft proqnozlaşması prosesində əsas istifadə edilən mənbə:

- yazılı məlumatlar
- müasir ədəbiyyatlar
- çöl tədqiqatları
- landşaft xəritələri
- statistik rəqəmlər

154 Landşaft proqnozlaşdırmasını hansı müddətdə vermək mümkündür?

- 1 ildən -1000 ilədək
- 10- 15 ilədək
- 10- 15 ilədək
- bir neçə 100 il
- yalnız 3 - 5illik

155 Q.N. Visotskinin yaradıcısı olduğu coğrafi anlayışlar hansılardır ?

- proqnozlaşdırma
- zonallıq və intrazonallıq
- mərz və fəsiya
- dinamika və təkamül
- təkrarlanma və ritmika

156 Təbii və mədəni landşaftları ayıran alim kim olmuşdur ?

- Q.N.Visotskiy
- N.A.Serversov
- Q.F.Morozov
- L.S.Berq
- V.V. Dokuçayev

157 Proqnozlaşdırma nədir ?

- inkişafı qabaqcadan aydınlaşdırma
- landşaftın təkamülü ilə bağlıdır
- landşaftın genizisini təyin edir
- yalnız iqlimlə bağlıdır
- müasir dinamikanın təhlili

158 ən aktual olan orta və uzun müddətli xüsusi proqnozlar hansı amillərin tam nəzərə alınması ilə səciyyələnir?

- vulkanik proseslər, landşaft dinamikası
- təbii, sosial-iqtisadi və texnogen
- dağların sədd effekti və üfqi zonallıq
- antropogen, vulkonogen və differensiasiya
- yalnız iqlim və yeni tektonik proseslər

159 Aşağıdakılardan hansı A.Q.İsaçenkonun verdiyi proqnozlaşma metodudur?

- texnoloji metod
- ekstrapolyasiya metodu
- hidrotexniki metod
- induksiya metodu
- litoloji metod

160 Uzun müddətli proqnozlar hansı prinsiplərə əsaslanmalıdır?

- funksional modelə
- texnoloji amillərə

fəsilərin dəyişməsinə

- tarixi inkişafa
- struktur-dinamik şərvə

161 Azərbaycanın ayrı-ayrı dağlıq vilayətlərində iqlim-ekoloji şəraitin dəyişməsi ilə əlaqədar dağətəyindən yüksək-dağlığa qədər landşaft komplekslərini ardıcıl seçin?

- yarımşəhra-quru çöl, dağ-meşə, dağ-çəmən, nival-buzlaq
- səhra, rütubətli meşələr, alp çəmənlikləri, subnival-nival
- dağ-çəmən, dənizsahili meşələr, səhra, nival-buzlaq
- quru-çöl, subnival-nival, yarımşəhra, dağ-çəmən
- səhra, rütubətli meşələr, alp çəmənlikləri, subnival-nival

162 Landşaft daxili differensiasiyasının mühüm amillərindən olan ekspozisiya amili hansı iqlim xüsusiyyətlərinin formalaşmasına təsir göstərir?

- istilik və rütubət balans, şimal və cənub yamaclarda fərqli olur
- biotik komponentlərin tərkibində baş verən dəyişiklər
- qaz və buzlaq örtüklərin qalınlığından asılı olaraq biokütlənin miqdarı dəyişir
- müxtəlif səmtli yamacların nisbi yüksəklik amplitudu 500- 1000 metr arasında dəyişir
- yağıntılarda orta illik miqdarı yamacların baxarlığından asılı olaraq dəyişir

163 Su səthini əhatə edən neft çirkləndiriciləri dənizin flora və faunasına nə kimi zərərli təsir göstərir ? 1. günəş şüalarını daha çox keçirir, suyun temperaturunu artırır 2. Dənizdə atmosfer arasında enerji, istilik, rütubət və qar mübadiləsini pozur 3. Neft ləkələri günəş şüasını buraxmur, oksigen mübadiləsinin qarşısını alır 4. Suyun tərkibindəki qaz mübadiləsini gücləndirir, bioloji məhsuldarlığı artırır. 5. dəniz quşlarının yemi azalır, balıqların sayı daha da çoxalır

- 1,3
- 2,3
- 4,5
- 2,4
- 1,5

164 Nəqliyyat sahələrinin inkişaf etdirilməsi zamanı təbii landşaftlara nə kimi zərərli təsirlər göstərilir? 1. Avtomobil yolları altında qalan məhsuldar torpaqlar 2. Dəmiryolu stansiyaları yaxınlığında antropogen mənşəli tullantılar 3. Landşaftların səhrələşməsi prosesləri güclənir 4. Avtomobil yolları kənarlarında ağacların quruması 5. Gəmi nəqliyyatı zamanı sahil landşaftlarının çirklənməsi 6. Gəmi nəqliyyatı zamanı sahil meşələrinin növ dəyişməsi

- 1, 3, 5
- 2, 4, 6
- 1, 2, 4
- 1, 2, 4
- 3, 5, 6

165 Neftlə çirklənmiş dəniz sularının transformasiyasını araşdırarkən, neft məhsullarının dəniz suyuna qarışması necə izah olunur?

- neftin su ilə qarışma sürəti yüksək olduğundan, çirkli maddələr dəniz suyunda tez həll olur
- küleyin sürətindən və istiqamətindən asılı olaraq, çirkləndirici maddələr dəniz suyundan buxarlanır
- neftli məhsullar yalnız suyun səthində yığılıb qalır, buxarlanmanın qarşısını alır
- neft məhsulu dənizin səthinə düşən kimi emulsiya prosesi nəticəsində dərin qatlara nüfuz edə bilər
- əsas fenollardan ibarət çirkləndirici maddələr yalnız dəniz sularının dərin qatlarına çökür

166 Azərbaycan Respublikasında yeganə iqtisadi rayon hansıdır ki, burada yerüstü içməli su mənbəyi yoxdur?

Şəki-Zaqatala

Aran rayonu

● Abşeron rayonu

Quba-Xaçmaz

Gəncə-Qazax

167 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin keçdiyi əsas böyük təbii ərazi elementləri hansılardır?

Xəzərsahili düzənlik, Muğan düzü, Qarabağ maili düzənliyi

Ələt tirəsi, Kür-Araz ovalığı, Asınohur-Ceyrançöl alçaqdağlığı

● Abşeron yarımadası, Kür-Araz ovalığı, Gəncə-Qazax maili düzənliyi

Abşeron yarımadası, Şirvan düzü, Qarasu çökəkliyi

Qobustan alçaqdağlığı, Şirvan düzü, Qanıx-Əyriçay vadisi

168 Abşeron yarımadası ərazisində massivlərin bəziləri çox təhlükəli təbii obyektlər yaxınlığında salınır. Bu obyektlər hansılardır?

Dəniz sahilində-Mərdəkan və Nardaran

Sənaye müəssisəsi yaxınlığında-Sanqaçal və Qaradağ

Quraq-arid zonalarda-Qobustan kəndi

Sürüsmə zonalarında-Ziğ və sahil qəsəbələrində

● Palçıq vulkanlarının ətəklərində-Keyrəki və Zigilpiri

169 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin Azərbaycan ərazisində keçdiyi rayonların iqlim-ekoloji xüsusiyyətləri, o cümlədən landşaftları necə dəyişir?

başlanğıc məntəqədə quru-çöl, son məntəqədə isə rütubətli meşə-çəmən landşaft tipi

boru kəmərinin keçdiyi bütün ərazilər dağ-meşə və dağ-çəmən landşaftlarıdır

başlanğıc məntəqədə yarımsəhra, son məntəqədə isə meşə-çöl landşaftları yayılıb

əsasən dağətəyi və meşə-çəmən landşaftlarıdır

● əsasən əhatə etdiyi ərazinin 90 %-i quru-çöl və yarımsəhra landşaftlarıdır

170 Landşafta əsaslı təsirlərdən hesab edilən metal əridilməsi hansı dövrü əhatə edirdi?

e.ə. 1 milyon il əvvəl, aşağı paleolit dövrü

● e.ə. III-12 minilliklərdə, tunc dövrü

e.ə. VIII-V minilliklərdə, neolit dövrü

e.ə. X-VIII minilliklərdə, mezolit dövrü

e.ə. 10-12 min il əvvəl, paleolit dövrü

171 Azərbaycan ərazisində təbii landşaftlara, ilk insanların təsiri əsasən hansı dövrdən və hansı kənd təsərrüfatı sahəsinin inkişafından sonra başladı ?

dəmir dövründən, əkinçiliyin inkişafı

yuxarı daş dövrü, yığıcılıqla məşqul olma

dəmir dövründən, dəmir və tuncdan istifadə olunması

● mezolit dövründən, heyvandarlığın inkişafı

tunc dövründən, ovçuluğun inkişafı

172 Hansı qoruqlar əsasən yarımsəhra landşaft sahəsində yerləşmişdir?

Eldar, Pirqulu, İsmayılı
Zaqatala, Qobustan, Göygöl
● Ağgöl, Qobustan, Şirvan
Türyançay, Şahdağ, Sultanbud
Qızılağac, Bəsirtçay, Hirkan

173 Nadir ağac növlərinin qorunduğu qoruqlar hansılardır?

Pirqulu, Qızılağac, Şirvan
İlisu, İsmayılı, Göygöl
Türyançay, Göyçay, Ağgöl
● Bəsirtçay, Hirkan, Eldar qoruğu
Qobustna, Altıağac, Qarayazı

174 Dağ-meşə landşaftının differensiasiyasına əsasən hansı amillər daha çox təsir göstərir?

- hipsometrik şərait və yamacların ekspozisiyası
- orta illik yağıntıların miqdarı və litoloji tərkib
- antropogen amillər və rütubətlənmə şəraiti
- süxurların yerləşməsi və dəmyə əkinçiliyi
- yamacların deqredasiyası və heyvandarlıq təsərrüfatı

175 Azərbaycan ərazisində yalnız tarixi-təsviri sənət qoruğu hansıdır?

- Altıağac
- Qobustan
- Eldar şamı
- Göygöl
- Şahdağ

176 Dağ-meşə qurşağı zonalarının tərkibinə, strukturuna, torpaq xüsusiyyətlərinə və rütubətlənmə rejiminə görə fərqlənməsinin əsas səbəbi nədir?

- relyef-iqlim amili
- geobotanik amil
- tektonik amil
- litoloji və hidroloji amil
- antropogen amil

177 Relikt bitki növləri əsasən hansı qoruq landşaflarında yayılmışdır?

- Hirkan, Eldar, Vəsitçay
- Qızılağac, Zaqatala, İlisu
- Göyçay, Türyançay, Hirkan
- Altıağac, Qarayazı, Şirvan
- Göyöl, Ağgöl, Qobustan

178 Təbii landşaftlarının qorunması məqsədilə yaradılan və əsas hissəsi dağ-meşə landşaftı olan qoruqlar hansılardır?

- İsmayılı, Zaqatala, İlisu
- Qızılağac, Ağgöl, türyançay

Qarayazı, Altıağac, Göygöl
Pirqulu, Qobustan, Bəsirtçay
Göyçay, Şirvan, Hirkan

179 Azərbaycan ərazisində təbii landşaft kompleksləri ilə bərabər quşların mühafizə olunduğu qoruqlar hansılardır?

Ağgöl, Hirkan qoruğu
● Qızılağac, Ağgöl qoruğu
Bəsirtçay, Qarayazı qoruğu
Altıağac, Qızılağac qoruğu
Eldar, Göygöl qoruğu

180 Azərbaycan ərazisində yaşamış və təbii landşafta təsir göstərməyə başlamış ilk insanların yaşı təxminən nə qədərdir və onlar hansı dövrə aid edirlər?

- 1 milyon il, aşağı paleolit
- e.ə. V – III minilliklər, eneolit
- e.ə. VI – V minilliklər, neolit
- e.ə. X – VIII minilliklər, mezolit
- 40-50 min il, yuxarı paleolit

181 Kür-Araz ovalığının Xəzərsahili hissələrində hansı tip komplekslər formalaşmışdır ?

- dəmyə əkinçiliyi kompleksi
- bataqlı-laqun təbii kompleksi
- ortadağlığın çəmən kompleksi
- yarımsəhra və quru çöl kompleksi
- alp və subalp çəmənlikləri

182 Rütubətin və istiliyin optimal olmasına görə hansı ərazilərdə öz-özünü təmizləmə xüsusiyyəti sürətli gedir ?

- tropik səhralarda
- mərcan adalarında
- ekvatorial qurşaqlarda
- mülayim qurşaqlarda
- rütubətli subtropiklərdə

183 Atmosfer havasına və torpaq sahələrinə atılan tullantıların həcminə və xüsusi çəkisinə görə fərqlənən şəhərlər hansılardır?

- Mingəçevir, Yevlax, Zaqatala, Şabran
- Lənkəran, İmişli, Gədəbəy, Sumqayıt
- Gəncə, Şəki, Qusar, Xaçmaz, Ağdaş
- Bakı, Naxçıvan, Daşkəsən, Ağcabədi
- Bakı, Sumqayıt, Şirvan, Gəncə, Mingəçevir

184 Təsərrüfatın müxtəlif sahələrində pozulmuş təbii landşaftların bərpası üçün tətbiq edilən tədbirlər kompleksi necə adlanır?

- akkumlyativ tədbirlər
- rekultativ tədbirlər
- fitomeliorativ tədbirlər
- aqrotekniki tədbirlər

meliorativ tədbirlər

185 Sənaye şəhərlərinin pozulmuş landşaftların torpaqlarının rekultivasiyası hansı mərhələlərlə aparılır?

- aqrotekniki və fiziki
- hidromeliorativ və texniki
- gübrələmə və yumuşaltma
- texniki və bioloji
- fitomeliorativ və kimyəvi

186 Respublika torpaqlarının ən çox alüminium oksidləri ilə çirklənmə prosesi hansı sənaye şəhəri ətrafında müşahidə olunur?

- Gəncə şəhəri
- Naxçıvan şəhəri
- Bakı şəhəri
- Sumqayıt şəhəri
- Mingəçevir şəhəri

187 Azərbaycan ərazisində ən çox kimyəvi gübrələrdən, pestisidlərdən və defoliantlardan hansı ərazilərdə istifadə edilir?

- Kür-Araz ovalığında
- Qarabağ maili düzənliyində
- Lənkəran düzənliyində
- Naxçıvan MR-da
- Samur-Dəvəçi ovalığında

188 Azərbaycan Respublikasında Abşeron yarımadasından başqa neftlə çirklənmiş rayonları hansılardır?

- Lənkəran, Astara, Yardımlı, Bəhramtəpə
- Zəngilan, Şabran, Xızı, Siyəzən
- Naftalan, Daşkəsən, Kəlbəcər, Laçın
- Ordubad, Şərur, Şahbuz, Babək
- Şirvan, Neftçala, Siyəzən, Muradxanlı

189 Neft və neft tullantıları ilə çirklənmiş torpaqların rekultivasiyası hansı üsullarla həyata keçirilir?

- kimyəvi və bioloji
- texniki və bioloji
- irriqasiya
- aqrotekniki
- meliorativ və texniki

190 Dağ-mədən işləri sahəsində yeni yaranmış formalar hansılardır?

- sürüşmə və uçqun sahələri, çay yatağının istiqamətinin dəyişdirilməsi
- karyerlər, saxtalar, çökəkliklər, tikinti ilə əlaqədar planlaşma işləri
- süni göl çuxurları, otarılma sahələri və yeni salınmış yollar
- əkin sahələri, böyük fermer təsərrüfatları
- karyerlərdən çıxarılan materialların yayılması, müxtəlif tipli fəsiyalar

191 Dağ-mədən işləri aparılan ərazilərdə hansı texnogen relyef formaları yaranır?

denidasyon fimalar və karyer çuxurları

metal qırıntıları və aşınm materialları

- yeni yaranmış formalar və akkumlyativ formalar
- meliorativ formalar və tikinti qalıqları
- qədim sūxur qatları və torpaq tərəcikləri

192 Çirklənmiş torpaqlarda rekultivasiya işləri aparılan zaman ilk görülən tədbirlər hansılardır?

əraziyə ağac və kol bitkilərinin əkilməsi

əraziyə kimyəvi və mineral gübrələrin verilməsi

neftlə çirklənmiş sahələrə başqa ərazilərdən gətirilmiş torpağın tökülməsi

- ərazinin metal qurğu və tullantılardan təmizlənməsi
- torpağın üst qatının təzyiqli su vasitəsi ilə yuyulması

193 Bioloji rekultivasiyada ilkin mərhələ olaraq hansı tədbirlər görülür?

- mineral və yerli gübrələr verilməlidir
- tullantı qalıqlarından təmizlənməlidir
- sahələr suvarılmalıdır
- dənli bitkilər əkilməlidir
- morfoloji diaqnostika edilməlidir

194 Abşeron torpaqların çirklənməsində neft məhsulları ilə yanaşı hansı tullantılar iştirak edir?

- metallurgiya, elektrotexnika və başqa sənaye tullantıları
- məişət və bərk tullantılar vasitəsi ilə
- kimyəvi və mineral gübrələrin vasitəsi ilə
- fermer (heyvandarlıq) təsərrüfatının tullantıları
- kənd təsərrüfatı məhsullarının tullantıları

195 Hal-hazırda neft məhsulları ilə çirklənmiş torpaqlarında rekultivasiya aparılmış ərazilər hansılardır?

Siyəzən, Şabran, Xızı

Naftalan, Zəyəm, Mehmana

İmişli, Muradxanlı, Carlı

Mərdəkan, Zirə, Pirəküşkül

- Bülbülə, Ramana, Qaradağ

196 Ümumiyyətlə respublika ərazisində nə qədər ərazi neft məhsulları ilə çirklənmişdir?

- 28,8 min.ha
- 45,5 min ha
- 52,3 min ha
- 35 min ha
- 17 min ha

197 Neft istismarı qurtardıqdan sonra ərazidən buruqların, beton əsasların təmizlənməsi hansı rekultivasiya üsulu ilə yerinə yetirilir?

aqrotekniki

- texniki

meliorativ
kimyəvi
bioloji

198 Abşeron yarımadasında ən az radioaktivlik müşahidə olunan ərazilər hansılardır?

Suraxanı, Bilgəh
Binəqədi, Bibiheybət
Ramana, Balaxanı
Qala, Sabunçu
● Nardaran, Mərdəkan

199 Rekultivasiya üçün təcrübədən keçirilmiş və sınaqdan keçirilmiş etibarlı metodlardan ən əlverişlisi hansıdır?

fenoloji analogiya metodu
● landşaft-ekoloji metod
coğrafi indikasiya metodu
texniki metod
bioloji- texnogen metod

200 Akkumlyativ dağ-mədən formalarının yayıldığı rayonlarda hansı təbii proseslər yaranır?

sürüşmə sel və daşqınlar
yeni tektonik proseslərin aktivləşməsi
müxtəlif bitki formasiyalarının yaranması
● denudasiya, yuyulma və eroziya
defilyasiya, abraziya və aşınma

201 Nəqliyyat vasitələrindən təbiətə atılan və ən çox sinir-əsəb, qan-damar, əqli çatmamazlıqlar kimi xəstəliklərin yaranmasına şərait yaradan kimyəvi maddələr hansılardır?

maqnezium, hidrogen-subfid, karbon qazı
hidrogen xlorid, metallik nikel, sulfat turşusu
karbon oksidləri, benzol, təsirsiz qazlar
helium qazı, dəmir oksidləri və natrium-xlor
● dəm qazı, azot oksidləri, qurğuşun

202 Şirvan şəhərində ətraf ərazilərin çirklənməsini sürətləndirən və kənd təsərrüfatına ciddi ziyan vuran əsas sənaye sahəsi hansıdır ?

● «Şirvanneft» neft-qazçıxarma idarəsi
qara və əlvan metallurgiya
mineral gübrələr istehsalı
inşaat materialları kombinatı
Kükürlü mazut yanacağından istifadə edilən DRES

203 Dağlıq ərazilərdə meşə altındakı torpaqların strukturunun subnival və nival ərazilərlə müqayisədə daha möhkəm olmasının səbəbləri aşağıdakılardan hansıdır ?

meşə torpaqlarında aşınma və denudasiya prosesləri daha güclüdür
● yamaclar meşə bitkilərinin kökləri ilə yaxşı bərkidir
meşə sahəsində rütubətin daha çox olması

meşə komplekslərinə antropogen təsirlər daha intensivdir
burada taksonomik dərəcəli bir sıra fiziki-coğrafi komplekslər vardır

204 Səhra, yarımsəhra və digər quraqlığa davamlı ərazilərin torpaqlarının şorlaşmasının və bataqlıqlaşmasının səbəbləri nədir?

- dəmyə əkinçiliyi
- suvarma əkinçiliyi
- biçənəklərin istifadəsi
- dağ-mədən sənayesi
- otarıma təsərrüfatı

205 Torpaqların çirklənməsinə qarşı sənaye tullantılarının tənzimlənməsi üçün hansı qaydalar tətbiq olunur?

- zavodlar bağlanır
- yalnız monitorinq olunur
- yerli müşahidələr aparılır
- dövlət standartları tətbiq olunur
- istehsalat azaldılır

206 Kimyəvi gübrələrdən və pestisidlərdən istifadə torpaq sahələrinin çirklənməsi ilə yanaşı, başqa hansı problemlər yaradır?

- torpağın üst məhsuldar hissəsini aşındırır və şorlaşmaya səbəb olur
- torpağın üst hissəsində buxarlanmanı azaldır və ziyanvericilərin sayı artır
- bitkilərin məhsuldarlığını və inkişafını zəiflədir
- gübrəli bitkilərlə qidalanan heyvanların məhvina səbəb olur
- insanlarda bir sıra xəstəliklərin və bədxassəli işlərin yaranmasına səbəb olur

207 Azərbaycanın torpaq ehtiyatlarının kənd təsərrüfatı çirklənməsi ilə eyni zamanda hansı tullantılarla həddindən çox çirklənmişdir?

- məişət tullantıları ilə
- məişət sularının axıdılması ilə
- toksik maddələr və metallarla
- azot və fosfor gübrələri ilə
- nəqliyyat tullantıları ilə

208 Dağlıq ərazilərdə ot bitkilərinin qruplaşması, torpağın qalınlığı və biotik komponentlərin məhsuldarlığı hansı amillərdən asılıdır?

- kənd təsərrüfatı sahələrinin düzgün yerləşdirilməsindən
- yamacları təşkil edən süxurların litoloji tərkibindən
- buzlaq ekzarasiyası və akkumlyasiyasının intensivliyindən
- ərazinin relyef və mikroiklim xüsusiyyətlərindən
- qar örtüyünün qalın olması və buzlaqlaşmasından

209 Respublikanın sənaye şəhərlərində müəsisələrin atdıqları tullantıların qarşısını almaq üçün hansı tədbirlər görülür?

- müəsisələrin daxilində xüsusi ölçmə cihazları yerləşdirilir
- müəsisələr istədikləri qədər tullantı atmağa qadirdirlər
- şəhərdən kənar ərazilərə yığılaraq yandırılır
- Xəzər dənizinin dərinliklərinə atılır

- xüsusi dövlət müəsisələri tərəfindən monitorinqlər aparılır

210 Abşeron yarımadasının bərk tullantılarla çirklənməsinə səbəb olan əsas sənaye müəsisələri hansılardır?

- H.Əliyev adına Neft emalı zavodu
- Azərneftyağ istehsalat birliyi və Azərsun şirkətlər qrupu
- Qaradağ sement zavodu və Bakı Gips məmulatı zavodu
- Qaz emalı zavodu və Keşlə maşınqayırma zavodu
- Abşeron DRES-i və Qaradağ daş karxanası

211 Respublika ərazisində aqroirriqasiya tədbirləri aparılan torpaq sahələrində ən çox hansı landşaft növləri yaranır ?

- meşə landşaftı
- alp çəmənlikləri
- çəmən-bataqlıq landşaftı
- yarımsəhra landşaftı
- dağlıq landşaftı

212 Kimyəvi meliorasiya zamanı hansı tədbirlər görülür?

- ot bitkilərindən istifadə etməklə yaxşılaşdırma
- torpaqların yenidən bərpa olunması
- torpaqlara əhəngin və gübrələrin verilməsi
- rekreasiya tədbirlərinin görülməsi
- mühəndis işlərinin tətbiqi

213 Ağac, kol və ot bitkilərindən istifadə etməklə kompleksin vəziyyətinin yaxşılaşdırılması hansı meliorativ metod vasitəsi ilə aparılır?

- kimyəvi meliorasiya
- texniki meliorasiya
- bioloji meliorasiya
- hidrotexniki
- fitomeliorativ

214 Abşeron yarımadasının hansı hissəsinin torpaqları daha çox çirklənməyə məruz qalmışdır?

- cənub hissəsi
- bütün sahil zolağı
- şimal-şərq hissəsi
- şimal-qərb hissəsi
- şimal hissəsi

215 Bioloji rekultivasiyada ilkin mərhələ olaraq hansı tədbirlər görülür?

- sahələr suvarılmalıdır
- morfoloji diaqnostika edilməlidir
- mineral və yerli gübrələr verilməlidir
- dənli bitkilər əkilməlidir
- neft tullantı qalıqlarından təmizlənməlidir

216 Orta dağ-meşə qurşağında meşəsisizləşdirilmiş ərazilərdə intensiv əkinçiliyin inkişaf etdirilməsi hansı prosesi gücləndirir?

defilyasiya

☒ eroziya

korroziya

akkumlyasiya

abraziya

217 Azərbaycan ərazisində son 20 ildə ən çox antropogen təsirə məruz qalan meşə sahəsi hansıdır?

Tuqay meşəsi

İlisu meşəsi

☒ Sultanbud meşəsi

Pirqulu meşəsi

Hirkan meşəsi

218 Gəncə-Qazax iqtisadi rayonu ərazisinin torağ sahələrinin çirklənməsinə səbəb olan sənaye müəssisəsi hansıdır?

☒ Alüminium zavodu

Kabel istehsalı zavodu

Pambıqtəmizləmə zavodu

Elektron avadanlıqları zavodu

Maşınqayırma zavodu

219 Neolit dövründə əkinçiliyin və heyvandarlığın başladığı vaxtda Azərbaycan ərazisində neçə faiz meşə ilə örtülü ərazi olmuşdur?

11 %

☒ 60 %

9 %

30 %

25 %

220 Kür çayının geniş subasarlarında su altında qalmış münbit torpaqların təsərrüfat dövriyyəindən çıxarılmasına səbəb nədir?

su kəmərləri

bataqlıqlar

su kanalları

kollektorlar

☒ su anbarları

221 Pambıqçılıq və üzümçülük rayonlarında torpaqlarda konsentrasiyanın artmasına səbəb nədir?

fəsiləsiz əkinçiliyin tətbiqi və mineral gübrələrin verilməsi

irriqasiya sistemlərinin yalnız kollektor-drenaj sistemindən ibarət olması

torpaqların təkrar şorlaşmaya məruz qalması

☒ DDT və defoliantlardan hər il fəsiləsiz istifadə edilməsi

növbəli əkinçiliyin tətbiq olunması

222 Müxtəlif kimyəvi gübrələrlə, pestisidlərlə, defoliantlarla çirklənən torpaqlar əsasən hansı ərazilərdə yayılmışdır?

Arazboyu düzənliklərdə

Qarabağ maili düzənliyində

- Kür-Araz ovalığında
- Samur-Dəvəçi ovalığında
- Lənkəranın dənizsahili düzənliyində

223 Azərbaycanda kollektor-drenaj şəbəkəsinin əsas əhəmiyyəti nədən ibarətdir?

- suvarma və meliorasiya işlərinin həyata keçirilməsi
- əhalinin içməli su ilə təminatı üçün
- torpaqlarda külək eroziyasının qarşısının alınması
- növbəli əkinçiliyin inkişaf etdirilməsi
- rekultivasiya proseslərinin tətbiqi üçün

224 Azərbaycanda torpaqların külək eroziyasından zərər çəkdiyi sahələr hansılardır?

- Xəzəryanı zona və Kür-Araz ovalığı
- Talış dağları və Lənkəran düzənliyi
- Böyük Qafqazın şimal-Şərqi və Gəncə-Qazax düzü
- Naxçıvanın yüksəkdaqlığı və Arazboyu düzənliklər
- Qərbi Azərbaycan və Xəzəryanı zona

225 Dağlıq ərazilərdə torpaqların korlanmasına insanın təsərrüfat fəaliyyəti ilə yanaşı hansı təbii hadisələrdə səbəb olur?

- sürüşmə, uçqun, sel hadisələri
- radioaktiv elementlərin şüalanması
- heyvandarlıq təsərrüfatının inkişafı
- neft quyularının fontan vurması
- yeraltı suların təsiri ilə şorlaşma

226 Şiddətli yuyulmuş torpaqların yayıldığı ərazilərin gələcəkdə yarıqan və dərələrlə daha çox parçalanmasının qarşısını almaq üçün hansı tədbirlər həyata keçirilir?

- fəsiləsiz əkinçilik tədbirləri
- texniki, terraslaşdırma və meşəsalma
- rekultivasiya və meliorasiya tədbirləri
- kimyəvi və üzvi gübrələrin verilməsi
- kanallar vasitəsi ilə suvarma

227 ən nazik nə zəif strukturlu torpaq qatı hansı lanşaft qurşağını əhatə edir?

- dağ-meşə
- dağ-çəmən
- meşə-çöl
- çöl-çəmən
- yarımsəhra

228 Qoruq ekosisteminə mənfi təsir göstərən amillərdən deyil:

- Əkinçiliyin inkişafı
- Anıçılığın inkişafı
- Antropogen amillər
- Elmi-tədqiqat işləri

Maldarlığın inkişafı

229 Azərbaycanı neft emalı sənayesinin mənfi ekoloji nəticələri?

- ☐ torpağın çirklənməsi
- ☒ atmosferin çirklənməsi
- ☐ heyvanat aləminin məhvi
- ☐ doğru cavab yoxdu
- ☐ bitki örtüyünün məhvi

230 Azərbaycanda neft hasilatının mənfi təsir göstərdiyi ərazilərdir?

- ☐ Lənkəran ovalığı
- ☐ Arazboyu düzənlik
- ☐ Qanux-Əyriçay vadisi
- ☐ Gəncə-Qazax düzü
- ☒ Kür-Araz ovalığı

231 Azərbaycanın İES-i ətraf mühitə daha çox ziyan vurur?

- ☐ qazla işləyəndə
- ☒ mazutla işləyəndə
- ☐ kömürlə işləyəndə
- ☐ torfla işləyəndə
- ☐ neftlə işləyəndə

232 Azərbaycanda neft emalı və neft-kimya sənayesinin mənfi ekoloji təsirlərinə məruz qalan şəhərdir?

- ☐ Sumqayıt
- ☐ Gəncə
- ☐ Şirvan
- ☐ Mingəçevir
- ☒ Bakı

233 Azərbaycanda kimya sənayesinin zərərli tullantılarının təsirinə daha çox məruz qalan təbii landşaft komponentidir?

- ☐ torpaq
- ☒ hava hövzəsi
- ☐ heyvanat aləmi
- ☐ təbii və süni mənbələr
- ☐ bitki

234 Azərbaycanın sahəcə ən böyük təbiət qoruğudur:

- ☐ Eldar şamı
- ☐ Qarayazı
- ☐ Tüyançay
- ☐ İlisu
- ☒ Qızılağac

235 1910-cu ildə qafqazda ilk qorunan ərazi olan Botanika yasaqlığı harada yaradılıb

- Eldar şamı meşəliyində
- Göy-göldə
- Hirkan meşəliyində
- Şirvan düzündə
- Qarayazı meşəliyində

236 Azərbaycanda SES-in yaradılmasının ətraf mühitə mənfi ekoloji təsiri hansıdır?

- iqlimə təsiridir
- sürüşmənin intensivləşməsidir
- şoranlaşma və tuqay meşələrinin məhvdir
- doğru cavab yoxdur
- torpaq eroziyasıdır

237 Azərbaycanda neft və neft məhsulları ilə daha çox çirklənmiş ərazi haradır?

- Ceyrançöl-Acinohur
- Lənkəran ovalığı
- Qarabağ düzü
- Samur-Dəvəçi ovalığı
- Abşeron yarımadası

238 Qoruqlarda ekosistemlərin deqradasiyasına təsir edən amillərdən biridir?

- nəqliyyat
- sənaye
- nizamlanmayan turizm
- Hamısı
- kənd təsərrüfatı

239 Qorunan ərazilərin müxtəlif ekosistemlərinin və onların ayrı-ayrı komponentlərinin planlaşdırılmasına yönəldilən nizamlayıcı tədbirlərə aid olan fauna və ya heyvanat aləminin mühafizəsinə aiddir;

- qoruq ərazilərində bitki örtüyü üçün xas olmayan yad bitki növləri kənarlaşdırılmalı .
- qoruq üçün xarakterik olmayan heyvan növlərinin qoruğa daxil olmasına icazə verilməməli
- kənar ərazilərdən suyun çirklənməsinin qarşısı alınmalı
- fitomelativ tədbirlər həyata keçirilməli
- tamamilə dağıdılmış, korlanmış ərazilərdə rekultivasiya aparılmalı

240 Milli parkların yaradılmasında mühəndis-bioloji vəzifələrə aiddir:

- ərazinin zonalara ayrılması
- parka gələnlər üçün rahatlıq və əyaniliyin təmini
- parklarda təsərrüfat işlərinə icazənin verilməsi
- doğru cavab yoxdur
- təbii landşaftların və obyektlərin qorunması

241 Azərbaycanın ilk milli parklarıdır?

- Hirkan, Abşeron
- Şahdağ, Altıağac

Altağac, Hirkan

doğru cavab yoxdur

- Ordubad, Şirvan, Ağgöl

242 Milli park ərazisində gəzinti qadağan edilən ərazilərdəndir:

təbii-coğrafi obyekt əraziləri

- qoruq və yasaqlıq əraziləri

flora növlərinin yayıldığı ərazilər

doğru cavab yoxdur

fauna növlərinin yayılma sahələri

243 Rekreasiya yükü müəyyənləşdirilir?

parka gələnlərin sayı ilə

xidmət sahələrinin miqdarı ilə

- yol-cığır şəbəkəsinin sıxlığı və ayrı-ayrı sahələrin qəbuletmə qabiliyyəti ilə

parkda mühafizə olunan bitki və heyvan növlərinin sıxlığı ilə

parka gələnlərin sıxlığı ilə

244 Milli parklarda əsas təsərrüfat norması hesab olunur:

- rekreasiya yükü

gəzinti yükü

landşaft planlaşdırılması

doğru cavab yoxdur

istirahət norması

245 Zaqatala Təbiət Qoruğunda mühafizə olunur:

Dağ-çöl və yarımsəhrələr

- dağ-meşə və dağ-çəmənləri

arid meşə və bozqırlar

doğru cavab yoxdur

quru-çöl və alp çəmənliyi

246 Şirvan milli parkının yaradılması məqsədlərindən biridir:

ekskursiyaların təşkili

sürünənlərin qorunub artırılması

quşların çoxaldılması

maralların mühafizəsi

- ekoloji tərbiyə və ekoturizmin inkişafı

247 Qarayazı təbiət qoruğu hansı təbii-coğrafi vilayətdə yerləşir?

Böyük-Qafqaz

Orta Araz

Kiçik Qafqaz

- Kür dağarası çökəkliyi

248 Qarayazı təbiət qoruğunun yaradılmasında əsas məqsəd:

yarımsəhra bitkilərini mühafizədir

köçəri quşların mühafizəsi və artırılmasıdır

qış otlaqlarının mühafizəsidir

doğru cavab yoxdur

- tuqay meşələri mühafizə və bərpadır

249 Landşaft ekosisteminə mənfəət təsir etmir:

Açıqlığın inkişafı

Əkinçiliyin inkişafı

- Rekreasiya əhəmiyyətli ərazilərin mühafizəsi

Kənd təsərrüfatının inkişafı

Maldarlığın inkişafı

250 Ordubad yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

kserofit formasiyaları qorumaq

- nadir və qiymətli heyvan növlərini qorumaq

yarımsəhra bitkilərini qorumaq

doğru cavab yoxdur

tarixi abidələri qorumaq

251 Azərbaycanı hansı gölləri Şahbuz təbiət qoruğunun ərazisində yerləşir?

Zalxa və Qara göllər

Böyük və Kiçik Alagöller

Şamlı və Ördək göllər

doğru cavab yoxdur

- Batabat və Qanlı göllər

252 Zaqatala təbiət yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- vahid ekosistemin, bioloji müxtəlifliyin, nadir və nəslə kəsilməkdə olan heyvanların miqrasiya yollarının qorunması

ərazinin meşə və çəmən-çöl bitkilərinin mühafizəsi

ərazidə xarakterik torpaq resurslarının mühafizəsi

doğru cavab yoxdur

regionun dağ-çəmən bitki formasiyalarının qorunması

253 Göy-göl milli parkı hansı təbii-coğrafi vilayətin ərazisində yerləşir?

Orta Araz

Böyük Qafqaz

- Kiçik Qafqaz

Lənkəran

kür-Araz

254 Qax təbiət yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- nəsli kəsilməkdə olan fauna növlərini qorumaq
- torpaq örtüyünü qorumaq
- təbii su mənbələrini qorumaq
- doğru cavab yoxdur
- dağ çəmənlərini qorumaq

255 Arazboyu təbiət yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- tuqay meşələrinin qorunması və bərpa
- çəmən-bataqlıq landşaftını qorumaq
- köçəri quşları qorumaq
- doğru cavab yoxdur
- yarımsıhra landşaftını qorumaq

256 Ağgöl milli parkının yaradılmasının başlıca məqsədi:

- su quşlarının kütləvi yuvasalma və qışlama yerləri olan su-bataqlıq ekosisteminin mühafizəsi
- endemik bitki və quş növlərinin mühafizəsi
- köçəri quşların yem təchizatı
- doğru cavab yoxdur
- bataqlıq bitkilərinin artırılması və mühafizəsi

257 Su təsərrüfatı işləri içərisində qoruğa daha çox təsir göstərən:

- kanalların çəkilməsi və torpaqların suvarılması
- həşəratlarla anıların rəqabəti
- qoruqların bitki örtüyünün seyrəldilməsi
- ətraf mühitin iqlim şəraiti
- mal-qaranın qoruqda və qoruq ətrafı ərazilərdə otarılması

258 Qoruqda və ona yaxın ərazilərdə mal-qaranın otarılması səbəb olur:

- torpaq eroziyasının sürətlənməsinə
- torpaq eroziyasının yavaşmasına
- faydalı qazıntıların axtarışı və hasilatına
- arıçılığın inkişafına
- meliorativ işlərin ləngiməsinə

259 Həm səthi, həm də qobu eroziyasına səbəb olmuşdur:

- arıçılığın inkişafı
- ətraf mühitin iqlim şəraiti
- relyefi
- landşaft
- qoruqda və ya qoruq ətrafı ərazidə mal-qaranın otarılması

260 Milli parkların təbiəti mühafizə funksiyası üçün tələb olunur?

- yerin düzgün seçilməsi və mühəndis-bioloji vəzifələrin həlli
- məişət xidməti sahələri

texniki işlər
ekspozisiya nümayiş sahələri və qurğular
doğru cavab yoxdur

261 Heyvanlar aləminin mühafizə tədbirlərinə aid deyil:

Qoruq üçün xarakterik olmayan heyvan növlərinin kənarlaşdırılması.
Nəqli kəsilməkdə olan heyvan növlərinin bərpa.
Qorunan heyvan növlərini artırıb çoxaltmaq:
Qoruq üçün xarakterik heyvan növlərinin bərpa edilməsi.
● Ovçuluğun inkişafı.

262 Qoruq ərazisinin florasının mühafizəsi tədbirlərinə hansı aid deyil?

yad bitki növləri kənarlaşdırılmalı
● meiorasiya işləri aparılmalı
nadir bitki növləri saxlanılmalı və bərpa edilməli
bitki örtüyünə zərər vuran ziyanvericilərə qarşı mübarizə aparılmalı
meşə yangınlarının qarşısı alınmalı

263 Landşaft Qoruq əraziləri ətrafında əhalinin artması aşağıdakılardan nəyə səbəb olur ;

● sənaye və kommunal tullantıların artmasına
qoruğun sərhədlərinin artmasına, sənaye və kommunal tullantıların azalmasına
qoruğun inkişafına
qoruğun sərhədlərinin artmasına
sənaye və kommunal tullantıların azalmasına

264 Milli park daxilində yaradılan yasaqlıqların əsas vəzifə və funksiyalarına aiddir?

● təbii eyvan və bitkiləri qoruyub saxlamaq
doğru cavab yoxdur
sürünənləri qorumaq
su mənbələrini qorumaq
təbii eyvan və bitkiləri qoruyub saxlamaq

265 Altıağac milli parkında mühafizə olunur:

● Landşaftların təbii kompleksləri və təbiət abidələri
doğru cavab yoxdur
yarımsəhra və quru göl landşaftı
dağ-kserofit formasıyalar və tarixi abidələr
dağ-bozqır landşaftları

266 Şahdağ milli parkının yaradılmasında məqsəd:

torpaq eroziyasının qarşısını almaqdır
doğru cavab yoxdur
● təbii dağ ekosisteminin qorunması, bərpa, elmi-tədqiqat, monitoring və ekosistemə inkişafıdır
yalnız dağ-çəmən landşaftını qorumaqdır

təbii su mənbələrini mühafizə etməkdir

267 Qarayazı qoruğunda qorunan başlıca ağac növləridir:

iydə, qarağac, şümşad

qaraçöhrə, ardıc, Eldar şamı

- palıd, ağyarpaq qovaq, qızılağac və ağ akasiya
- çinar, cökə və qırmızı palıd
- vələs, fisdıq və adi qovaq

268 Şahdağ milli parkı hansı təbii-coğrafi vilayətdə yerləşir?

Kür-Araz

Lənkəran

Kiçik Qafqaz

Orta Araz

- Böyük Qafqaz

269 İlisu təbiət qoruğunun yaradılmasında əsas məqsəd:

- təbii dağ-meşə kompleksinin, flora və fauna növlərinin mühafizə və bərpası
- doğru cavab yoxdur
- dağ-kserofit bitkilərinin mühafizəsi və bərpası
- dağ-çəmən landşaftının mühafizəsi və bərpası
- dağ-çöl kompleksinin mühafizəsi və bərpası

270 Azərbaycanın ilk qoruğu neçənci ildə yaradılmışdır və hansıdır?

1929-cu ildə, Zaqatala

- 1925-ci ildə, Göygöl

doğru cavab yoxdur

1920-ci ildə Şirvan

1929-cu ildə Qızılağac

271 Hansı təbiət qoruqları Şahdağ milli parkının ərazisinə birləşdirilmişdir?

İlisu və Oğuz

doğru cavab yoxdur

Qəbələ və İlisu

Zaqatala və Şəki

- Pirqulu və İsmayilli

272 Sahdağ milli parkının meşə ekosistemi üçün xarakterikdir:

- enliyarpaq meşələr
- dağətəyi bozqırlar
- yarımsəhralar
- yarımsəhralar
- quru çöllər

273 Qoruq ərazisinə ən çox təsir edən sənaye müəssisələrindən deyil:

Kimya müəssisələri

Faydalı qazıntıların axtarışı

Faydalı qazıntıların hasilatı

- Yeyinti məhsulları istehsalı

Energetika müəssisələri

274 Təbii amillər içərisində əsas rol oynayır:

- İqlim şəraiti və relyef.

Yalnız relyef

Antropogen amillər

Antropogen amillər və relyef

Yalnız iqlim şəraiti

275 Neft amalı və neft-kimya sənayesinin zərərli tullantıları və onların təsirinə məruz qalan şəhər ?

- qaz formalı tullantılar və Bakı

ağıt metalları və Gəncə

mikroelementlər və Bakı

makroelementlər və Sumqayıt

bərk formalı tullantılar və Sumqayıt

276 İşğal altında olan ərazilərdə qalan təbiət qoruqları:

Qarayazı və Oğgöldür

Göy-göl və Türyançaydır

- Qaragöl və Bəsitçaydır

Şahbuz və Qarayazıdır

doğru cavab yoxdur

277 Qaragöl qoruğu hansı inzibati rayonun ərazisində yerləşir?

kəlbəcər

Zəngilan

Şuşa

- Laçın

Qubadlı

278 Azərbaycanda yaradılması planlaşdırılan milli parklardan biridir:

Samur-Dəvəçi

Şollar-Samur

Siyəzən-Şabran

doğru cavab yoxdur

- Samur-Yalama

279 Azərbaycanın dağ qoruqları olan Zaqatala, Göy-göl qoruqlarında mal-qaranın otarılması hansı eroziya növünə səbəb olur:

səthi eroziyaya

- həm səthi, həm də qobu eroziyasına

külək eroziyası
Heç biri
qobu eroziyasına

280 Qoruq ərazilərinə insan fəaliyyətinin təsirinin mənfi nəticələrinə göstərilənlərdən hansı aiddir?

- ☐ ərazinin növ müxtəlifliyi artır
- ☒ ərazinin xarakterik ekosistemləri transformasiyaya uğrayır
- ☐ ərazinin xarakterik landşaftı genişlənir
- ☐ düzgün cavab yoxdur]
- ☐ eroziya prosesi zəifləyir

281 Nəyə görə bəzən bütün qoruqlara xüsusi qoruq rejimini tətbiq etmək olmur?

- ☒ qoruq ərazisi insan fəaliyyətinin mənfi təsirinə məruz qalmışdır
- ☐ qoruqda bitki növü çox azdır
- ☐ nəsli kəsilmək təhlükəsi qarşısında qalan heyvan növləri vardır
- ☐ qoruğun ərazisi həddən artıq genişdir
- ☐ qoruq ərazisi yaşayış massivinə yaxın yerləşmişdir

282 Qoruqlarda ekosistemlərin deqredasiyasına aid deyil:

- ☐ Turizmin inkişafı.
- ☐ Yanğın təhlükəsizliyi qaydalarının pozulması.
- ☐ Qoruğa üçün yad növlərin qoruğa daxil olması.
- ☒ Elmi tədqiqatlar
- ☐ Qoruq ərazisində təbii resurslardan istifadə.

283 Su təsərrüfatı işlərində landşafta ən çox təsir göstərən tədbirlərə daxildir?

- ☐ torpaqların suvarılması
- ☒ hamısı
- ☐ kanalların çəkilməsi
- ☐ torpaqların qurudulması
- ☐ hidrotexniki qurğuların yaradılması

284 Qoruq ərazilərinə ən çox təsir göstərən sənaye sahələrindəndir?

- ☐ kimya
- ☐ metallurgiya
- ☐ sellüloz kağız
- ☒ hamısı
- ☐ tikinti

285 Qoruq ekosisteminə mənfi təsir edən amillərdən deyil?

- ☐ qoruq ərazilərinə yaxın magistral yolların çəkilməsi
- ☐ brokionerlik
- ☒ qoruq ərazisində yaşıllıq zonalarının artırılması
- ☐ ançılıq

qoruq əraziləri ətrafında əhalinin artması

286 Təbii kompleks sahələrində torpaq nizamlayıcı tədbirlərə aşağıdakılardan hansı aid deyil

Eroziyaya qarşı mübarizə tədbirləri.

- Əkin sahəsini inkişaf etdirmək üçün torpaqların gübrələnməsi.

Aqrəotexniki tədbirlər.

Rekultivasiya tədbirləri

Fitomeliorativ tədbirlər.

287 Turizm üçün əsasən nədən istifadə olunmalıdır?

qoruqlardan

- milli parklardan

biosfer qoruqlarından

süni meşələrdən

yasaqlıqlardan

288 Nizamlanmayan turizm nəyə təsir edir?

torpaqların rekultivasiyasına

qoruq rejiminin

bioloji müxtəlifliyin qorunmasına

təbiət obyektlərinin bərpasına

- ekosistemlərin deqredasiyasına

289 Dünyanın ən böyük Milli Parkı hansıdır?

doğru cavab yoxdur

Keniya

Qzığac

- Qrelandiya

Yelloston

290 Mühafizə olunan, az pozulmuş təbii kompleksə malik olan, unikal obyektlərdən ibarət və ekoturizmə icazə verilən ərazi və akvatoriyalar adlanır?

təbiət qoruqları

- Milli Parklar

Yasaqlıq

Dendroloji park

biosfer qoruqları

291 Aşağıdakılardan hansı səhvdir?

Xüsusi qoruq rejimini bəzən bütün qoruqlara şamil etmək olmur

Qoruqlarda otlayan dırnaqlı heyvanların həddindən çox artması biotopların deqdrasiyasına , meşə sahələrinin pisləşməsinə səbəb olur

Qoruqlarda turizm qadağan edilib, əsasən Milli parklardan istifadə olunmalıdır

- Xüsusi qoruq rejimini bütün qoruqlara şamil etmək olur.

Qoruqda olan dırnaqlı heyvanların sayının tənzimlənməsi ovçuların köməyi ilə aparılmalıdır

292 Turizm məqsədi ilə əsasən hansı xüsusi qorunan ərazilərdən istifadə olunmalıdır?

- Milli parklardan
- yasaqlıqlardan
- yzcatət başlarından
- hec birindən
- ovculuq təsərrüfatından

293 Qorunan ərazilərin müxtəlif ekosistemlərinin və onların ayrı-ayrı komponentlərinin planlaşdırılmasına yönəldilən nizamlayıcı tədbirlərə aid deyil?

- Torpaq
- Relyef
- Flora
- Fauna
- Su

294 Bitki örtüyünün mühafizə tədbirlərinə aid deyil:

- Qoruq ərazisində bitki örtüyü üçün xas olmayan yad bitki növləri kənarlaşdırılması.
- Zərərvericilərə qarşı mübarizə tədbirlərinin aparılması.
- Nadir və kökü kəsilməkdə olan bitki növlərinin saxlanması.
- Dərman bitkilərinin əkilib becərilməsi.
- Qoruqda meşə yanğınının qarşısı alınması.

295 Təbii ekosistemlərində su hövzələrinin mühafizəsinə aid deyil:

- Korlanmış suların səviyyəsi bərpa edilməlidir.
- Kənar ərazilərdən suyun çirklənməsinin qarşısı alınmalıdır.
- Suların mühafizəsi üçün hüquqi-inzibati və iqtisadi tədbirlər sistemi tətbiq edilməlidir
- Su idman növləri inkişaf etdirilməlidir.
- Korlanmış suların rejimi bərpa edilməlidir.

296 Qoruq rejiminin pozulmasına aşağıdakılar hansı daxildir ;

- Qanunsuz ov etmə
- Yanğın təhlükəsizliyi qaydalarının pozulması
- Qoruq ərazisində təbii resurslardan istifadə edilməsi
- Hamısı
- Öz başına mal-qara otarılması

297 Altıağac milli parkı ərazisi meşələrində üstünlük təşkil edən ağac növləri aşağıdakılardır:

- söyüd, cökə, fisdıq
- dəmirağacı, küknar,daş palıd
- itiyarpaq palıd, çinar, vələs
- qovaq, yalanqoz, fisdıq
- vələs, qarağac, söyüd

298 Hirkan milli parkında qorunur:

- relik və endemik meşələr
- Xanbulançay su anbarı

subtropik bitkilər
doğru cavab yoxdur
heyvanat aləmi

299 Hirkan milli parkı hansı təbii vilayətdə yaradılmışdır?

- Kür-Araz
- Orta Araz
- Kiçik Qafqaz
- Böyük Qafqaz
- Lənkəran

300 Azərbaycanda alüminium sənayesinin inkişafını təmin edən əsas amillər və onların mənfi cəhətləri?

- işçi qüvvəsi ilə yüksək təminat-enerjiyə tələbat
- ixtisaslı kadrların çoxluğu-sudar çox istifadə
- neft-kimya sənayesinin inkişafı-torpaqların eroziyası
- doğru cavab yoxdur
- zəngin alunit ehtiyatının, ucuz enerjinin olması-ətraf mühiti daha çox çirkləndirilməsi

301 ətraf mühiti kimya sənayesi tullantılarının mənfi təsirinə məruz qalan region və şəhər?

- Kür-Araz və Şirvan şəhəri
- Kiçik Qafqaz və Gəncə şəhəri
- Abşeron və Sumqayıt şəhəri
- doğru cavab yoxdur
- Abşeron və Bakı şəhəri

302 Azərbaycanda hansı komponentlər daha çox qədrinir ?

- torpaq ehtiyatları
- heç nə qorunmur
- su hövzələri
- bitki və heyvanat aləmi
- atmosfer havası

303 Azərbaycanın ən kiçik dövlət təbiət qoruğu:

- Göygöldür
- Bəsitçaydır
- Qarayazıdır
- Abgöldür
- Qaragöldür

304 Təbiət komplekslərinin və komponentlərinin qorunması, bərpası, ekoloji tarazlığın saxlanılması üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyan ərazilər adlanır?

- zoopark
- yasaqlıq
- nəbatət bağı
- dendroloji park

milli park

305 Qorunan ərazilərə daha nələr aid edilir ?

- təbiət abidələri, yaşıllıq zonaları
- daha heçnə qorunmur
- daha heçnə qorunmur
- yeni binalar, prospektlər
- yaşıllıq zonaları, məhsuldar torpaqlar

306 Azərbaycanda enerqetikanın inkişafı üçün hansı yeni ucuz mənbələrdən istifadə etmək olar və bu mənbələrin üstün cəhəti?

- daş kömür, yanar şist-uçuz enerji verirlər
- günəş, dəniz cərəyanları-Xəzər sahilində il boyu fəaliyyət göstərir
- qabarma-çəkilmə, külək-Xəzərdə daha güclüdür
- külək, günəş-ekoloji cəhətdən təmizdir
- uran, torf-ehtiyatları çoxdur

307 Lənkəran – Astara İR – da bitki və heyvanat aləminin mühafizəsi və turizmin inkişafı üçün yaradılmışdır:

- Şirvan yasaqlığı
- Hirkan Milli Parkı
- Züvənd yasaqlığı
- Zoopark
- Lerik qoruğu

308 Lənkəran – Astara İR – da ekoloji duruma mənfi təsir göstərən amillərdəndir:

- balıqçılığın inkişafı
- meşə örtüyü
- turizmin inkişafı
- çay emalı
- meyvəçiliyin inkişafı

309 Lənkəran – Astara İR – da ekoloji vəziyyətin gərginləşmə səbəbləridir 1. sitrus meyvəçiliyinin inkişafı 2. tərəvəzçiliyin inkişafı 3. turizmin inkişafı 4. çayçılığın inkişafı 5. xalçaçılıq

- 1,2
- 1,4
- 4,5
- 3,4
- 2,3

310 Lənkəran – Astara İR – nın meşə ehtiyatlarının məhv edilməsinin mənfi ekoloji nəticələridir

- eroziya və sürüşmə
- yağıntıların artması
- humus qatının zənginləşməsi
- bataqlıqlaşma
- səhrələşmə

311 Azərbaycanda sement istehsalı hansı iqtisadi rayonun ətraf mühitinə mənfi təsir edir?

Dağlıg Şirvan

Naxçıvan

● Abşeron

Kür-Araz

Şəki-Zaqatala

312 Lənkəran – Astara İR – nın meşə fonduna vurulan ziyanların başlıca səbəbləridir:

meşə meliorasiya

milli parkların təşkili

qoruq və yasaqlıqların təşkili

● yanacaq və tikinti məqsədilə istifadə

fitomeliorasiya

313 Lənkəran – Astara İR – nın sahil torpaqlarına Xəzərin səviyyəsinin göstərdiyi təsirdir:

● şoranlaşma

deflyasiya

torpağın məhsuldarlığının artması

sürüşmə

səhralaşma

314 Qarabağ vulkanik yaylasında yerləşən təbiət qoruğu:

Bəsitçaydır

Qalaaltıdır

Göygöldür

Korçaydır

● Qaragöldür

315 Azərbaycanda istifadəsi mümkün olan perspektiv ekoloji təmiz enerji mənbələri aşağıdakılardır?

qabarma-çəkilmə enerjisi

doğru cavab yoxdur

● külək və günəş enerjisi

su enerjisi

geotermal enerji

316 Lənkəran _ Astara İR – nın dağlıq hissəsində torpaq ekosisteminə dəyən mənfi ekoloji nəticələrdəndir:

səhralaşma

şoranlaşma

rekultivasiya

bataqlıqlaşma

● su eroziyası və sürüşmə

317 Lənkəran – Astara İR – nın sahil ekosistemində baş verən dəyişikliklərin göstərdiyi mənfi təsirlərdəndir:

balıqçılığın inkişafına

doğru cavab yoxdur

çay axınına

bitki örtüyünə

- kurort – rekreasiya potensialına

318 Azərbaycanı radiasiya fonu yüksək olan ərazilərdəndir ?

Acınohur

Naxçıvan

Lənkəran regionu

- Abşeron yarımadası

Arazboyu düzənliklər

319 Naxçıvan İR – da torpaqların ekoloji vəziyyətinin pozulmasına təsir göstərir:

yağıntılar

- şoranlaşma

abraziya

rekultivasiya

meşə meliorasiya

320 Naxçıvan İR ərazisindən axan və ən çox çirklənmiş tranzit çaylardır:

Gilançay, Naxçıvançay

Əylis, Kotan

- Araz, Arpaçay

Ordubadçay, Əlincəçay

Əlincəçay, Araz

321 Naxçıvan İR – nın filizsəfləşdirmə sahələrinin ətraf mühitə mənfi ekoloji təsirinin nəticəsidir:

mədəni landşaftlar

- texnogen landşaftlar

doğru cavab yoxdur

təbii mühit

tullantılardan təkrar istifadə

322 Azərbaycanda neft hasilatının mənfi təsir göstərdiyi ərazilərdir?

Qanux-Əyriçay vadisi

Gəncə-Qazax düzü

Lənkəran ovalığı

- Kür-Araz ovalığı

Arazboyu düzənlik

323 Naxçıvan İR – da ekoloji problemlərin yaranma səbəblərindəndir:

- faydalı qazıntıların hasilatı

kömür hasilatı

neft hasilatı

duz hasilatı

xalçaçılığın inkişafı

324 Naxçıvan İR – da torpaq örtüyünün ekoloji vəziyyətinə mənfi təsir edir

biomüxtəliflik

rekultivasiya

irriqasiya

fitomeliorasiya

● eroziya

325 Lənkəran – Astara İR – nın düzənlik hissələrində torpaqların çirklənməsinin və strukturunun pozulmasının səbəbləridir 1. kimyalaşdırma 2. aqrotexniki qaydaların pozulması 3. fitomeliorasiya 4. rekultivasiya 5. meyvəçiliyin inkişafı

4,5

● 1,2

1,5

2,4

2,3

326 Lənkəran – Astara İR – da torpaqların zəhərli kimyəvi maddələr və ağır metallarla çirklənməsinin başlıca səbəbidir:

● tərəvəzçiliyin inkişafı

fitomeliorasiya

çayçılığın inkişafı

sitrus meyvəçiliyinin inkişafı

heyvandarlığın inkişafı

327 Lənkəran – Astara İR – nın dağlıq hissəsində eroziya və sürüşmə proseslərinin intensivləşməsinin başlıca səbəbləridir 1. heyvandarlığın intensiv inkişafı 2. meşələrin qırılması 3. səth sularının miqdarının artması 4. rekultivasiya 5. meşə meliorasiya 6. irriqasiya

3,4,5

● 1,2,3

1,2,4

1,4,5

2,3,5

328 Azərbaycanda Bakı, Sumqayıt, Daşkəsən şəhərləri üçün ümumi olan və ətraf mühitə ziyan vuran sənaye sahəsi?

elektrotexnika

cihazqayırma

● qara metallurgiya

neft maşınqayırması

neft-kimya

329 Lənkəran – Astara İR- da ekoloji vəziyyətin gərginləşməsinə təsir göstərir:

yağıntılar

temperatur şəraiti

sitrus meyvəçiliyinin inkişafı

● sənaye və nəqliyyat tullantıları

bitki və heyvanat aləmi

330 Naxçıvan İR – da ətraf mühitin və təbii komponentlərin mühafizəsi üçün lazımdır:

- ☐ suvarmanı genişləndirmək
- ☐ kənd təsərrüfatında kimyalaşdırmanı genişləndirmək.
- ☐ sənayeni intensiv inkişaf etdirmək
- ☒ xüsusi mühafizə olunan ərazilər yaratmaq
- ☐ tarixi abidələri bərpa etmək

331 Naxçıvan İR – nın ekoloji mühitinə mənfi təsir göstərən amillərdəndir:

- ☐ meyvəçiliyin inkişafı
- ☐ məhsuldar torpaqlar
- ☐ məhsuldar torpaqlar
- ☒ sıx meşələrin olmaması
- ☐ zəngin bitki örtüyü

332 Naxçıvan İR – nın ekoloji vəziyyətini gərginləşdirən amillərdəndir:

- ☒ kontinental iqlim
- ☐ rütubətli və küləkli iqlim
- ☐ səmərəli iqtisadi fəaliyyət
- ☐ coğrafi mövqe
- ☐ coğrafi mövqe

333 Naxçıvan İR – da dağ – mədən, tikinti, nəqliyyat və digər sahələrin inkişafının mənfi ekoloji nəticələridir: 1. torpaq fondunun pozulması 2. həyat səviyyəsinin yüksəlməsi 3. biomüxtəlifliyə dəyən ziyan 4. torpaqdan səmərəli istifadə 5. su ehtiyatlarının çirklənməsi 6 sudan səmərəli istifadə

- ☐ 1,2,3
- ☒ 1,3,5
- ☐ 2,4,5
- ☐ 2,4,6
- ☐ 2,3,5

334 Azərbaycanda SES-in yaradılmasının ətraf mühitə mənfi ekoloji təsiri hansılırdır?

- ☐ iqlimə təsiridir
- ☐ sürüşmənin intensivləşməsidir
- ☒ şoranlaşma və tuqay meşələrinin məhvdir
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ torpaq eroziyasıdır

335 Azərbaycanda kimya sənayesinin zərərli tullantılarının təsirinə daha çox məruz qalan təbii komponentdir?

- ☐ torpaq
- ☒ hava hövzəsi
- ☐ heyvanat aləmi
- ☐ təbii və süni mənbələr
- ☐ bitki

336 Lənkəran – Astara İR – da Xəzərin səviyyəsinin qalxmasının göstərdiyi mənfi ekoloji təsirlərdir: 1. həyat səviyyəsinin yaxşılaşması 2. yaşayış məntəqələri və təsərrüfat sahələrinə təsirlər 3. Sahil zonalarında turizmin inkişafı 4. şəxsi təsərrüfatlara

dəyən zərər 5. balıqçılığın inkişafı

1,2

● 2,4

3,5

1,5

2,3

337 Lənkəran – Astara İR – nın ekoloji vəziyyətinə mənfi təsir göstərən amillərdən biridir:

çayçılığın inkişafı

meliorativ tədbirlər

● Xəzərin səviyyəsinin qalxması

iqlim şəraiti

yüngül sənayenin inkişafı

338 Lənkəran – Astara İR – dan axan çayların əsas çirklənmə mənbələridir:

● bərk formalı tullantılar və çirkab suları

qar ərinti suları

çay emalı suları

balıq emalı suları

yağış suları

339 Lənkəran – Astara İR – da ekoloji gərginlik yaradan amillərdən biridir:

çayçılığın inkişafı

sitrus meyvəçiliyinin inkişafı

xalçaçılığın inkişafı

xalçaçılığın inkişafı

● əhali sıxlığı

340 Azərbaycanda neft və neft məhsulları ilə daha çox çirklənmiş ərazi haradır?

Ceyrançöl-Acinohur

Lənkəran ovalığı

Qarabağ düzü

Samur-Dəvəçi ovalığı

● Abşeron yarımadası

341 Azərbaycanda yanacaq sənayesinin inkişafının mənfi ekoloji nəticələri hansılardır?

havanın çirklənməsi

● torpağın və suyun çirklənməsi

meşələrin mənfi

doğru cavab yoxdu

heyvanat aləminə mənfi təsir

342 Naxçıvan İR – da heyvandarlığın intensiv inkişafının mənfi ekoloji nəticələrindəndir:

məhsuldarlığın artması

- bitki örtüyünün növ zənginliyinin artması
- emal müəssisələrinin artması
- intensiv sellərin yaranması
- torpaq eroziyası

343 Korçay yasaqlıqlarında nələr mühafizə olunur ?

- Su hövzəsi
- müxtəlif quşlar
- müxtəlif torpaq növləri
- müxtəlif torpaq-bitki növləri
- atmosfer havası

344 Tuqay meşələri harada yerləşir ?

- Araz çayı vadisində
- Kürçayı mənsəbində
- Kürçayı sahilində
- Qabırçı çayı sahilində
- Turyançay sahilində

345 Su təsərrüfatı işlərində qoruğa ən çox təsir göstərən tədbirlərə daxildir?

- torpaqların suvarılması
- hamısı
- kanalların çəkilməsi
- torpaqların qurudulması
- hidrotexniki qurğuların yaradılması

346 Naxçıvan İR – da torpaq eroziyasının qarşısını almaq və ekoloji düzunu yaxşılaşdırmaq tədbirləridir: 1. deflyasiya 2. fitomeliorasiya 3. mühəndisi 4. heyvandarlığı inkişaf etdirmək 5. aqrotexniki 6. şaquli şümləmə

- 1,2,4
- 3,4,6
- 2,5,6
- 2,3,5
- 2,4,5

347 Qoruq ekosisteminə mənfi təsir edən amillərdən deyil?

- qoruq ərazilərinə yaxın magistral yolların çəkilməsi
- brakionerlik
- qoruq ərazisində yaşıllıq zonalarının artırılması
- arıçılıq
- qoruq əraziləri ətrafında əhalinin artması

348 Naxçıvan İR – nın təsərrüfatına zərər vuran və ekoloji durumu kəskinləşdirən səbəblərdəndir:

- meşə meliorasiya
- fitomeliorasiya
- sellər

torpağın eninə şumlanması

rütubətli iqlim

349 Qoruq ərazilərinə ən çox təsir göstərən sənaye sahələrindəndir?

metallurgiya

● hamısı

kimya

tikinti

sellüloz kağız

350 Mineral elementlər və üzvi maddələr torpağın hansı xassələrini müəyyən edir?

optik xassələrini

elektromaqnit xassələri

maqnit xassələri

fiziki xassələri

● kimyəvi xassələrini

351 Kimyəvi reaksiyalarda iştirak etməyən kimyəvi elementlər torpağın hansı xassələrini müəyyən edir?

kimyəvi və optik xassələrini

Elektrik və maqnit xassələrini

Radioaktiv və maqnit xassələrini

Elektromaqnit və optik xassələrini

● fiziki və mexaniki xassələrini

352 Torpağın yaranmasını təmin edən səbəblərə nə deyilir?

torpaq bərpa etmə amili deyilir

● torpaqəmələgəlmə amili deyilir

torpaqyaratma amili deyilir

torpaqdağıtma amili deyilir

torpaqyığıma amili deyilir

353 Torpağın nəmli qatını suyun hansı fazası yaradır

cazibə suyu

axar su

durğun su

çirkli su

● kapilyar su

354 Torpağın fazalarının nisbəti onun hansı xassələrini müəyyən edir?

kimyəvi xassələrini

● fiziki xassələrini

termik xassələrini

elektrik xassələrini

mexaniki xassələrini

355 Torpaq neçə fazadan ibarətdir?

- plazma, ion, qaz
- qaz, su, buxar
- bütün cavablar doğrudur
- maye, axıcı, plazma
- bərk, maye, qaz

356 Azərbaycanın İES-i ətraf mühitə daha çox ziyan vurur?

- qazla işləyəndə
- mazutla işləyəndə
- kömürlə işləyəndə
- kömürlə işləyəndə
- neftlə işləyəndə

357 Torpağın istilik, enerji və su ilə təmin olunmasında hansı torpaqəmələgəlmə amili mühümdür?

- iqlim amili
- suxur amili
- relyef amili
- bitki amili
- zaman amili

358 Hansı suların təsirindən xüsusi torpaq tipləri yaranır?

- yerüstü suların
- çay sularının
- ocean sularının
- ocean sularının
- qrun sularının

359 Torpağın mineral hissəsini təşkil edən kimyəvi elementlər birləşmə şəkilində torpağa necə təsir edir?

- torpağı duzlandırır
- torpağı zənginləşdirir
- torpağı susuzlaşdırır
- torpağı şoranlaşdırır
- torpağı münbitləşdirir

360 Torpaqəmələgətirən ana suxurların tərkib hissəsi hansı hissələrdən ibarətdir?

- mineral və üzvi hissələrdən
- daş hissəsindən və kimyəvi hissələrdən
- əhəng və qum hissələrdən
- çürüntü və daş kömür hissələrdən
- suxurlardan və pəlcıq hissələrdən

361 Abşeron regionunda ekoloji gərginliyi aradan qaldırmağın ən perspektivli yolu?

- ietehsal həcmi azaltmaq

- tullantisız və az tullatılı texnoloqiyalara keçmək
- ətraf mühitə ziyan vuran istehsal sahələrini bağlamaq
- Doğru cavab yoxdur
- zərərli istehsal sahələrini Abşerondan köçürmək

362 Neft emalı və neft-kimya sənayesinin zərərli tullantıları aşağıdakılardır? 1.Karbon qazı 4.Ağır metallar 2.Kükürd qazı 5.Azot və xlor qazı 3.Mikroelementlər 6. Karbohidrogenlər

- 1,3,5
- 3,5,6
- 1,2,6
- 2,5,6
- 2,4,6

363 Azərbaycanda neft emalı sənayesinin mənfi ekoloji nəticələri?

- torpağın çirklənməsi
- atmosferin çirklənməsi
- atmosferin çirklənməsi
- doğru cavab yoxdu
- bitki örtüyünün məhv

364 Azərbaycanda neft hasilatının mənfi təsir göstərdiyi ərazilərdir?

- Lənkəran ovalığı
- Arazboyu düzənlik
- Qanux-Əyriçay vadisi
- Gəncə-Qazax düzü
- Kür-Araz ovalığı

365 Bakı, Gəncə və Sumqayıt şəhərlərində ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması üçün görülməsi vacib olan tədbirlər?

1.Müəssisələrdə təmizləyici qurğuların qoyulması 2. Tullantisız texnologiyaların tətbiq edilməsi 3. Şəhər ətrafında su anbarlarının yaradılması 4.Sənaye tullantılarının şəhər ətrafında basdırılması 5. Kimya sənayesi müəssisələrinin sayının artması

- 1,3
- 4,5
- 1,2
- 1,4
- 2,4

366 Azərbaycanda alüminium sənayesinin inkişafını təmin edən əsas amillər və onların mənfi cəhətləri?

- işçi qüvvəsi ilə yüksək təminat-enerjiyə tələbat
- ixtisaslı kadrların çoxluğu-sudar çox istifadə
- neft-kimya sənayesinin inkişafı-torpaqların eroziyası
- doğru cavab yoxdur
- zəngin alunit ehtiyatının, ucuz enerjinin olması-ətraf mühiti daha çox çirkləndirilməsi

367 ətraf mühiti kimya sənayesi tullantılarının mənfi təsirinə məruz qalan region və şəhər?

- Kiçik Qafqaz və Gəncə şəhəri
- Abşeron və Bakı şəhəri

Kür-Araz və Şirvan şəhəri

doğru cavab yoxdur

- Abşeron və Sumqayıt şəhəri

368 Abşeron regionunda hansı növ elektrik stansiyası tikmək ekologi baxımdan ziyanlıdır?

külək ES

- AES

qazla işləyən İES

qazla işləyən İEM

günəş ES

369 Respublikamızda köçəri quşların mühafizəsi üçün yaradılmış qoruqlar?

Şirvan və Göygöl

Ordubad və Zaqatala

- Qızılağac və Abşeron

Besitçay və Qaragöl

Hirkan və Altıağac

370 Azərbaycanda əlverişli turizm və rekreasiya şəraitinə malik olan ərazilər?

Aran, Kəlbəcər-Laçın, Naxçıvan

Quba-Xaçmaz, Şəki-Zaqatala, Abşeron

Naxçıvan, Dağlıq Şirvan, Aran

Yuxarı Qarabağ, Aran, Lənkəran

- Quba-Xaçmaz, Şəki-Zaqatala, Abşeron

371 Abşeronda hansı növ elektrik stansiyası tikmək ekoloji cəhətdən daha sərfəlidir?

geotermal elektrik stansiyası

- külək elektrik stansiyası

qabarma elektrik stansiyası

mazutla işləyən İES

su elektrik stansiyası

372 Xəzərin rekreasiya əhəmiyyətli sahil əraziləri ?

Cənub-Şərqi Şirvan, Salyan düzü

Giləzi-Zarat, Lənkəran sahilləri

Qobustan, Abşeron arxipelaqı

- Abşeronun şimal sahilı, Yalama-Nabran

Kürün mənsəbi, Abşeron cənub sahilləri

373 Azərbaycanda alüminium sənayesinin inkişafını təmin edən əsas amillər və onların mənfi cəhətləri?

işçi qüvvəsi ilə yüksək təminat-enerjiyə tələbat

ixtisaslı kadrların çoxluğu-sudar çox istifadə

neft-kimya sənayesinin inkişafı-torpaqların eroziyası

doğru cavab yoxdur

- zəngin alunit ehtiyatının, ucuz enerjinin olması-ətraf mühiti daha çox çirkləndirilməsi

374 Naxçıvan ərazisində bitki və heyvanat aləminin nisbətən kasıb olmasının səbəbi?

iqlimin mülayim-kontinental olması
relyefin mürəkkəbliyi
su ehtiyatlarının zənginliyi
denudasiya prosesləri

- iqlimin kəskin-kontinental olması

375 Su torpaqda neçə fazada olur?

- cazibə, kapilyar, hiqroskopik
makroskopik, cazibə, axıcı
axıcı, kapilyar, makroskopik
dəfətmə, mikroskopik, makroskopik
dəfətmə, axıcı, makroskopik

376 Torpağın bərk hissəcikləri və onlar asındakı fazaların ölçüləri onun hansı xüsusiyyətini müəyyən edir?

fəza qəfəsini
istilik keçirməsini
məhsuldarlığını
● strukturunu
müqavimətini

377 Torpağın kimyəvi xassələrini hansı elementlər və maddələr müəyyən edir?

- qələvi elementlər və üzvi polimerlər
duzlar və polimer maddələr
● mineral elementlər və üzvi maddələr
duzlar və üzvi maddələr
metallar və qeyri-üzvi maddələr

378 Dağ-mədən sənayesinin inkişafının mənfi ekoloji təsir göstərdiyi inzibati rayonlardandır :

- Şəki, Qəbələ və Qax;
● Gədəbəy, Kəlbəcər və Laçın;
Oğuz, Culfa və Quba;
Şamaxı, Qusar və Xaçmaz
Füzuli, Qubadlı və Şuşa ;

379 Dağ-mədən sənayesinin Abşeronda yaratdığı ekoloji problemdir:

- torpaqların deqredasiyası ;
təbii göllərin çirklənməsi;
əkin sahələrin azalması;
doğru cavab yoxdur .
meşələrin məhvi;

380 Abşeronda atmosfer havasının çirklənməsinin əsas mənbələri?

- neft-kimya və avtomobil nəqliyyatı
- yeyinti və yüngül sənaye
- maşınqayırma və boru kəmərlər nəqliyyatı
- dəmir yol nəqliyyatı, cihazqayırma
- yeyinti sənayesi və neft hasilatı.

381 Azərbaycanda kimya sənayesinin zərərli tullantılarının təsirinə daha çox məruz qalan təbii komponentdir?

- torpaq
- hava hövzəsi
- heyvanat aləmi
- təbii və süni mənbələr
- bitki

382 Azərbaycanda əlvan metallurgiya sənayesinin zərərli tullantılarının təsirinə daha çox məruz qalan komponentlər?

- torpaq və hava
- gəllər və digər sututurlar
- atmosfer və heyvanat aləmi
- doğru cavab yoxdur
- bitki və heyvanat aləmi

383 əlvan metallurgiya müəssisələri içərisində ətraf mühitə daha çox tullantı atır?

- Bakı əlvan metalların emalı və təkrar emalı zavodu
- Gəncə gil-torpaq kombinatı
- Gəncə əlvan metalların emalı zavodu
- Doğru cavab yoxdur
- Sumqayıt alüminium zavodu

384 Abşeron regionunda ekoloji gərginliyi aradan qaldırmağın ən perspektivli yolu?

- istehsal həcmi azaltmaq
- tullantısız və az tullatılı texnologiyalara keçmək
- ətraf mühitə ziyan vuran istehsal sahələrini bağlamaq
- doğru cavab yoxdur
- zərərli istehsal sahələrini Abşerondan köçürmək

385 Azərbaycanda ən iri qara metallurgiya müəssisələri və onların tullantıların mənfi təsirinə məruz qalan təbii komponent?

- Bakı təkrar qarametal zavodu, su hövzələri
- Sumqayıt boru yayma zavodu. Bitki örtüyü
- Sumqayıt boru yayma zavodu, hava və su hövzəsi
- doğru cavab yoxdur
- Daşkəsən saflaşdırma kombinatı, hava hövzəsi

386 Daşkəsən filizsaflaşdırma kombinatı mənfi təsir göstərir?

- meşə ehtiyatlarına
- torpaq ehtiyatlarına

dağ göllərinə
doğru cavab yoxdur
hava hövzəsinə

387 Azərbaycan neftinin ekoloji baxımdan dünyada məşhurlaşdıran əsas əlamətlər?

- ☐ respublikanın hər yerində olması
- ☒ tərkibində qatışıqların az olması
- ☐ tərkibində kükürdün konsentrasiyasının yüksək olması
- ☐ tərkibində kükürdün konsentrasiyasının yüksək olması
- ☐ tərkibində parafinin çox olması

388 Azərbaycanda istifadəsi mümkün olan perspektiv ekoloji təmiz enerji mənbələri aşağıdakılardır?

- ☐ qabarma-çəkilmə enerjisi
- ☐ su enerjisi
- ☒ külək və günəş enerjisi
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ geotermal enerji

389 Neft amalı və neft-kimya sənayesinin zərərli tullantıları və onların təsirinə məruz qalan şəhər ?

- ☒ qaz formalı tullantılar və Bakı
- ☐ ağır metallar və Gəncə
- ☐ mikroelementlər və Bakı
- ☐ makroelementlər və Sumqayıt
- ☐ bərk formalı tullantılar və Sumqayıt

390 Neft amalı və neft-kimya sənayesinin zərərli tullantıları və onların təsirinə məruz qalan şəhər ?

- ☒ qaz formalı tullantılar və Bakı
- ☐ ağır metallar və Gəncə
- ☐ mikroelementlər və Bakı
- ☐ makroelementlər və Sumqayıt
- ☐ bərk formalı tullantılar və Sumqayıt

391 Azərbaycanda SES-in yaradılmasının ətraf mühitə mənfi ekoloji təsiri hansıdır?

- ☐ iqlimə təsiridir
- ☐ sürüşmənin intensivləşməsidir
- ☒ şoranlaşma və tuqay meşələrinin məhvədir
- ☐ doğru cavab yoxdur
- ☐ torpaq eroziyasıdır

392 Azərbaycanda neft emalı və neft-kimya sənayesinin mənfi ekoloji təsirlərinə məruz qalan şəhərdir?

Sumqayıt
Gəncə
Şirvan
Mingəçevir

- Bakı

393 Azərbaycanda neft və neft məhsulları ilə daha çox çirklənmiş ərazi haradır?

- Samur-Dəvəçi ovalığı
- Abşeron yarımadası
- Lənkəran ovalığı
- Qarabağ düzü
- Ceyrançöl-Acınohur

394 Qrunt suları üzə olduqda torpaqda hansı xoşagəlməz xüsusiyyətlər yaranır?

- rütubət yox olur və oksigenin azalması yaranır
- rütubət çox azalır və oksigen azalması yaranır
- rütubət çox yüksəlir və oksigen çoxalması yaranır
- rütubət azalır və oksigen çoxalması yaranır
- izafi rütubət və oksigen çatışmamazlığı yaranır

395 Torpaqəmələgəlmə prosesində aşağıdakı bitki və heyvanlar mühüm rol oynayır. Hansı cavab düzgün deyil?

- otlar, ağaclar, kollar, ibtidai bitkilər
- onurğasız canlılar, molyuskalar
- ali bitkilər
- vəhşi heyvanlar
- bakteriyalar, qurdlar

396 Torpaqların fiziki və mexaniki xassələrini hansı kimyəvi elementlər müəyyən edir?

- kimyəvi reaksiyaları zəiflədənlər
- kimyəvi reaksiyalarda iştirak etməyənlər
- kimyəvi reaksiyaları donduranlar
- kolloidlərlə reaksiyaya girənlər
- kimyəvi reaksiyaları neytrallaşdırənlər

397 Dağ-mədən sənayesinin tullantılarından daha çox çirklənmiş çay:

- Filizçaydır
- Tərtərçaydır
- Qoşqarçaydır
- Köndələnçaydır
- Gəncəçaydır

398 Azərbaycanda dağ-mədən sənayesinin inkişafı ilə əlaqədar daha çox ekoloji gərginliyə məruz qalmışdır:

- Şahbuz rayonu;
- İsmayıllı rayonu;
- Füzuli rayonu;
- Daşkəsən rayonu
- Gədəbəy rayonu;

399 Azərbaycanda sement istehsalı hansı iqtisadi rayonun ətraf mühitinə mənfi təsir edir?

Dağlıg Şirvan

Kür-Araz

● Abşeron

Naxçıvan

Şəki-Zaqatala

400 Xəzər dənizi hövzəsinin çirklənməsinin əsas səbəbləri və mənbələri nələrdən ibarətdir?

dəniz suyunun normadan artıq duzlu olması, ən çox kənd təsərrüfatı tullantıları ilə çirklənmə və s.

dənizə tökülən çayların çox böyük olması və fənollarla çirklənmənin əsasən şimalda yığılması

kənd təsərrüfatında istifadə edilən kimyəvi gübrələr və pestisidlərlə çirklənmə, əhalinin sahil boyu sıxlığı

● sahil ərazilərdə əhalinin yüksək sıxlığı, sənaye müəssisələri, dənizə tökülən çayların çirklənməsi və s.

dəniz nəqliyyatından intensiv istifadə, tez-tez baş verən tanker qəzaları və s.

401 Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin keçdiyi ərazilərin əsas landşaft tipi, burada formalaşan bitki örtüyü və iqlim şəraiti necə səciyyələnir?

yarımşəhra landşaft tipi, relikt və endemik bitki örtüyü, mürəkkəb relyef formaları, şorlaşmış ərazilər və abraziya

şəhra landşaft tipi, geniş çəmənliklər, sadə relyef formaları, quraq hava, deqradasiya və kimyəvi aşınmanın üstün olması

● yarımşəhra landşaft tipi, seyrək bitki örtüyü, mürəkkəb relyef formaları, daimi küləklər, deflyasiya və suvarma eroziyası

quru-çöl landşaft tipi, intrazonal meşələr, sadə relyef formaları, quru hava, irriqasiya əkinçiliyinin üstünlüyü

rütubətli subtropik landşaflar, qarışıq bitki örtüyü, düzən relyef formaları, rütubətli hava, dəmyə əkinçiliyi və deqradasiya

402 Radioaktiv tullantıları zərərsizləşdirmək üçün istifadə edilən quyular hansı maddələrdən hazırlanır?

dəmir və alüminiumun qarışığından

sintetik kaçıqdan

xüsusi mişar daşından

bentonit gillərdən

● 1,5 metr qalınlıqda betondan

403 Hazırda Bakı buxtasında ən çox müşahidə olunan zərərli maddələr hansılardır?

qurğuşun, fenol

xlor üzvlü pestisidlər

toliol, manqan oksidi

● neft məhsulları, fenol

dəmir birləşmələri, benzol

404 Hansı kimyəvi elementin atmosferdəki qatılığı iki dəfə artdığı halda müxtəlif iqlim modellərinə əsasən əsrin sonunadək gözlənilən orta illik temperatur artımı 2,0-5,8° S təşkil edəcək ?

CO₂

HCO

405 Landşaftlarda baş verən bütün planlı və kortəbii dəyişikliklər necə adlanır?

növ və siniflər

əkin sahələri

landşaft sferası

fasiya

- antropogen landşaft

406 Landşaftın məqsədə uyğun və planlı istiqamətdə gedən dəyişiklikləri necə adlanır?

təbii ərazi kompleksləri

mərz

fasiya

yarımtip və tip

- mədəni landşaftlar

407 Mədəni landşaft deyəndə nə başa düşülür?

- antropogen landşaft

təbii landşaft

landşaft sferası

coğrafi təbəqə

coğrafi mühit

408 Azərbaycan ərazisində yaşamış və təbii landşafta təsir göstərməyə başlamış ilk insanların yaşı təxminən nə qədərdir və onlar hansı dövrə aid edirlər?

e.ə. VI – V minilliklər, neolit

e.ə. X – VIII minilliklər, mezolit

40-50 min il, yuxarı paleolit

e.ə. V – III minilliklər, eneolit

- 1 milyon il, aşağı paleolit

409 Dağ-meşə qurşağı zonalarının tərkibinə, strukturuna, torpaq xüsusiyyətlərinə və rütubətlənmə rejiminə görə fərqlənməsinin əsas səbəbi nədir?

tektonik amil

litoloji və hidroloji amil

geobotanik amil

- relyef-iqlim amili

antropogen amil

410 Azərbaycan ərazisində yalnız tarixi-təsviri sənət qoruğu hansıdır?

Şahdağ

Altıağac

Eldar şamı

- Qobustan

Göygöl

411 Dağ-meşə landşaftının differensiasiyasına əsasən hansı amillər daha çox təsir göstərir?

- hipsometrik şərait və yamacların ekspozisiyası

orta illik yağıntıların miqdarı və litoloji tərkib

antropogen amillər və rütubətlənmə şəraiti

süxurların yerləşməsi və dəmyə əkinçiliyi

yamacların deqredasiyası və heyvandarlıq təsərrüfatı

412 Azərbaycan ərazisində təbii landşaft kompleksləri ilə bərabər quşların mühafizə olunduğu qoruqlar hansılardır?

- Ağgöl, Hirkan qoruğu
- Qızılağac, Ağgöl qoruğu
- Bəsitçay, Qarayazı qoruğu
- Altıağac, Qızılağac qoruğu
- Eldar, Göygöl qoruğu

413 Landşafta əsaslı təsirlərdən hesab edilən metal əridilməsi hansı dövrü əhatə edirdi?

- e.ə. 10-12 min il əvvəl, paliolit dövrü
- e.ə. 1 milyon il əvvəl, aşağı paleolit dövrü
- e.ə.X-VIII minilliklərdə, mezolit dövrü
- e.ə. III-12 minilliklərdə, tunc dövrü
- e.ə. VIII-V minilliklərdə, neolit dövrü

414 Azərbaycan ərazisində təbii landşaftlara, ilk insanların təsiri əsasən hansı dövrdən və hansı kənd təsərrüfatı sahəsinin inkişafından sonra başladı ?

- mezolit dövründən, heyvandarlığın inkişafı
- dəmir dövründən, dəmir və tuncdan istifadə olunması
- dəmir dövründən, əkinçiliyin inkişafı
- yuxarı daş dövrü, yığıcılıqla məşğul olma
- tunc dövründən, ovçuluğun inkişafı

415 Hansı qoruqlar əsasən yarımşəhra landşaft sahəsində yerləşmişdir?

- Eldar, Pirqulu, İsmayılı
- Ağgöl, Qobustan, Şirvan
- Türyançay, Şahdağ, Sultanbud
- Qızılağac, Bəsirtçay, Hirkan
- Zaqatala, Qobustan, Göygöl

416 Nadir ağac növlərinin qorunduğu qoruqlar hansılardır?

- Pirqulu, Qızılağac, Şirvan
- Qobustna, Altıağac, Qarayazı
- İlisu, İsmayılı, Göygöl
- Türyançay, Göyçay, Ağgöl
- Bəsirtçay, Hirkan, Eldar qoruğu

417 Relikt bitki növləri əsasən hansı qoruq landşaflarında yayılmışdır?

- Hirkan, Eldar, Vəsitçay
- Qızılağac, Zaqatala, İlisu
- Göyçay, Türyançay, Hirkan
- Altıağac, Qarayazı, Şirvan
- Göyöl, Ağgöl, Qobustan

418 Təbii landşaftlarının qorunması məqsədilə yaradılan və əsas hissəsi dağ-meş landşaftı olan qoruqlar hansılardır?

- Qızılağac, Ağgöl, türyançay

Qarayazı, Altıağac, Göygöl

Pirqulu, Qobustan, Bəsirtçay

Göyçay, Şirvan, Hirkan

- İsmayılı, Zaqatala, İlisu

419 Enlik zonallığının əmələ gəlməsində əsas rol oynayan təbii ünsür hansıdır?

relyef

coğrafi təbəqə

- iqlim

təbii komplekslər

coğrafi mühit

420 Abşeron y/a-nın ən az çirklənmiş hissəsi haradır?

bütün sahil zolağı

şimal-qərb hissəsi

şimal hissəsi

şimal-şərq hissəsi

- cənub hissəsi

421 Abşeron y/a-da ən az radioaktivlik müşahidə olunan ərazilər hansılardır?

Qala, Sabunçu

Ramana, Balaxanı

- Nardaran, Mərdəkan

Binəqədi, Bibiheybət

Suraxanı, Bilgəh

422 ərazisində subnival-nival landşaft tipi mövcud olan qoruq:

- Zaqatala

Göygöl

Pirqulu

Qızılağac

Hirkan

423 Okean dərinliklərindəki sular hansı maddələrlə daha çox zəngindir?

azot və karbon

- fosfat və nitrat

dəniz və fosfor

xlor və oksigen

nitrat və kalsium

424 Hidrosfer və atmosferin kontakt təbəqəsinin aşağı qurtaracağı hansı dərinlikdə yerləşir?

200-300 m

50-100 m

- 150-200 m

120-150 m

300-350 m

425 Yer səthində maddə və enerji mübadiləsinin intensiv getdiyi landşaft yaradıcı təbəqə necə adlanır?

landşaft sferası

biosenoz

pedosfera

mikrosfera

● hipergenez

426 İnsan fəaliyyətinin təsiri altında meşədə gedən dəyişikliklərin fərqli cəhətlərindən biri və əsası hansı dəyişikliyi yaradır?

meşədəki maddələr və enerji mübadiləsinin normallaşması

meşədə yayda yüksək, qışda isə mənfi temperaturun hakim olması

meşələrin iqtisadi cəhətdən qiymətinin yuxarı qalxması

● biogeosenozun kəskin və kütləvi dəyişməsi

geoloji özlülün və suxurların dəyişməsi

427 Meşələr tam qırılan zaman, daha çox dəyişikliyə məruz qalan sahələr hansılardır?

● landşaftların mikroiqlim şəraiti dəyişir

torpaqdakı ana süxurların strukturu

seyrək meşə sahələrində yayılan hündürboylu otlar

günəşli saatların miqdarı artır və səthdə dərin çatlar əmələ gəlir

yalnız kiçik həşərat və gəmiricilər məhv olur

428 Otarılma zamanı ilk növbədə hansı bitki formasiyaları sıradan çıxır?

yüksək boylu, quraqlıq bitkiləri

meşə zonasının xırda bitkiləri

● yüksək böylü, rütubət sevən bitkilər

alçaq boylu, kölgə sevən bitkilər

intrazonal landşaftların bitkiləri

429 Yer kürəsində otlaq landşaftlarının yayıldığı ərazilər hansılardır?

tropik, steplər və mülayim enlik

● yarımsəhra, səhra və quru savanna

ekvatorial meşələr və geniş çay dərələri

mülayim qurşağın qaratorpaqları və tayqa

subantarktik və subarktik qurşağın tundrası

430 Eroziya və deqradasiya prosesinin güclənməsində hansı proses rol oynayır?

Yamacların dik və qayalıq olması

● Meşəsizləşdirilmiş ərazilərdə intensiv əkinçiliyin inkişafı

İntensiv yağıntıların miqdarının çoxluğu

Orta illik temperaturun normadan yüksək olması

Tektonik proseslərin aktivliyi

431 Antropogen-terras komplekslərinin formalaşdığı zonalar hansılardır?

- ☐ düzən meşələri
- ☐ arid düzənliklər
- ☒ yüksək və orta dağlıq
- ☐ yarımsəhra və quru çöl
- ☐ alçaq dağlıq

432 Meşə landşaftlarının yuxarı sərhədinin aşağı düşməsinin əsas səbəbləri nədir?

- ☐ iqlim şəraiti
- ☒ antropogen təsirlər
- ☐ tektonik proseslər
- ☐ təbii şərait
- ☐ relyef xüsusiyyətləri

433 Torpaqlara əhəngin və gübrələrin verilməsi prosesi necə adlanır ?

- ☐ rekultivasiya
- ☐ hidrotexnika
- ☐ aqroişiqasiya
- ☒ meliorasiya
- ☐ fitomeliorasiya

434 Çəmən-bataqlıq laqdsəftlərinin formalaşmasına səbəb hansı kənd təsərrüfatı tədbirlərinin aparılmasıdır ?

- ☐ dəmyə əkinçiliyi
- ☒ aqroişiqasiya
- ☐ heyvandarlıq
- ☐ rekultivasiya
- ☐ terraslaşdırma

435 Yüksək və orta dağlıqda formalaşan antropogen komplekslər hansılardır ?

- ☐ errozion
- ☐ denudasyon
- ☒ terraslaşmış
- ☐ şoranlaşmış
- ☐ bataqlıqlaşmış

436 Dağlıq ərazilərin təbii landşaftlarının qorunması və meşə təsərrüfatının qorunması məqsədi ilə hansı tədbirlər görülməlidir?

- ☐ Dəmyə əkinçiliyi səşələri azaldılmalıdır
- ☐ Heyvandarlıq təsərrüfatları ləğv olunmalıdır
- ☒ Kəndlər elektrik enerjisi və yanacaq təmin olunmalıdır
- ☐ Meşə sahələrinə girişə təmamilə qadağa qoyulmalıdır
- ☐ Kənd yaşayış məntəqələrinin sayı məhdudlaşdırılmalıdır

437 Meşə təsərrüfatında quru iqlim şəraitində inkişaf edən arid meşələr əsasən hansı əraziləri əhatə edir?

- ☐ Orta Asiyada və Hind –Qanq çayları hövzələrində

- mülayim enliyi subtropiklə sərhəddində
- Appalaç dağlarının ətəyində və Böyük düzənlikdə
- Eyr gölü ətrafı və La-Plata ovalığında
- Aralıq dənizi tipli və tropik ərazilərdə

438 Qədim təkrar meşələr və insanlar tərəfindən toxunulmamış ilkin meşələr harada qorunub saxlanılmışdır?

- Tayqa və Volqa çayı boyunca
- Cənubi Amerikanın orta dağlıq əraziləri
- tropik meşələr və Amazon çay hövzəsi
- Afrika və Asiyanın ekvatorial meşələri
- Avropanın əsas dağlıq hissələri

439 Qəbələ yasaqlığının yaradılmasında əsas məqsəd:

- heyvanat aləmini qorumaq
- dağ-çəmən landşaftını qorumaq
- doğru cavab yoxdur
- Böyük Qafqazın cənub yamaclarının landşaftlarını qorumaq
- dağ-meşə torpaqlarını qorumaq

440 Gil adası yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- kəikliyi qorumaq
- gümüşü qağayıları qorumaq
- bildirçin qorumaq
- doğru cavab yoxdur
- qırqoulu qorumaq

441 Qızılca təbiət yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

- Subalp çəmənliyini qorumaq
- torpaq ehtiyatını qorumaq
- təbii su ehtiyatını qorumaq
- doğru cavab yoxdur
- ərazinin təbiət kompleksini qorumaq

442 Meşənin mövcudluğu ən çox yer səthində hansı problemlərin qarşısını alır?

- axını əsaslı tənzimləyir, daşqının qarşısını alır
- bulaqlardakı su artımının qarşısını alır
- meşədə kiçik ağacları yandıran radiasiyanın miqdarını azaldır
- torpaqın litoloji əsasın köklü sürətdə dəyişir
- sututarların səthindən buxarlanmanı artırır

443 Meşə ərazilərində olan ağac növlərindən başqa, hansı elementlərdən də istifadə olunur?

- seliteb landşaftların sahəsinin genişləndirilməsi
- heyvanların ətindən və dərisindən istifadə üçün kütləvi qırılması
- bitki növlərinin inkişafı üçün iri çətirli ağacların qırılması

akkumlyasiyanın qarşısının alınması üçün kolların qırılması

- ançılıqda, qida, texniki və dərman maddələrinin hazırlanmasında

444 Otlaq landşaftlarının məhv olmasının qarşısının alınması və məhsuldarlığının artırılması məqsədi ilə tədbirlər görülür?

- otlaqların suvanılması və yenidən əkilməsi
- otlaqların daha məhsuldar torpaqlara köçürülməsi
- otlaq sahələrin ekstensiv üsulla şumlanması
- ərazilərdə müxtəlif növlü ağacların əkilməsi.
- otlaq grazilərə gübrələrin verilməsi

445 əsas bitki formasiyalarının məhv olması otarılmadan əlavə, hansı səbəblərdən asılıdır?

- heyvanların tapdığı altında torpağın bərkiməsi
- intensif sürüşmə və eroziya prosesləri nəticəsində məhv olması
- əkinçilik sahələrinin genişləndirilməsi məqsədi ilə şumlama
- həşərat və ziyanvericilərin grazilərdə çox yayılması
- ifrat rütübətlənməyə görə bitkilərin cürüməsi

446 Otlaq landşaft tiplərinin zənginliyi və geniş sahə tutması hansı kənd təsərrüfatı sahəsinin inkişafına səbəb olur?

- dəmyə əkinçiliyin
- seliteb landşaftların
- svarma əkinçiliyin
- köçəri heyvandarlığın
- tərəvəz-bostançılığın

447 Otlaq landşaftların demək olar ki, yayıldığı bütün təbii zonalarda, bu landşaftın inkişafı üçün hansı şərait mövcuddur?

- yağıntıların bol olması
- ərazilərin rütübətlə az təmin olunması
- antropogen-texnogen landşaftların geniş yayılması
- ərazilərin rütübətlə çox təmin olunması
- dağ yamaclarının dikliyi

448 Meşə örtüyünün və digər bitki formasiyalarının formalaşdırdığı bitki örtüyünün sıradan çıxmasına, nəticədə növün arealında parçalanmaların yaranmasına səbəb nədir?

- sel hadisəsi, dağ uçqunu, sürüşmə
- kütləvi danılmanın olması
- yüksək temperatur və quraqlığın baş verməsi
- fəlakətli meşə yangınları
- yeraltı təkanların baş verməsi

449 Orta dağ-meşə qurşağında meşəsiszləşdirilmiş ərazilərdə intensiv əkinçiliyin inkişaf etdirilməsi hansı prosesi gücləndirir?

- akkumliyasiya
- korroziya
- eroziya
- defilyasiya
- abraziya

450 Meşə sahələrindən istifadə istiqamətlərinin iki əsas qruppu hansılardır? 1.Oduncaq məhsullarının alınması 2.Tikinti sənayesində istifadə olunması 3.Gəmiqayırma və avtomobil sənayesində istifadəsi 4. meşədən əlavə məhsul kimi istifadə etmək 5. meşəaltı qara torpaqlardan kənd təsərrüfatında istifadə olunması

- ☒ 4,5
- ☐ 3,5
- ☐ 2,4
- ☐ 1,3
- ☐ 1,4

451 Şirvan şəhərində ətraf ərazilərin cirkənməsini sürətləndirən və kənd təsərrüfatına ciddi ziyan vuran əsas sənaye sahəsi hansıdır?

- ☐ qara və əlvan metallurgiya
- ☐ mineral dübrələr istehsalı
- ☒ Şirvanneft” neft-qarçıxarma idarəsi
- ☐ küküpdli mazut yanacağından istifadə edilən DRES
- ☐ inşaat materialları kombinatı

452 Gəncə-Qazax iqtisadi rayonunun həm atmosfer, həm də landşaft-ərazi komplekslərinin cirkənməsində əsas rol oynayan sənaye müəssisəsi hansıdır ?

- ☐ Dəmir emalı kombinatı
- ☐ Maşınqayırma zavodu
- ☐ Yağ-piy kombinatı
- ☒ Alüminium-oksidi istehsalat birliyi
- ☐ Energetika sənayesi

453 Azərba ycan ərazisində landşaft anomaliyasının aydın müşahidə olunduğu sahələr hansılardır?

- ☐ Böyük Qafqazın orta dağlığı, Samur-Dəvəçi ovalığı
- ☐ Böyük Qafqazın cənub ətəkləri, Naxçıvan MK-nın dağlığı
- ☒ Talış dağları, Naxçıvan MR-nın dağlıq bölgəsi
- ☐ Naxçıvan MK-nın alçaq dağlığı və Kür-Araz ovalığı
- ☐ Kiçik Qafqazın şimal-şərq yamacı, Talış dağları

454 Neft istismarı qurtardıqdan sonra ərazidən buruqların, beton əsasların təmizlənməsi hansı rekultivasiya üsulu ilə yerinə yetirilir?

- ☐ aqrotekniki
- ☐ meliorativ
- ☒ texniki
- ☐ kimyəvi
- ☐ bioloji

455 Bioloji rekultivasiyada ilkin mərhələ olaraq hansı tədbirlər qorülür?

- ☒ mineral və yerli gübrələr verilməlidir
- ☐ neft tullantı qalıqlarından təmizlənməlidir
- ☐ morfoloji diaqnostika edilməlidir
- ☐ sahələr suvarılmalıdır
- ☐ dənli bitkilər əkilməlidir

456 Azərbaycan ərazisində bəzi çökəkliklərdə landşaftın yüksəklik spektrində dağ-çöl, arid seyrək meşələr yayıldığı halda, tirə və silsilə yamaclarında dağ-meşə landşaftlarının formalaşması necə adlanır?

- landşaft təkamülü
- landşaft dinamikası
- landşaft anomaliyası
- landşaft transpormasiyası
- landşaft differensiasiyası

457 Atmosfer havası ilə bərabər, bitki yarpaqlarını zədələyərək, əvvəlcə gümüşü və ya mis rənginə salıb, sonra isə təməmilə məhv edən proses necə adlanır?

- Biogeokimyəvi proses
- Dinamiki proseslər
- Ekocoğrafi dəyişiklik
- Radiaktiv şüalanma
- Fotokimyəvi duman

458 Smoqun əsas iki tipi hansılardır?

1. Tüstü və ya sənaye mənşəli qaz tullantıları qarışmış sıx duman
2. Meşəyanğınları zamanı ayrılan
3. Zibil zavodlarında yandırılma zamanı yaranan tüstü qatı
4. Yüksək konsentrasiyalı aşındırıcı qazlar və aerosol qarışıqlardan ibarət duman
5. Yalnız CO₂ qazının əmələ gəlməsi və onun yaratdığı kimyəvi birləşmələr

- 3, 5
- 4, 5
- 2, 4
- 1, 4
- 2, 3

459 Bir çox inkişaf etmiş ölkələrdə şəhərlərin ərazisi hansı torpaqların hesabına genişləndirilir?

- bataqlıqların
- faydalı qazıntıları
- şumlanan torpaqlar

göllərin

dağlıq ərazilərin

460 İl ərzində Xəzər dənizinə ümumilikdə nə qədər çirkab su axıdılır?

- ☒ 11 mlrd.kub metr.
- ☐ 40 mlrd. kub metr
- ☐ 17 mlrd. kub km
- ☐ 3,6 mlrd. kub km
- ☐ 23 mlrd.kub km

461 Neft və neft tullantıları ilə çirklənmiş torpaqların rekultivasiyası hansı üsullarla həyata keçirilir.?

- ☐ aqrotexniki
- ☐ kimyəvi və bioloji
- ☐ meliorativ və texniki
- ☒ texniki və bioloji
- ☐ irriqasiya

462 Azərbaycan ərazisində Xəzər dənizə axıdılan məişət tullantılarının miqdarı nə qədərdir?

- ☐ 45%
- ☐ 35%
- ☐ 70%
- ☒ 60%
- ☐ 20%

463 Ümumilikdə insan tərəfindən istifadə edilməyən landşaft komplekslərinin sahəsi nə qədərdir?

- ☐ 15 %
- ☐ 27 %
- ☒ 50 %
- ☐ 46 %
- ☐ 35 %

464 Təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində təbii əlaqələri pozulmuş və xarici görünüşcə tamam dəyişmiş landşaftlar bütün dünyada nə qədərdir?

- ☐ 13 %
- ☐ 20 %
- ☒ 2 %
- ☐ 3,5 %
- ☐ 7 %

465 ABŞ ərazisində meşələrin intensiv qırılması nə zaman baş verdi?

- ☐ neftin çıxarılmasına görə
- ☐ faydalı qazıntıların çıxarılmasına görə
- ☐ kimya sənayesi inkişaf etdikcə
- ☐ plantasiyalar genişləndikcə
- ☒ avropalıları bura qəldikdən sonra

466 Xəzər dənizinin ən çox çirklənməsi hansı çayın gətirmələri hesabına baş verir?

- ☒ Volqa çayı
- ☐ Səfidyurd çayı
- ☐ Samur çayı
- ☐ Kür çayı
- ☐ Terek çayı

467 Azərbaycan sektorunda Xəzər dənizinə axıdılan çirkab suların 60%-ni təşkil edir.?

- ☐ kimyəvi tullantılar
- ☐ nəqliyyat tullantıları
- ☐ bərk tullantılar
- ☐ neft tullantıları
- ☒ kanalizasiya suları

468 Böyük Qafqaz regionunda yod və bromun çatışmamasının səbəbi nədir ?

- ☐ Bulaq sularının bolluğuna görə
- ☐ Respublika ərazində ən hündür dağlıq ərazi olduğuna görə
- ☐ Çay şəbəkəsinin sıxlığına görə
- ☐ Kimyəvi elementlərin miqcrasiyasına görə
- ☒ Yura və təbaşir dövrünün əhəng daşlarından təşkil olunduğuna görə

469 Landşaft vahidləri daxilində yodun və bromun çatışmaması hansı xəstəliklərin yayılması ilə nəticəlir?

- ☒ zob, diş xəstəlikləri
- ☐ şiş xəstəlikləri
- ☐ qarın yatalağı
- ☐ malariya, difteriya
- ☐ cuma, bursulyoz

470 Karbon oksidinin havada konsentrasiyasının miqdarı çox olduqda hansı xəstəliklərin artmasına şərait yaranır?

- ☐ damar xəstəlikləri,qan azlığı
- ☐ qara ciyər və qida yolu xəstəlikləri
- ☒ ateroskleroz, əsəb sisteminin pozulması, infarkt
- ☐ talasemiya və xərçəng xəstəlikləri
- ☐ endokrin xəstəlikləri, irsi xəstəliklər

471 Böyük Qafqaz dağlarından mənbəyini götürən suların tərkibində nə üçün yod və brom maddələri olmur?

- ☐ landşaft zonaları, növləri və onun morfoloji vahidləri arasında təbii əlaqə olmadığına görə
- ☐ çay və bulaqlar öz mənbələrini əsasən buzlaq sahələrdən gətirdüklərinə görə
- ☐ Burada vulkanik mənşəli çökmə süxurlar üstünlük təşkil etdiyinə görə
- ☐ ərazidə kimyəvi elementlərin miqdarının çoxluğuna görə
- ☒ əsasən Yura və Təbaşir dövrünün dəniz şəraitində çökən əhəng daşlarından təşkil olunduğuna görə

472 Torpağın təmizlənməsi prosesində ilkin mərhələdə ərazilərə mineral və yerli gübrələrin verilməsi rekultivasiyanın hansı tipinə aiddir?

- ☐ radioaktiv rekultivasiya

- texnogen rekultivasiya
- kimyəvi rekultivasiya
- ☒ bioloji rekultivasiya
- texniki rekutivasiya

473 Neftlə çirklənmiş torpaqlarda mikroelementlərin miqdarının aşağı düşməsinə səbəb nədir?

- torpaqların dərin qatlarında kimyəvi elementlərin yığılması
- neftli sahələrdə radioaktiv elementlərin çoxluğu
- ☒ ağır metalların miqdarının artması
- dərin quyuların qazılması
- lay sularının6 səviyyəsinin qalxması

474 Respublika ərizisində orta və şiddətli şorlaşan torpaqlar nə qədər sahəni əhatə edir?

- 335 min ha
- 500 min ha
- 712 min ha
- 850 min ha
- ☒ 1182 min ha

475 Üzümcülük və pambıqçılıq rayonlarında əkin sahələri ən çox hansı maddələrlə çirklənir?

- ☒ pestisid və defoliantla
- təbii gübrələrlə
- intensiv şuvarma ilə
- azot oksidləri ilə
- karbon dörd oksidlə

476 Kür-Araz ovalığında müasir suvarma əkinçiliyi altında istifadə edilən torpaqların nə qədəri təkrar şorlaşmaya məruz qalmışdır?

- 35%
- 70 %
- 45%
- ☒ 50%
- 67%

477 Səhra, yarımsəhra və digər quraqlığa davamlı landşaft tiplərinin yayıldığı zonalarda şorlaşmanın və bataqlıqlaşmanın səbəbləri nədir?

- dəmiyə əkinçiliyi
- otarıma
- dağ-mədən sənayesi
- ☒ suvarma əkinçiliyi
- biçənəklərin olması

478 Ağac,köl və ot bitkilərindən istifadə etməklə kompleksin vəziyyətinin yaxşılaşdırılması hansı meliorativ metod vasitəsi ilə aparılır?

- kimyəvi
- hidrotexniki

texniki

☒ fitomeliorasiya

bioloji

479 Landşaft komplekslərinin yaxşılaşdırılmasına torpaqların yuyulmasına doğru yönəldilmiş tədbirlər sistemi necə adlanır?

aqroiirrigasiya

şumlanma

rekultivasiya

irrigasiya

☒ meliorasiya

480 Azərbaycan respublikası ərazisində ən çox məhsuldar torpaq sahələrində seliteb komplekslərin inkişaf etdiyi rayon hansıdır ?

Gəncə-Qazax rayonu

Lənkəran-Astara rayonu

Naxçıvan MK

Şəki-Zaqatala rayonu

☒ Abşeron rayonu

481 Yodun və bromun çatışmaması Azərbaycanın hansı rayonlarında daha çox özünü biruzə verir? 1. Zaqatala 3.Oguz 5.Bakı 7.Şəki 2.Lənkəran 4.Qax 6.Ordubad 8.Gədəbəy

1, 3,4,6

2,4,6,7

3,5,6,8

☒ 1,3,4,7

2,4,5,8

482 Respublikada Adam başına cəmi neçə hektar torpaq sahəsi və əkinçilikdə istifadə edilən sahə düşür?

☒ 1,17 ha və 0,2 ha

2 ha və 1,5 ha

1 ha və 2 ha

1.5 ha və 1 ha

3,5 ha və 0,5 ha

483 Landşaft zonaları və landşaft növləri daxilində xəstəliklərin yayılma müxtəlifliyinin əsas səbəbləri nədir?

coğrafi uzunluq

ifrat nəmlənmə

hidroqeoloji şərait

☒ coğrafi enlik

landşaft sferası

484 Pestisid və defoliant maddələrindən hansı kənd təsərrüfatı sahələrində istifadə olunur ?

tərəvəz və bostançılıqda

kartof və taxılçılıqda

meyvə bağlarında

yem otlarının əkilməsində

- üzümçülük və pambıqçılıqda

485 Fitomeliorativ tədbirlər zamanı hansı metodlardan istifadə edilir ?

pestisidlərdən istifadə olunur

torpağa əhəng və gübrələr verilir

- ağac, kol və ot bitkiləri əkilir

torpağın üst təbəqəsi yuyulur

şumlanma aparılır

486 Landşaft vahidləri daxilində hansı maddələrin çatışmaması zob və şiş xəstəliklərinin yaranmasına səbəb olur ?

maqneziumun

- yod və bromun

kalsiumun

dəmirin

oksigenin

487 Azərbaycan ərazisində ən çox kimyəvi gübrələrdən, pestisidlərdən və defoliantlardan hansı ərazilərdə istifadə edilir?

- Kür-Araz ovalığında

Qarabağ maili düzənliyində

Lənkəran düzənliyində

Naxçıvan MR-da

Samur-Dəvəçi ovalığında

488 Neftlə çox çirklənmiş yerlərdə ən çox hansı xəstəliklər müşahidə edilir?

ürək çatmamazlığı, həzm orqanları xəstəlikləri

- endokrin, qan dövranı, allergik xəstəliklər

qan azlığı, şiş xəstəlikləri

əqli çatmamazlıq, genetik xəstəliklər

burun-bogaz və dammar xəstəlikləri

489 Ümumilikdə tənəffüz orqanlarının, əsəb-sinir sisteminin və mədə-bağırsaq xəstəliklərinin artmasında hansı elementlərin çatışmaması böyük rol oynayır?

radioaktiv elementlər

- mikroelementlər

kimyəvi elementlər

təsirsiz qazlar

sanitar-gigiyenik göstəricilər

490 Azərbaycanın ümumi torpaq sahəsindən yalnız nə qədər hissəsi kənd təsərrüfatında istifadə edilir?

5 mln ha

- 4,3 mln ha

8,6 mln ha

3,5 mln ha

7 mln ha

491 Aqroirriqasiya tədbirləri aparılan ərazilərdə ən çox hansı landşaft növləri yaranır?

- ☐ örtüş sahələri
- ☐ dağlıq landşaftı
- ☐ meşə landşaftı
- ☒ çəmən-bataqlıq
- ☐ alp çəmənlikləri

492 Kimyəvi meliorasiya zamanı hansı tədbirlər görülür?

- ☐ mühəndis işləri
- ☒ torpaqlara əhəngin və gübrələrin verilməsi
- ☐ torpaqların yenidən bərpa olunması
- ☐ rekreasiya tədbirləri
- ☐ ot bitkilərindən istifadə etməklə yaxşılaşdırma

493 Meliorativ tədvirlərin neçə metodu mövcuddur?

- ☐ 4
- ☒ 3
- ☐ 5
- ☐ 2
- ☐ 6

494 Respublika ərazisinin müasir təbii ərazi komplekslərinin mənşəyi əsasən hansı dövrün landşaftları ilə zəngindir?

- ☐ Sarmat və Xvalın
- ☐ Pont və Ağcagil
- ☐ Daş dövrü paleogen
- ☐ Neogen və antropogen
- ☒ Pleystosen və holosen

495 Azərbaycanda landşaftın ərazi differensiasiyasının iki əsas növü hansılardır?

- ☐ eninə və uzununa
- ☐ şaquli və horizontal
- ☒ üfüqi və yüksəklik
- ☐ çöl və meşə-çöl
- ☐ tropik və mülayim

496 Landşaftın üfüqi differensiasiyasının əsas səbəbi nədir?

- ☐ torpaqların horizontal paylanması qanunauyğunluğu
- ☐ iqlimin meridional istiqamətdə dəyişməsi
- ☐ ərazinin zoocoğrafi cəhətdən əyalətlərə bölünməsi
- ☒ iqlimin coğrafi enlikdən asılı olaraq dəyişməsi
- ☐ landşaftların qarşaqar üzrə yayılması

497 Düzənliklərdəki landşaftın üfüqi differensiasiyasını yaradan əsas amillər hansıdır?

- ☒ yüksəklik fərqi və dağların bəyər təsiri

- təbii komplekslərin yüksək qurşaqlıq üzrə dəyişməsi
- aran meşələrin geniş sahələrdə yayılması
- temperatur orta illik miqdarını yüksək olması
- bitki örtüyü və onların əmələ gətirdiyi formasiyalar

498 Dağlıq ərazilərdəki yamacların baxarlığı və yaxud da ekspozisiya amili landşaft daxilində dəyişikliyi yaradır?

- qonşu landşaft kompleksləri arasında əlaqəni azaldır
- yamaclarda eroziya və deqradasiya proseslərini gücləndirir
- landşaftdaxili differensiasiyayı
- yarımsəhra landşaftların sahəsi artır
- mikro və mezorelyeflərin yaranması

499 Yarımsəhra iqlim-ekoloji şəraitində olduqca müxtəlif təbii koampləkslərin yaranması hansı yerli amillərin təsiri altında baş verir?

- dağ-dərə küləklərinin əsməsi, yağıntının çoxluğu
- sürüşmə və sel hadisələrinin təsiri ilə
- rütubətlənmə əmsalının 1-dən yüksək olması
- çayların mövcud olması, litoloji tərkib və insanın təsərrüfat fəaliyyəti.
- bolsulu çayların çoxluğu, günəş radiasiyasının aşağı həddi.

500 Azərbaycan ərazisində landşaft anomaliyasını səciyyələndirən ən böyük nümunə hansı regiondadır?

- Kiçik Qafqazın şimal-şərqində
- Talış dağlarının cənubunda
- Naxçıvanın yüksək dağlığında
- Böyük Qafqazın qərbində
- Böyük Qafqazın cənub-şərqində

501 Dağətəyi maili düzənliklərin aşağı pilləsində yerləşən yarımsəhra və yuxarı pilləsində yerləşən quruçöl kompleksləri arasındakı fərqin əsas səbəbi nədir?

- quruçöl landşaftlarında mümkün buxarlanmanın miqdarı 300 mm çoxdur.
- quruçöl landşaftların əraziləri zəngin bitki növləri ilə örtülmüşdür
- aralarında heç bir hündürlük fərqi yoxdur
- quruçöl landşaftları, yarımsəhra landşaftlarından 200-400 m yüksəkdə yerləşir
- yarımsəhra landşaftlarında orta illik temperatur 1-1,50 C aşağı, yağıntıların miqdarı isə 100-150 mm çox olur

502 Düzənliklərin morfogenetik fərqləri eyni iqlim-ekoloji şəraitində yaranmış yarımsəhra landşaftları daxilində hansı kompleksləri əmələ gətirir?

- növ, sinif, dağ-meşə, qobu
- nival-buzlaq və subnival
- batial, subaktival və surerakval
- mərz, zonal və intrazonal landşaftlar
- yarımтип, növ, mərz və fasiya

503 Azərbaycanda üfüqi və yüksəklik qurşaqları landşaftın hansı əsas hissələridir?

- coğrafi qurşaqlığın
- hündürlük strukturunun

mərtəbəlilik quruluşunun
azonal differensiasiyasının
ərazi differensiasiyasının

504 İqlimin coğrafi enlikdən asılı olaraq dəyişməsi landşaftın hansı hissəsinə aiddir ?

- üfüqi differensiasiyaya
- enlik strukturlarına
- azi differensiasiyasına
- yayılma areallarına
- şaquli differensiasiyaya

505 Yarımsəhra-quru çöl, dağ-meşə, dağ-çəmən və nivalbuzlaq kompleksləri landşaftın hansı hissəsini yaradır ?

- zonal strukturunu
- şaquli zonallığı
- üzüqi zonallığı
- intrazonal landşaftları
- yüksəklik qurşaqlarını

506 Talış dağlarında yüksəklik qurşağı üzrə qanunauyğunluğun pozulması nəticəsində hansı landşaftlar yaranır?

- intrazonal
- azonal
- şaquli
- zonal
- üfüqi

507 İqlim ekoloji şəraitin əlverişsizliyi landşaftda hansı dəyişkənliyi yaradır ?

- anomaliyanı
- təkamülü
- dinamikanı
- differensiasiyanı
- ritmikanı

508 Azərbaycanda landşaft zonallığının inversiyası hansı dağlıq bölgələrdə özünü daha qabarıq göstərir ?

- Talış dağları və Naxçıvan MK
- Dərələyəz və Burovar silsilələrində
- Böyük Qafqazın şimal- qərbində
- Kiçik Qafqazın şimal-şərqində
- Böyük Qafqazın cənub-şərqində

509 Talış dağlarında və Naxçıvan MR dağlıq bölgəsində landşaft anomaliyasının özünü daha qabarıq göstərməsinə səbəb nədir?

intrazonal landşaftların geniş yayılması
qədim yaşlı suxurların parçalanması
landşaftdaxili differensiasiyasının baş verməsi
üfüqi strukturda zonallığın pozulması

- landşaft zonallığının inversiyası

510 Landşaft anomaliyasının yaranmasının əsas səbəbi nədir?

- iqlim-ekoloji şəraitin əlverişsizliyi
yeraltı suların səthə yaxın olması
çay şəbəkəsinin sıxlığı və çay daşqınları
yamaclarda eroziya və deqrodasiya proseslərinin çoxluğu
sel və daşqın hadisələrinin intensiv olması

511 Yüksəklik qurşağı üzrə respublika ərazisinin hansı hissəsində landşaft komplekslərinin qanunauyğunluğu pozulur?

- Zəngəzur silsiləsi
Dərələyəz silsiləsi
● Talış dağları
Kiçik Qafqaz dağları
Böyük Qafqaz dağları

512 Azərbaycan ərazisində yüksəkliyə doğru təbii komplekslərin böyük diapazonda dəyişməsinə əsas səbəb nədir?

- ərazinin yarımsəhra iqlim tipində yerləşməsinə görə
respublika ərazisində meşələrin intensiv qırılmasına görə.
şərq sahillərinin abraziya proseslərinə məruz qalması
● ərazinin fəal orogen qurşaqlarda yerləşməsinə görə
düzənlik ərazilərin relyefinin çay şəbəkəsinin sıxlığına görə parçalanması

513 Azərbaycan ərazisində landşaftın yüksəklik qurşaqlarını yaradan təbii komplekslər hansılardır?

- yarımsəhra, alp çəmənlikləri, nival buzlaq
aran meşələri, dağ-çəmən, alp və subalp çəmənlikləri
● yarımsəhra-quruçöl, dağ-meşə, dağ-çəmən, nival-buzlaq
meşə-çöl, dağ-meşə, subnival, nival
tuqay meşələri, çöl və subalp çəmənlikləri

514 Azərbaycanın Xəzər sahili üzrə 400 km-ə yaxın cənubdan şimala uzanan düzənlik ərazilərin landşaft-iqlim tipi hansıdır?

- rütubətli subtropik tipi
quru subtropik iqlimin səhra tipi
● quru subtropik iqlimin yarımsəhra tipi
dağ-meşə, meşə-çəmən tipi
rütubətli subtropik tipi

515 100 ildən artıq vaxt ərzində dəyişən təbii komponent hansıdır?

- bitki örtüyü
heyvanat aləmi
● torpaq tipi və ya növü
landşaft yarım tipləri
yeraltı sualın səviyyəsi

516 Yüksəkliyə qalxdıqca, hansı dağ landşaftlarının strukturu daha möhkəm olur? 1. meşə 3. meşə-çəmən 5. subnival 2. nival 4. dağ-çəmən 6. yarımsəhra

2, 3

● 1, 3

2, 5

3, 6

1, 5

517 Tərkibinə daxil olan daha aşağı səviyyəli taksonomik vahidlərin və landşaft elementlərinin birləşməsi hansı quruluşu yaradır ?

- landşaftın üfiqi strukturunu
- introzonal yarımtipləri
- mərz vahidlərini
- landşaftın şaquli strukturunu
- landşaftın azonal quruluşunu

518 Dağlarda meşə komplekslərinin strukturunun subnival və nival kompleksləri ilə müqayisədə daha möhkəm olmasının səbəbləri aşağıdakılardır?

- meşə ərazilərində aşınma və denudasiya prosesləri daha güclüdür
- burada taksonomik dərəcəli bir sıra fiziki-coğrafi komplekslər vardır
- yamaclar meşə bitkilərinin kökləri ilə yaxşı bərkidir
- meşə sahələrində rütubət daha çoxdur
- meşə komplekslərinə antropogen təsirlər daha intensivdir

519 Nə üçün dağlıq şəraitdə komplekslərin şaquli strukturunun qalınlığı düzənliyə nisbətən həmişə az olur?

- meşə sıx olduğuna görə
- litoloji proseslərə görə
- tektonik proseslərə görə
- denudasiya proseslərinə görə
- rütubətli hava olduğuna görə

520 Hündürlük strukturası sahə etibarlı ilə hansı landşaft komplekslərində daha mürəkkəb və müxtəlif cinsli olur?

- növ və yarımnövlərdə
- kiçik komplekslərdə
- tip, yarımtip və ya ölkə
- torpağın aşınma təbəqəsində
- tip və ya siniflərdə

521 Ayırı-ayrı həssələrdən təşkil olunmuş bütöv təbii varlıq necə adlanır?

- Geosistem
- Coğrafi təbəqə
- Təbii ərazi kompleksi
- Landşaft sferası
- Landşaft kompleksi

522 Landşaft-struktur təhlildə iqlim-ekoloji şəraitdə yaranmış yarımsəhra landşaftları daxilində yarımtip, növ, mərz, fasiya səviyyəli komplekslərin yaranması necə adlanır?

dağlıq vilayətlərin landşaftdaxili differensiasiyası

landşaft qurşaqlarının üfiqi strukturu

- düzənliklərin morfoqenetik fərqləri
- dağlıq ərazilərin transformasiyası
- landşaftın yüksəklik differensiasiyası

523 Yüksəklik qurşaqlarının eninin üfiqi zonallıqdan az olmasının əsas səbəbi nədir?

- düzənlikdə rütubətlə yağıntının miqdarının mütənasibliyi gec dəyişir
- dağlarda yüksəkliyə qalxdıqca temperatur artır
- düzənlikdə yağıntıların miqdarı çoxdur
- dağlarda düzənliyə nisbətən meşə landşaftları üstünlük təşkil edir
- dağlarda istiliklə rütubətin miqdarının mütənasibliyi tez dəyişir

524 Landşaftın hündürlük komplekslərinin komponentləri arasındakı qarşılıqlı əlaqənin xarakteri hansı xüsusiyyətlərə görə təyin edilir?

- komponentlər arasındakı ziddiyyətlərin yaranması ilə
- taksonomik vahidlərin yerdəyişməsi ilə
- komponentlərin ahəngdarlığı, birliyi və mütənasibliyi ilə
- ana süxur və üzvi maddələrin qarşılıqlı əlaqəsi
- relyef xüsusiyyətlərinin formalaşması ilə

525 Tipoloji vahidlərin üfiqi strukturunu mürəkkəbləşdirən təbii elementlər hansıdır? 1. qaya çıxıntıları 3. bitki örtüyü 5. ovuntu konuları 2. yeraltı sular 4. sürüşmələr 6. iqlim göstəriciləri

- 4,5,6
- 1,4,5
- 1,2,3
- 3,5,6
- 2,4,6

526 Landşaft komplekslərinin hündürlük strukturu komponentlərinin inkişafı hansı elementlərdən asılıdır?

- yerüstü və yeraltı suların miqdarının dəyişməsindən
- bitki və torpaq örtüyündən
- komplekslərin yaşından və dəyişmə istiqamətindən
- komponentlərin ahəngdarlığından
- taksonomik vahidlərdən və qarşılıqlı əlaqədən

527 Kürboyu, Yalama və Lənkəran düzənliyindəki meşələr hansı tip landşaftlardır?

- intrazonal
- zonal
- mərz
- azonal
- fasiya

528 Azərbaycan ərazisinin 60 %-nin meşə ilə örtülüb olması hansı dövrə təsadüf edir ?

- mezolit dövrünə
- daş dövrünə

- neolit dövrünə
- antropogen dövrünə
- paleolit dövrünə

529 Suvarılan landşaftlar necə adlandırılır ?

- irriqasiya
- intrazonal
- meliorativ
- mədəni
- təbii

530 Abşeron yarımadasında mövcud olan neft yataqlarının intensiv istismarı zamanı hansı fəsadlar antropogen amilin yeni tektonik hərəkətlərə təsirini aydın göstərir?

- çokmə ərazilərdə akkumlyativ proseslərin güclənməsi
- differential qalxmanın üstünlüyü
- yeraltı suların səviyyəsinin qalxması
- antiklinal sahələrdə əyilmənin intensivliyi
- sinklinal sahələrdə qalxmanın baş verməsi

531 Tektonik qalxma rayonlarına hansı tip mərzlər aiddir?

- şoran bitkilərlə örtülmüş yaşlı düzənliklərin yarımşəhraları
- yarğan şəbəkəsinin, qobu ilə əvəz olunduğu sahələr
- Çöl və meşə bitkiləri ilə örtülmüş yüksək yayla və çay dərələri
- hidromorf landşaftların mövcud olduğu çay dərələri
- quraqlığın üstünlük təşkil etdiyi çöllər və dağətəyi qırilmalar

532 Alçaq dağlıq süxurların aşınması, aparılması, relyefin parçalanması, Kür-Araz ovalığında isə materialların toplanması hansı proseslərin nəticəsidir?

- yüksək dağlıqda sürüşmələrin olması
- yeni tektonik hərəkətlərin fəallığı
- az qalınlığa malik strukturların sürüşməsi
- cavan yaşlı süxurların yuyulması
- vulkanik mənşəli süxurların üstünlüyü

533 Azərbaycan ərazisində antiklinal sahələrdə əyilmənin baş verməsi hansı antropogen amilin yeni tektonik hərəkətlərə təsirinin təzahürüdür?

- əkin sahələrinin şorlaşması
- meşə ərazilərinin qırılması
- neft yataqlarının intensiv istismarı
- sənaye tullantılarının miqdarı
- SES-in tikilməsi və istifadəsi

534 Azərbaycanın bütün dağlıq ərazilərinin mənimsənilməsi təxminən neçə faizdir?

- 59%
- 53%
- 48%

35%

67%

535 Azərbaycanda təxminən nə qədər ərazi səhralaşmaya məruz qalmışdır?

- 3,6 mln.ha
- 5,5 mln.ha
- 6 mln.ha
- 8,6 mln.ha
- 4,2 mln.ha

536 Alçaq dağ-meşə landşaft zonasında palıd, palıd-vələs meşələrinin aşağı sərhəddinin yüksəyə qalxmasının əsas səbəbləri nədir?

- torpaq-quruntun nəmlənmə dərəcəsinin aşağı olması
- ərazinin çay dərələri ilə kəsilməsi
- antropogen təsirlər
- eroziya-denudasyon proseslər
- dik yamacların ekspozisiyası

537 Antropogen təsirlərin mövcud olmadığı zamanlarda dağ meşələri ilə aran meşələrinin qovuşduğu ərazilər hara olmuşdur?

- Qarabağ maili düzənliyində, Lənkəran ovalığında
- Kürboyu ərazilərdə, Qobustan alçaq tirələrində
- Qanux-Həftəran vadisi, Qudyalçay və Qusarçay boyunda
- Açınohur-Ceyrançöldə, Pirsaatçay boyunda
- Naxçıvanın ortadağlığında, Yuxarı Şirvanda

538 Tuqay meşə kompleksinin təməmilə məhv olması səbəbləri nədir?

- Kür çayında baş verən daşqınlar
- Kür çayının normadan artıq çirklənməsi
- Mingəçevir su anbarının tikilməsi
- insanın təsərrüfat fəaliyyəti
- yeni maqistral yolların çəkilməsi

539 Samur-Dəvəçi ovalığında aran meşələri landşaft kompleksində yayılan bitki növləri dinamikasına təsir göstərən amil nədir?

- çay şəbəkisinin seyrək olması
- Xəzər dənizi səviyyəsinin qalxıb-enməsi
- seliteb landşaft komplekslərinin sıx yerləşməsi
- şimaldan gələn kontinental hava axınının təsiri
- ərazinin dəniz səviyyəsindən aşağı olması

540 Hal-hazırda aran meşələri kompleksi, əsasən hansı ərazilərdə saxlanılmışdır?

- Lənkəran ovalığı, Qarabağ maili düzənliyi
- Qarayazı düzündə, Şirvan qoruğu ərazisində
- Kür çayının sağ sahilində, Samur-Dəvəçi ovalığında
- Cənub-Şərqi Şirvanda, Acınohur-Ceyrançöldə
- Samur-Dəvəçi ovalığı, Qanıx-Əyriçay vadisi və Qarayazı düzü

541 Yarımşəhra ərazilərin yayıldığı sahələrdə əsasən hansı bitki formasiyaları üstünlük təşkil edir?

- ☐ qaraqan, moruq, fıstıq, şoranotu
- ☐ nar kolları, dəmirağac, yovsan, akasiya
- ☒ yovşan, şoranotu, efemer-şoran bitkiləri
- ☐ mamır, şibyə, şam ağacı, yovşan-efemer bitkiləri
- ☐ seyrək kollar, palıd və sarmaşiq

542 Azərbaycanın yarımşəhralarında torpaqların şorlaşmasına əsas səbəb nədir?

- ☐ ərazidəki torpaqların allüvial, prolüvial gətirmələrdən təşkil olunması
- ☐ Kür çayı və onun qollarının fəsildən asılı olanıq daşması
- ☐ əkinçilikdə əsasən taxıl bitkisinin becərilməsi
- ☒ torpaq əmələgətirən süxur və çöküntülərin tərkibindəki duzların çoxluğu, yeraltı suların səthə yaxınlığı
- ☐ intensiv otarılma və yağıntıların orta illik miqdarının aşağı olması

543 Yarımşəhra landşaftı zonasında hansı iqlim hakimdir?

- ☐ ekvatorial
- ☒ subtropik
- ☐ mülayim
- ☐ subekvatorial
- ☐ tropik

544 Azərbaycan ərazisində yarımşəhra kompleksinin yuxarı sərhədi göstərilən hipsometrik həddən 800-1000 m yuxarı qalxan sahələr haradadır?

- ☐ Açınohur-Ceyrançöl
- ☐ Talış dağlarının şərqində
- ☐ Kiçik qafqazın Cənub Şərqində
- ☒ Naxçıvan MR-da
- ☐ Böyük Qafqazın cənubunda

545 Azərbaycan ərazisi landşaftları hansı landşaft sinifinə bölünmüşdür?

- ☐ dağətəyi ərazilərin landşaft sinifinə
- ☐ yüksək dağlıq landşaftı sinifinə
- ☐ yarımşəhra landşaftı sinifinə
- ☐ düzənlik sahələrin landşaft sinifinə
- ☒ dağlıq ölkə landşaft sinifinə

546 Böyük Qafqazın cənub-şərq yamacında landşaftın yüksəklik qurşaqlığı spektrində dağ-meşə kompleksinin olmaması landşaftda hansı problemi yaradır?

- ☐ landşaft strukturunu
- ☒ landşaft anomaliyasını
- ☐ landşaft dinamikasını
- ☐ landşaft genezisini
- ☐ landşaft təkamülünü

547 Lənkəran villayətinin alçaqdağlıq meşə zonası və ona qovuşan düzənlik Hirkan meşə komplekslərinin başqa ərazilərdən fərqi nədir?

Kür-Araz ovalığında olduğu kimi quru subtropik meyvəçilik yayılıb

Ərazinin bir çox hissələrində kartofçuluq və təbii-antropogen kompleksləri

- çay və sitrus plantasiyaları və seliteb komplekslər üstünlük təşkil edir

yalnız burada tütün və qazangülü bitkiləri becərilir.

Samur-Dəvəçi düzənliyində taxılçılıq, burada isə meşə-bağ sahələri yayılıb.

548 Lənkəran villayətində əsasən vulkonogen süxurlardan əmələ gəlmiş dik yamaclı alçaqdağlıqda hansı landşaft tipi üstünlük təşkil edir?

tərəvəz-bostan, çəməzlər, seliteb komplekslər

aqrolandşaftlar və mədəni landşaftların sənaye sahələri

quru subtropik plantasiyalar və taxılçılıq

endemik meşələr, taxılçılıq və çayçılıq

- relikt hirkan meşələri, seliteb və aqrolandşaftlar

549 Böyük Qafqaz dağlarının alçaq dağlıqda hansı əraziləri çıxmaq şərti ilə, digər hissələrdə meşə qurşağı əmələ gətirir?

Qanux-Əyriçay, Ləngəbiz tirəsi

Qonaqkənd, Pirqulu-Qızmeşə

Zaqatala qoruğu, Qırz-Nüqədi

Pirsaatçayın sağ sahil, Türyançay qoruğu

- Qobusan, Ceyrançöl-Acınohur

550 Alçaq dağ meşə landşaftı zonası əsasən hansı yüksəkliklər arasında yerləşən yamac və platoları əhatə edir?

350-400 metrə 1600 metr arasında

- 500-600 metrə 1000-1200 metr arasında

200-300 metrə 1500 metr arasında

1000 metrə 1200-1400 metr arasında

700-800 metrə 1200-1300 metr arasında

551 Azərbaycan dağ-meşə landşaftı qurşağı bir-birindən fərqlənən əsas neçə landşaft-ekoloji zonaya ayrılır?

2

6

5

- 3

4

552 Step landşaftlarının bütün yarımip və növlərindən kənd təsərrüfatının hansı sahəsində istifadə olunur?

üzüm və pambıq plantasiyaları

ilboyu otarılma və fermer təsərrüfatı

- qış otlaqları və suvarma əkinçiliyi

seliteb komplekslər və dəmyə əkinçiliyi

yay otlaqları və əkinçilik

553 Dağ kserofit bitkilərinə ən çox hansı landşaft tiplərində rast gəlir?

ortadağlığın meşə kompleksində, Qızmeşə yaylasında

- Naxçıvan və Qobustanın quru çöl komplekslərində

Böyük Qafqazın yüksəkdağlığında və cənubunda

Talış dağlarının meşədən sonrakı ərazilərində

Qazax-Tovuz və Naftalan alçaqdağlığında

554 Step landşaftlarının yayıldığı ərazilərdə iqlim ekoloji şəraitdən asılı olaraq, hansı torpaq tipləri yayılmışdır?

boz, boz-qonur, şoran və şorakətli

- açıq və tünd şabalıdı, dağ qara meşə-çəmən, qara və qəhvəyi açıq qəhvəyi, boz, boz-qonur qırmızı-qleyli, qara və şabalıdı

555 Aran meşələri landşaft kompleksində əsas meşə əmələgətirən növləri hansılardır?

dəmirağac, sümşad, çinar, fıstıq

yalanqaz, akasya, eldar şamı, küknar

çinar, sarmaşiq, şabalıd yarpaq palıd

Xəzər şanagülü, dəmirağac, söyüd, fisdıq

- qovaq, palıd, qaraağac, qızılağac

556 Vaxtilə qırılıb məhv olmuş aran meşələrinin yerində, hal-hazırda hansı landşaftlar üstünlük təşkil edir?

alp çəmənlikləri və nival buzlaq

arid-seyrək meşəlik və səhra landşaftları

akkumlyativ tirələr və iynəyarpaqlı meşələr

- seliteb və aqrolandşaftlar neft quyuları, şəhər landşaftları

557 əkinçiliyə yararlı yarımşəhra torpaqlarında ən çox hansı kənd təsərrüfatı bitkiləri yetişdirilir?

banan, kivi, heyva, alma

- üzüm, taxıl, pambıq, nar kətan, çəltik, fəraş tərəvəzlər taxıl, kartof, çay, tütün çəltik, pambıq, üzüm, fındıq

558 Yarımşəhra düzənliklərinin və dağətəyinin əsas torpaqları hansı tiplərə ayrılır?

şabalıdı, qəvəyi və gillicəli

bataqlıq, çəmən-şabalıdı, qara

boz, qırmızı-qleyli, sarı

şoran, çəmən-meşə, çimli-karbonatlı

- boz, boz-qonur, açıq şabalıdı

559 Bəzi düzənlik sahələrində yarımşəhra landşaftı əvəzinə meşə landşaftının yaranmasının əsas səbəbi nədir?

yağıntılarda orta illik miqdarının azlığı

- yağıntılarda çoxluğu və rütubətlənmə dərəcəsi ərazini dağlara nisbətən şərq hissədə yerləşməsi səhra iqlimi göstəricilərinin yüksək olması

Günəşli saatların miqdarının çox olması

560 Azərbaycan ərazisi landşaftları hansı yarımşiniflərə bölünür?

- dağlıq və dağarası düzənlik
- yarımsəhra və çəmən-çöl
- düzənlik və bataqlıq-laqun
- dağlıq və yüksək düzənlik
- ortadağlıq və quru-çöl

561 Yarımsəhra landşaftları hansı qruplara ayrılır?

- maili düzənliklərin və yamac yarımsəhraları
- ortadağlığın və quru çöllərin yarımsəhraları
- düzənliklərin və alçaqdağlığın yarımsəhraları
- yastı tirəli düzənliklərin yarımsəhraları
- allüvial-prodüvial və ortadağlığın yarımsəhraları

562 Respublikanın hansı düzənlik ərazilərində yarımsəhra landşaftları əvəzinə meşə landşaftı əmələ gəlmişdir?

- Kiçik Qafqazın orta dağlığında
- Acınohur-Ceyrançöl ərazisində
- Lənkəran ovalığında
- Sarısı gölü sahillərində
- Qarabağ maili düzənliyində

563 Samur-Dəvəçi, Qanıx-əyriçay və Qarayazı düzündə hansı intrazonal landşaftlar yayılmışdır ?

- tuqay meşələri
- Çinar meşələri
- Eldar şamı meşələri
- Sultanbud meşələri
- Aran meşələri

564 Abşeron y/a-da ən çox radioaktivlik müşahidə olunan ərazilər hansılardır?

- Qala, Sabunçu
- Nardaran, Mərdəkan
- Ramana, Balaxanı
- Suraxanı, Bilgəh
- Binəqədi, Bibiheybət

565 ərazisində subnival-nival landşaft tipi mövcud olan qoruq:

- Qızılağac
- Göygöl
- Pirqulu
- Zaqatala
- Hirkan

566 İqtisadi səhətdən səmərəli olan və daha keyfiyyətli benzin almaq üçün, tərkibində hansı element yüksək faizli olmalıdır?

- matil spirti
- ammonium
- etil mayesi
- benzpiren
- oktan ədədli

567 Azərbaycanın orta dağ-meşə landşaftı zonasının yayıldığı hündürlüyün və ərazi xüsusiyyətlərinin xarakteristikasını müəyyənləşdir?

- 1200-1400 metrə 1700-2000 metr arasında , səthi kəskin parçalanmış qayalı-daşlı yamaclardan ibarətdir.
- 600-700 metrə - 1000-1600 metr arasında, quru dağ-çölləri ilə əhatələnmişdir
- 1000-1200 metrə 1600-1800 arasında, dərin və sıx yerləşən çay dərələri ilə intensiv parçalanmışdır
- 300-500- metrə - 1000-1200 metr arasında alüvial-prolüvial yüksək ərazilərdən təşkil olunmuşdur
- 800-1000 metrə - 1200-1400 metr arasında nival buzlaq sahəsi ilə sərhəddir

568 Böyük Qafqazın Şimal-şərq yamacında alçaqdağ meşə landşaftlarının antropogen modifikasiyaları ilə, cənub-şərqdə olan antropogen landşaftlar arasındakı fərq nədir?

- şimal-şərqdə çayçılıq, seliteb,bağ, cənub-şərqdə subtropik meyvəçilik və taxıl zəmiləri üstünlük təşkil edir.
- şimal-şərqdə çəltik, bağ, seliteb, cənub-şərqdə bağ, meşə-bağ, seliteb landşaftlar üstünlük təşkil edir.
- şimal-şərqdə tərəvəz-bostan, meşə-bağ, cənub-şərqdə taxıl zəmiləri və meşə-seliteb landşaftlar üstündür
- şimal-şərqdə meşə-bağ, bağ, bağ-zəmi, meşə-seliteb, cənub-şərqdə isə yalnız taxıl zəmiləri və seyrək seliteb komplekslər üstünlük təşkil edir
- şimal-şərqdə taxıl zəmiləri,meşə-bağ, tütün, cənub-şərqdə çəltik,tərəvəz-bostan və meşə-seliteb komplekslər üstündür

569 Azərbaycanda step landşaftların yayıldığı əsas sahələr haradadır?

- Böyük Qafqazın şimal-şərqində və Səba düzündə
- Kiçik Qafqazın maili düzənliklərində, Yuxarı Mıldə
- Bəsitçayın sahilboyu hissələrində, Həkəri düzündə
- Lənkəran ovalığı, Talış dağları ətəklərində
- Arazboyu düzənliklərdə, Zəngəzurun alçaq dağlığında

570 Qanıx-əyriçay vadisinin arın meşələri yerində əsasən hansı kənd təsərrüfatı bitkiləri becərilir?

- çay, kartof, kətan, pambıq
- tərəvəz-bostan, taxıl, üzüm və meyvə
- pambıq, üzüm, taxıl, meyvə
- qoz, fındıq, taxıl, tütün, çay və qazangülü
- üzüm, taxıl, şabalıd və meyvə

571 Şumlanma zamanı landşaftın əsas hansı indikatorları dəyişikliyə uğrayır ?

- hidroqrafik şəbəkə
- torpaq və onun tipləri
- landşaft növ və yarımnövləri
- iqlim ünsürləri
- bitki örtüyü və heyvanat aləmi

572 ən əlverişli dəmyə əkinçilik üçün yararlı olan torpaqlar hansı ərazilərə uyğun gəlir?

- meşə sahələrinə

buzlaqlara
səhralara
yarımsəhralara
quru çöllərə

573 Dünyada kənd təsərrüfatı məhsullarının neçə faizi suvarılan əkinçilik rayonlarının payına düşür ?

- 35%-dən az
- 60%
- 47%-dən az
- 70%-dən çox
- ☒ 50 %-dən çoxu

574 Azərbaycan Respublikası ərazisində kollektor-drenaj şəbəkəsi və kanalların uzunluğu təxminən nə qədərdir?

- 317 km
- 175 km
- 120 km
- ☒ 90 km
- 200 km

575 Azərbaycan Respublikası ərazisində zəngin landşaftları özündə birləşdirən və ən məhsuldar hesab olunan torpaq tipləri hansılardır?

- boz, boz-qonur, şabalıdı torpaqlar
- açıq şabalıdı və sarı-rütubətli torpaqlar
- meşə-çəmən və şorakətli torpaqlar
- qəhvəyi və qırmızı-ferralit torpaqlar
- ☒ dağ-meşə və qara torpaqlar

576 Quraq iqlimin, qumlu-gilli çöküntülərin və allüvial-dellüvial çöküntülərin yayıldığı ərazilər hansıdır?

- ☒ Abşeron yarımadası, Kür-Araz ovalığı və Naxçıvan MR
- Lənkəran ovalığı, Samur-Dəvəçi ovalığı, Böyük Qafqazın cənub-şərqi
- Naxçıvan MR, Kiçik Qafqazın cənubu, Talış dağları
- Abşeron yarımadası, Kür-Araz ovalığı, Böyük Qafqaz dağları
- Kiçik Qafqazın cənubu, Naxçıvan MR və Lənkəran ovalığı

577 Xəzərsahili rekreasiya landşaftlarının yerləşdiyi ərazilərin relyefindəki hündürlük amplitudu hansı məsafələr arasında dəyişir?

- 50 metrə – 100 metr arasında
- 0 metrə- 150 metr arasında
- ☒ 26,5 metrə- 200 metr arasında
- 27 metrə- 350 metr arasında
- 200 metrə- 500 metr arasında

578 Abşeron yarımadasında Xəzər dənizinin sahil boyu uzanan rekreasiya potensialı yüksək olan qumlu çimərlikləri təxminən nə qədər məsafəni əhatə edir?

- 50 km
- 300 km

750 km

825 km

☒ 100 km

579 Abşeron yarımadasında yarımsəhra landşaft tipinin çox geniş sahəni əhatə etməsinin əsas səbəbləri nədir?

deflyasiya prosesinin güclü olması və relefin mürəkkəbliyi

əsas sahələrin şoranlıq olması və quru iqlimin üstünlüyü

küləkli günlərin çox olması və dəniz sahilində yerləşməsi

orta illik yağıntının çox olması və akkumlyativ süxurların çoxluq təşkil etməsi

☒ quru iqlimin və qumlu-gilli çöküntülərin olması

580 Dağlıq ərazilərin üstünlük təşkil etdiyi Azərbaycan relyefinin son iki əsrdə məruz qaldığı əsas dəyişikliklər hansıdır?

əhalinin şəhərlərə axın etməsi

heyvandarlıq sahələrinin artırılması

əkinçilik təsərrüfatının genişləndirilməsi

kənd yaşayış məntəqələrinin çox olması

☒ relyefin ümumi deqradasiyası

581 Respublika ərazisində təsərrüfat işləri aparılmayan, elmi tədqiqat və turizm məqsədilə nadir bitki, heyvanat aləminin mühafizə olunduğu qoruq sahələri hansılardır?

☒ Qızılağac, Hirkan , Şirvan

Şirvan, Qarayaxı, Ordubad

Göygöl, Qobustan, Pirqulu

Sultanabad, Göyçay, Ağgöl

Türyançay, Altıağac, Nabran

582 Hal-hazırda rekreasiya sahələrinə hansı kompleksləri aid edirlər? 1. təbii təsərrüfat kompleksləri 2.sənaye rayonları və yeni qəsəbələri 3. dənizdə olan kiçik adalar 4. flora və faunanın mühafizə olunduğu qoruqlar 5. təbii komplekslərin tam saxlandığı qoruqlar 6. kənd təsərrüfatı bitkilərinin becərildiyi sahələr 7. müxtəlif növlü qoruqlardan təşkil olunmuş milli parklar

1, 3,4,6

4, 5, 6, 7

3, 4, 5, 6

☒ 1, 4, 5,7

2, 3, 6, 7

583 Dağ-mədən işləri sahəsində əvrəlkindən fərqlənən yeni texnologen relyef formaları neçə qrupa bölünür ?

3

6

5

4

☒ 2

584 Xüsusilə böyük şəhərlər təbii landşaft komplekslərinə və onun morfoloji vahidlərinə necə təsir göstərir?

☒ mikroiqlimi, yeraltı və yerüstü sülərin fiziki xüsusiyyətini və kimyəvi tərkibini dəyişir

mehə sahələri genişlənir, çay və gölsularından daha səmərəli formada istifadə edilir

atmosferdə hava kütlələrinin hərəkəti və sirkulyasiyası tamamilə pozulur

torpaqların dərinlik strukturu dəyişmək qalır və humus qatı qalınlaşır

hündür mərtəbəli binalar yalnız şəhər ətrafında tikilir və kiçik fəsiyalar toxunulmaz qalır

585 Yeni yaranmış və akkumlyativ dağ-mədən formalarının yayıldığı rayonlarda hansı təbii proseslər yaranır?

sürüşmə, sel və daşqınlar

müxtəlif bitki formasiyalarının yaranması

deflyasiya, abraziya və aşınma

● denudasiya, yuyulma və eroziya

yeni tektonik proseslərin aktivləşməsi

586 Dağ-mədən işləri zamanı yaranan ovuntu, sərinti materialları, saxtalardan çıxarılan materialların səthdə yayılması bu prosesin hansı qrupuna aiddir?

rekultivasiya olunan formalar

antropogen formalar

● akkumlyativ formalar

karyer formaları

yeni yaranmış formalar

587 Açıq şəraitdə faydalı qazıntıların çıxarılması nəticəsində əvvəlkindən əsaslı fərqlənən hansı formalar yaranır?

bitki örtüyü zənginləşir, landşaft örtüyündə yeni fəsiyalar yaranır

● yeni relyef formaları, torpaq və yeni bitki növləri yaranır, yeraltı suların səviyyəsi dəyişir

tullantı şəklində qalan faydalı qazıntılar yenidən basdırılır və ərazi rekultivasiya olunur

588 Dağlıq ərazilərdə səthin qızması və nəmlənmə dərəcəsinə görə bitki formasiyasının dəyişməsinə səbəb nədir?

bitkilərin növləri

dağların hündürlüyü

sıldırım qayalıqların olması

● yamacların ekspozisiyası

Qara torpaqların geniş yayılması

589 Qızılca təbiət yasaqlığı hansı inzibati rayon ərazisində yaradılmışdır?

● Gədəbəy

Tərtər

Füzuli

Samux

Tovuz

590 Şəki təbiət yasaqlığının yaradılmasında məqsəd:

həşəratları qorumaq

həşəratları qorumaq

● məməli heyvan və quşları qorumaq

bitkiləri qorumaq

torpaq örtüyünü qorumaq

591 Meşəsizləşdirilmiş ərazilərdə intensiv əkinçiliyin inkişafı nə kimi mənfi nəticələrə gətirib çıxarır ?

- bataqlıqlaşma artır
- torpaqda humus azalır
- aşınma və şorlaşma
- məhsuldarlıq azalır
- eroziya və deqradasiya

592 Respublika ərazisində səmərəsiz təsərrüfat fəaliyyəti hansı prosesləri yaradır ?

- qoruqların yaradılmasını
- ərzaq çatışmamasını
- səhrələşmə və çölləşməni
- istehsalın azalmasını
- suyarma məcburiyyətini

593 Abşeron yarımadasının bəzi yerlərində səhrələşməyə səbəb hansı təbii prosesdir ?

- ekzarasiya
- abraziya
- şorlaşma
- deqradasiya
- deflyasiya

594 Kontinentallıq əmsalının artması torpaqda hansı təbii prosesi sürətləndirir ?

- sürüşmə
- deqradasiya
- şorlaşma
- bataqlıqlaşma
- aşınma

595 Afrikanın hansı respublikası XX əsrin II yarısında güclü quraqlığa məruz qalmış və bunun nəticəsi də çox acınacaqlı olmuşdur?

- Efiopiya Respublikası
- Mali Respublikası
- Cənubi Afrika Respublika
- Əlcəzair Respublikası
- Sudan Respublikası

596 Bütün dünyada ekstra arid səhraların sahəsi nə qədərdir?

- 65 mln km²
- 8,9 mln km²
- 38,4 mln km²
- 17 mln km²
- 5,3 mln km²

597 Materiklər üzrə ən qüvvətli dəyişikliyə məruz qalan və pisləşən landşaft kompleksləri daha çox hansı qitələrdə yerləşir?

- Asiya, Afrika və Avstraliya
- Antarktida, Afrika, Cənub-Şərqi Asiya

Avropa, şimali və Cənubi Amerika
Arktika, Şimali Amerika və Avropa
Afrika, Cənubi Avropa və Şərqi Avstraliya

598 A.Q.Babaye və görə səhrələşməni yaradan 45 amildən neçə faizi insan, neçə faizi təbii amillərlə bağlıdır.

- 90% təbii, 10% insan amili
- 13% insan, 87% təbii amil
- 65% insan, 35% təbii amil
- 50% insan, 50% təbii amil
- 87% insan, 13% təbii amil

599 ən qədim dövrlərdə belə hansı xalqların düzgün irriqasiya işləri aparmadıqlarına görə torpaqlar şorlaşmış, məhsuldarlıq azalmış və hətta qədim mədəniyyətlərin tənəzzülünə səbəb olmuşdur?

- Şumer və Babilistanlıların
- Roma və Osmanlıların
- Manna və Midiyalıların
- Vandalı və Misirlilərin
- Çin və Albanların

600 Azərbaycan ərazisində səhrələşmə və çölləşmə proseslərin sürətlənməsində hansı antropogen (texnogen) amillərin rolu çoxdur?

- DDT və digər pestisidlərdən istifadə edilməsi
- pambıq tarlalarının sahəsinin azaldılması
- süni yağışların yağdırılması
- yeni qəsəbələrin salınması, yolların çəkilməsi
- səmərəsiz təsərrüfat fəaliyyəti

601 Hansı təbii proses məkan daxilində artdıqca torpağın degradasiyası sürətlənərək səhrələşmə riskini daha da çoxaldır?

- kontinentallıq əmsalı
- Rütubətlənmə əmsalı
- Soyuq hava kütlələrinin üstünlüyü
- Şimal küləyinin sürəti
- Yağıntıların intensivliyi

602 Kür çayının çirkləndiriciləri arasında əsasən hansı maddələr üstünlük təşkil edir?

- mineral yod-brom zavodunun tullantıları
- Balıqçılıq sənayesinin flotu tullantıları hesabına
- Fenol, mis, neft məhsulları və ağır tullantılar
- Neftçala yod-brom zavodunun tullantıları
- Yevlax yun zavodunun çirkab suları hesabına

603 Respublikada ümumiyyətlə neft və neft məhsulları ilə çirklənmiş ərazilərin sahəsi nə qədərdir?

- 28,8 min hektar
- 35 min hektar
- 73,6 min hektar

57 min hektar

22 min hektar

604 Azərbaycan ərazində daimi qar və buzla örtülü nival-buzlaq qurşağı hansı dağ massivində mövcuddur ?

Yan silsilə, Şahdağ

- Bazardüzü dağı, Şahdağ massivi

Zəngəzur, Burovar

Gömrügöy, Dərələyəz

Murovdağ, Babalağ

605 Dağ-çəmən landşaftı qurşağında hakim olan iqlim tipi hansıdır ?

kontinental-isti iqlim tipi

- soyuq iqlim tipi

yarımsəhra və quru çöl iqlim tipi

rütubətli dəniz iqlim tipi

mülayim-isti iqlim tipi

606 Dağ-çəmən landşaftları Naxçıvanın dağlıq bölgəsində, hansı landşaft qurşağından sonra inkişaf etmişdir?

dağ-meşə

- dağ- çöl və dağ kserofit

nival və subnival

yarımsəhra və quru göl

quru çöl və subnival

607 Dağ-meşə zonasının sərhədlərinin arasındakı məsafənin qısalmasına və bu ərazilərdə torpaq eroziyasının yaranmasına səbəb nədir?

- antropogen təsirlər

təbii amillər

süxurların kimyəvi və fiziki aşınması

denudasiya prosesləri

texnogen amillər

608 Azərbaycanda yüksək dağ-meşə landşaftı zonasının sərhədləri hansı yüksəkliklərdən keçir?

- 1600 metrə 2000 metr arasında

1800 metrə 2800 metr arasında

800 metrə 1200 metr arasında

1600 metrə 1800 metr arasında

1200 metrə 1600 metr arasında

609 Azərbaycan ərazisində az çirklənmiş və çirklənmiş çaylar qrupuna aid edilən çaylar hansı regionlara aiddir?

Kiçik Qafqazın şərq çayları və Lənkəran çayları

- Ölkə ərazisinin əksər çayları və Oxçuçay, Qabırçı, Kür və s.

Şimal çayları və Naxçıvan çayları

Azərbaycanın əksər çayları və Lənkəran çayları

Araz, Vəlvələçay, Ataçay və Kürün sağ qolları

610 Azərbaycan ərazisində təmiz çaylar qrupuna aid edilən çaylar hansı regionda yayılmışdır?

- Böyük Qafqazın cənub çayları və kiçik Qafqazın şimal çayları
- Kür çayının sağ qolları və Arazın sol qolları
- Şimal-şərq yamac və Lənkəran vilayəti çayları
- Kiçik Qafqaz çayları və Naxçıvan çayları
- Kür çayının sol qolları və Lənkəran çayları

611 Çirklənmə dərəcəsinə görə Azərbaycanın çayları hansı siniflərə bölünür ? 1. təmiz çaylar 5.mülayim çirklənmiş çaylar 2.azsulu çaylar 6.gursulu çaylar 3.lilli çaylar 7.çirklənməmiş çaylar 4.çirklənmiş çaylar 8.kiçik çaylar

- 4, 6, 8
- 3, 5, 7
- 2, 4, 6
- 1, 3, 8
- 1,4, 5

612 Azərbaycan Respublikası ərazisində torpaqların külək eroziyasından zərər çəkdiyi əsas sahələr hansılardır?

- Qərbi Azərbaycan və Xəzəryanı zona
- Böyük Qafqazın cənub-şərq və Lənkəran ovalığı
- Xəzəratrafi ovalıqlar və Acinohur-Ceyrançöl
- Qanix-Əyriçay vadisi və Talış dağlarının ortadağlığı
- Şimal-şərq Qafqaz və kiçik Qafqazın cənub-Şərq

613 Azərbaycan ərazisində dik yamaclardan istifadə etmək məqsədilə hansı metoddan istifadə olunur?

- irriqasiya
- rekultivasiya
- meliorasiya
- terraslaşdırma
- ransformasiya

614 ən çox torpaq eroziyasına məruz qalmış torpaq sahələri Azərbaycanın hansı landşaft qurşaqlarında müşahidə olunur?

- Lənkəranın düzənlik və dənizsahili ərazilərində
- Əsasən dağlıq ərazilərin dəmyə əkinçiliyi sahələrində
- Naxçıvanın orta və yüksək dağlıq sahələrində
- Qarabağ maili düzənliyinin suvarılan ərazilərində
- Kür-Araz ovalığının irriqasiya təsərrüfatı sahələrində

615 ətraf mühitə kəskin təsir edən və nəqliyyatda istifadə edilən benzin yanacağıının tərkibindəki hansı maddə çox təhlükəlidir?

- azot oksidləri
- hidrogen flüorid
- kadmium
- etil mayesi
- ammonium

616 Şərqi Qafqazda qar xətti hansı yüksəklikdən keçir ?

- 3200 m-dən

4500 m-dən

● 3900 m-dən

3500 m-dən

4000 m-dən

617 Alp çəmənlikləri landşaft zonasında relyefin böyük kontrastlığı ilə yanaşı, hansı təbii-ekoloji proses və formaları geniş yayılmışdır ?

abraziya, müxtəlif tipli daşqınlar və uçqunlar

antropogen transformasiya, sürüşmə və buzlaq ekzarasiyası

defilyasiya, yamacların fiziki və kimyəvi aşınması

● eroziya, qravitasiya, buzlaq ekzarasiyası və akkumlyasiyası

üzvü aşınma,degradasiya və yamacların differensiyası

618 Subalp çəmənliklərində, alp çəmənliklərinə nisbətən bitki növlərinin zəngin olmasının səbəbləri nədir?

antropogen təsirlərin daha az olması

quraqlıq dövrünün uzunmüddətli olması

● istilik və rütubətlənmə şəraitinin yaxşı olması

yağıntılı günlərin sayının çox olması

az maili yamaclarda torpaq qatının qalın olması

619 Dağ-çəmən landşaftları qurşağı iqlim-ekoloji və torpaq-bitki xüsusiyyətlərinə görə hansı zonalara ayrılır. 1. subalp çəmənlikləri 2. çəmən-meşə 3. çəmən-bataqlıq 4. alp çəmənlikləri 5. kserofit çölləri 6. hidromorf komplekslər

2,4

1,3

● 1,4

5,6

3,5

620 Dağlıq ərazilərdə sürüşmə morfologiyası ilə bağlı olaraq, yaranan bir sıra mürəkkəb mərz və fasiyalar hansılardır ?

● göl, göl-bataqlıq, bataqlıq-meşə

göl-bataqlıq, quru çöllər

kserofit çəmənliklər, işqınlar

meşə-çəmən, çəmən-bataqlıq, nival

sıldırım qayalıqlar, alçaqboyu kolluqlar

621 Digər qurşaqlardan fərqli olaraq dağ-çəmən qurşağının sərhədlərinin daha geniş olmasının səbəbi nədir?

antropogen-texnogen proseslər nəticəsində yamaclarda eroziya və denudasiya proseslərinin intensivləşməsi

orta illik temperaturun normadan aşağı olması

yağıntılarının orta illik miqdarının az olması

● antropogen amilin təsiri altında dağ-meşə landşaftının yuxarı sərhəddinin aşağı düşməsi

qlobal istiləşmə ilə əlaqədar olaraq nival buzlaqların ərinməsi

622 Azərbaycanın dağlıq vilayətində dağ meşə landşaftları qurşağından yuxarıda dağ-çəmən landşaftları qurşağının yayılma qanunauyğunluğu hansı ərazilərdə pozulur?

Böyük Qafqaz, Dərələyəz silsiləsi

Yan silsilə, Kiçik Qafqaz

Talış dağları, Şahdağ silsiləsi

- Naxçıvanın dağlıq bölgəsi, Talış dağları
- Zəngəzur silsiləsi, Kiçik Qafqaz

623 Antropogen amillərin təsirinə baxmayaraq, hazırda hansı ərazidə, bəzi çaylar boyu dağ və düzənlik meşələrinin qovuşması müşahidə edilir?

Kür çayı boyunca

Lənkəran çayları sahilində

- Qanıx-Həftəran vadisində
- İnqar və Ləngəbiz tirələrində
- Qusarçay və Qudyalçayda

624 Terraslaşdırma metodundan hansı problemlərin qarşısının alınması üçün istifadə edilir?

gilli süxurların üstünlük təşkil etdiyi ərazilərdə sürüşmələrin qarşısının alınması üçün

irriqasiya landşaftlarının geniş yayıldığı sahələrdə şoranlaşmanın dərəcəsini azaltmaq üçün

- şiddətli yuyulmuş torpaqların yarpaq və dərərlərlə parçalanmasının qarşısını almaq üçün
- kənd təsərrüfatının əsas sahəsi olan çəltikçiliyin inkişaf etdirilməsi məqsədi ilə
- rütubətli ərazilərdə bataqlıqların sahəsinin genişlənməməsi məqsədi ilə

625 Azərbaycan Respublikası torpaqlarının çirklənməsində neft məhsulları ilə yanaşı hansı ağır metallar vasitəsilə çirklənmə yüksək dərəcədədir?

dəmir, manqan, volfram, cıvə

- qurğuşun, kadmiy, sink, mis
- çuqun , duralüminium, qurğuşun
- fenol, azot, sink, gümüş
- qızıl, alüminium, mis, qalay

626 Azərbaycan ərazisində ayrı-ayrı dağlıq vilayətlərində iqlim-ekoloji şəraitin dəyişməsi ilə əlaqədar olaraq, landşaft qurşaqlarının düzgün ardıcılığını tap?

yarımsəhra-quruçöl, dağ-çəmən, dağ-meşə, qayalıqlar

səhra, kserolit kolluqlar, dağ-meşə-çəmən

hidromorf landşaftlar, dağ-meşə, dağ-çəmən, subnival

dağətəyi düzənliklər, meşə-çəmən, kserofit kolluqlar

- yarımsəhra-quruçöl, dağ-meşə, dağ-çəmən, nival-buzlaq

627 Dağ-çəmən landşaftı qurşağında ot bitkilərinin qruplaşması, torpağın qalınlığı və biotik komponentlərin məhsuldarlığı hansı amillərdən asılıdır?

buzlaq ekzarasiyası və akkumulyasiyasının intensivliyindən

yamacları təşkil edən süxurların litoloji tərkibindən

kənd təsərrüfatı sahələrinin düzgün yerləşdirilməsindən

qar örtüyünün qalın olması və buzlaqlaşmasından

- ərazinin relyef və mikroiklimindən

628 Landşaftın torpaq və bitki komponentlərinə görə şimal və cənub yamacların ekspozisiyaları hansı xüsusiyyətlərinə görə ciddi fərqlənir? 1. Cənub yamaclarda torpqda humusun miqdarı artır, qırmızı torpaqlar üstünlük təşkil edir 2. Şimal yamaclarda meşə daha sıx, torpaq az skeletli və rütubətli olur. 3. Şimal yamaclarda meşə daha seyrəkdir, torpaqda ana süxurlar səthə yaxındır. 4. Cənub yamaclarda eroziya və denudasiya hadisələri müşahidə edilmir, ardıc meşələri üstünlük təşkil edir. 5. Cənub

yamaclarda torpağın skeletliyi artır, ağaclar seyrəkləşir, meşəaltı kol və ot bitkiləri sıx örtük yaradır. 6. Şimal yamaclarda torpaq çox skeletlidir, ot bitkiləri və kolluqlar üstünlük təşkil edir, rütubət azdır.

- 2,5
- 1,5
- 3,4
- 2,6
- 4,6

629 Yüksək dağ-meşə zonasında əsas meşə əmələ gətirən ağac növləri hansılardır?

- qızılağac, qovaq
- saqqızağacı və şam
- ardıc və fisdıq
- dəmirağac və küknar
- vələs və şərqi palıdı

630 Bir çox ərazilərdə qırılmış meşələrin yerində hansı təkrar və yaxud törəmə landşaftlar əmələ gəlmişdir?

- dağ çəmən, dağ meşə-çəmən, meşə-cöl, çəmən-çöl
- dağ meşə-çəmən, yarımsəhra, step
- arid-seyrək meşələr, kolluqlar, subalp
- dağ meşə, çəmən-cöl, alp və subalp
- nival, subnival, yarımsəhra, quruçöl

631 Arid-seyrək meşələr və kolluqlar kompleksinə aid olan uzunömürlü ağac növü hansıdır?

- Söyüd, şam, dəmirağac
- Ardıc, Eldar şamı, palıdın bir neçə növü
- Saqqız ağacı, dəmirağac, şam
- Yulğun, qarağac, qovaq
- Qızılağac, şabalıdyarpaq palıd

632 Azərbaycan ərazisində əsasən arid-seyrək meşələr və kolluqlar kompleksi hansı sahələrdə yayılmışdır?

- Şirvan düzü, Naöran-Yalama meşəliyi
- Qarabağ malili düzənliyi, Həkəri düzü
- Samur-Dəvəçi ovalığı, Acınohur-Ceyrançöl
- Mil-Muğan, Lənkəran düzənliyində
- Ceyrançöl-Acınohur, Qobustan alçaqdağlığı

633 Qarabağ vulkanik yaylasında təbii komplekslərin qorunması üçün hansı qoruq təşkil edilmişdir?

- Hirkan qoruğu
- Bəsitay qoruğu
- Pirsaatçay qoruğu
- Qaragöl qoruğu
- Göygöl qoruğu

634 Milli parklar nə ilə fərqlənir ?

- hər nə varsa qorunur

- insanların gəlib-gəlməsinə icazə verilir
- heyvan və bitki qorunur
- heyvan və bitki qorunur
- tam qapalı saxlanılır

635 Yasaqlıq nəyə deyilir ?

- dövlət nəzarətiləri tərəfindən qorunur
- bir neçə komponent qorunur
- müəyyən ərazinin hər hansı bir komponenti qorunur
- ərazi milli parklara uyğunlaşır
- ancaq əhali tərəfindən qorunur

636 Dağlıq ekosistemlərə antropogen təsirlərin əsas ekoloji nəticələri hansılardır?

- Sənaye əhəmiyyəti olan heyvanların, xüsusilə məməlilərin sayının artırılması
- Qış otlaqlarının ləğv edilməsi və fermer təsərrüfatlarının azaldılması
- İES-nin inşası və onların tam gücü ilə istifadə edilməsi
- təbii ekosistemlərin şumlanmış sahələr, otlaqlar, təkrar meşəliklər və antropogen modifikasiyalarla əvəz edilməsi
- Kənd əhalisinin işsizlik problemi ilə əlaqədar olaraq şəhərlərə axın etməsi

637 Dağ ekosistemlərinin bioloji müxtəlifliyinə və landşaft komplekslərinə qarşı yaranmış təhlükələr hansılardır? 1. Faydalı qazıntıların istismarı, dağ-mədən sənayesinin inkişafı 2. Meşədən istifadənin dağıdıcı rolu və meşələrin intensiv qırılması 3. Sənaye müəsisələrinin düzgün yerləşdirilməsi 4. Kənd təsərrüfatı torpaqlarından və otlaqlardan səmərəsiz istifadə 5. Səhrələşməyə məruz qalmış ərazilərin suvarılması 6. Kortəbii sistemli turizmin güclənməsi və inkişaf etdirilməsi 7. Səlifəb landşaftların seyrəkliyi və əhalinin sayının az olması 8. Ənənəvi təsərrüfat sahələri ilə məşğul olan əhaliyə şəraitin yaradılmaması

- 3, 5, 7, 8
- 1, 5, 6, 8
- 1, 2, 4, 6
- 2, 3, 5, 6
- 4, 6, 7, 8

638 Azərbaycanın yarımsəhra landşaftları zonasında, təxminən nə qədər sahədə qış otlaqları suvarılır?

- 750 min ha
- 500 min ha
- 150 min ha
- 300 min ha
- 200 min ha

639 Bitkinin otlaq rejiminə uyğunlaşma qabiliyyəti və bir bitki növünün başqası ilə olunması necə adlanır?

- abarıma mərhələsi
- çəmənliklərin zənginləşməsi
- otlaq deqressiyası
- heyvandarlıq təsərrüfatı
- su basar terrasların çəmənlikləri

640 İnkişaf etmiş ölkələrdə aşağıda göstərilmiş sahələrin hansından daha çox gəlir əldə edilir?

- dəniçilik nəqliyyatından

- kənd təsərrüfatından
- meşə ərazilərindən
- metallurgiya sənayesindən
- rekreasiya-turizm sahəsindən

641 Azərbaycan ərazisində kütləvi turizmin qadağan edildiyi təbii komplekslərin tam saxlandığı dövlət qoruqları hansılardır?

- Şirvan və Qızılağac qoruqları
- Zaqatala və Göy-göl qoruqları
- Ordubad və Altıağac qoruqları
- İsmayılлы və Qobustan qoruqları
- Türyanqçay və Vəsitçay qoruqları

642 Aşağıda göstərilən təbii qoruq sahələrindən hansılar milli park statusu almışdır?

- Nabran, Batabat
- Pirqulu, Altıağac
- Şahdağ, Ordubad
- Nabran, Qobustan
- Bəsitçay, Şahdağ

643 Dağlıq ərazilərdə yamacların ekspozisiyası hansı proseslər nəticəsində yaranır?

- aşınma və eroziya
- dəmyə əkinçiliyi
- heyvandarlıq sahələri
- terraslaşdırma və suvarma
- səthin qızması və nəmlənmə

644 Xəzərsahili turizm-rekreasiya landşaftları içərisində xüsusilə seçilən geoloji-geomorfoloji abidələr hansıdır?

- Burovar silsiləsi ,Afurca şəlaləsi , Qalaltı meşələri
- Beşbarmaq dağı, Şahdağ milli parkı, Qızılağac qoruğu
- Tufandağ vulkanik gölləri, Yalama meşələri, Yanardağ
- Pirqulu meşələri, Qobustan qayalıqları
- Qobustan qayalıqları, Beşbarmaq dağı , Şollar və Lənkəran ovalıqları

645 Xəzərsahili boyu yerləşən rekreasiya landşaftları hansı zəngin-təbii xüsusiyyətlərinə görə fərqlənir? 1. relik meşələri 5. ekzogen relyef formaları 2.nival buzlaqları 6.vulkanik gölləri 3. dağ-meşələri 7.hündür dağ şəlalələri 4. Yanardağ təbii məşəli 8.geoloji-geomorfoloji abidələr

- 5, 6, 7, 8
- 3, 6, 7, 8
- 1, 4 , 5, 8
- 2, 3, 6, 7
- 1, 2, 4, 7

646 Erməni təcavizkarlarının Dağlıq Qarabağı, eləcə də ona bitişik ərazilərimiz işğal etməsi nəticəsində dağlıq ərazi landşaftlarında hansı problemlər meydana gəlmişdir?

- Sənaye müəsisələri dağıdılmış və ərazidə AES tikilmişdir
- Yenidənqurma işləri aparılmış və təkrar antrorogen məsəliklər salınmışdır

Dağlıq Qarabağ ərazisində yeni sənaye müəsisələri tikilmişdir.

- Meşələr intensiv qırılmış faydalı qazıntılar kortəbii şəkildə çıxarılmış, təbii landşaftlara külli miqdarda zərər vurulmuşdur
- Ermənistan əhalisinin böyük bir hissəsi Dağlıq Qarabağa köçürülmüşdür

647 Rütubətli subtropiklərdə öz-özünü təmizləmə xüsusiyyəti nə üçün sürətli gedir ?

rütubətli az olması və quru iqlim şəraiti

- rütubətin və istiliyin optimal olmasına görə
- bütün toksoloji normaların yüksək səviyyəsi
- geokimyəvi anomaliyanın yüksək olması ilə
- yeraltı suların səthə yaxınlığı

648 Dağ-mədən işləri aparılan ərazilərdə hansı texnogen relyef formaları yaranır?

qədim süxur qatları və torpaq təpəcikləri

denudasyon formalar və karyer çuxurları

meliorativ formalar və tikinti qalıqları

- yeni yaranmış formalar və akkumulyativ formalar
- metal qırıntıları və aşırma materialları

649 Bütün dünyada xüsusilə də inkişaf etmiş ölkələrdə rekreasiya torpaqları əhatə etdiyi əraziyə görə hansı sahələrdən sonra gəlir?

şərq yarımkürəsində yerləşən ölkələrdə birinci sıradadır

sənaye müəsisələri, neft quyularından sonra

oflaq sahələri,seliteb landşaftlar və səhralardan sonra

səhra, yarımsəhra və dağ meşələrindən sonra

- kənd təsərrüfatı və meşə torpaqlarından sonra üçüncü yeri tutur

650 Dağ- mədən işləri sahəsində yeni yaranmış formalar hansılardır?

süni göl çuxurları, otarılma sahələri və yeni salınmış yollar.

karyerlərdən çıxarılan materialların yayılması, müxtəlif tipli fasiyalar

əkin sahələri, böyük fermer təsərrüfatları

sürüşmə və uçqun sahələri, çay yatağının istiqamətinin dəyişdirilməsi

- karyerlər, şaxtalar, çökəkliklər, tikinti ilə əlaqədar olaraq səthdə planlaşma işləri.

651 Rekultivasiya üçün təcrübədən keçirilmiş və sınaqdan keçirilmiş etibarlı metodlardan ən əlverişlisi hansıdır?

coğrafi indikasiya metodu

fenoloji aknalogiya metodu

bioloji-texnologen metod

texniki metod

- landşaft-ekoloji metod

652 Azərbaycanda hansı komponentlər daha çox görünür ?

torpaq ehtiyatları

su hövzələri

- bitki və heyvanat aləmi

heç nə qorunmur

atmosfer havası

653 Azərbaycanca necə qoruq, necə yasaqlıq var?

- 11 qoruq , 24 yasaqlıq
- 20 qoruq, 10 yasaqlıq
- qoruq yoxdur, 20 yasaqlıq
- 8 qoruq, 13 yasaqlıq
- 10 qoruq, 15 yasaqlıq

654 Respublikamızda xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərindən hansının sayı digərlərinə nisbətən azdır?

- ovçuluq təsərrüfatları
- qoruqlar
- Milli parklar
- yasaqlıqlar
- doğru cavab yoxdur

655 Xüsusi mühafizə olunan ərazilərin əhatə dairəsinə daxildir?

- təsərrüfat obyektləri
- nəqli kəsilmiş bitki və heyvan növlərinin yayıldığı yerlər
- zooloji, botaniki, hidroloji, geoloji, meşə, landşaft və torpaq obyektləri
- su hövzələri
- yaşillıq zonaları

656 Xüsusi qorunan ərazilərin yaradılmasının məqsədlərinə daxildir:

- yerləşdiyi landşaft zonaları və qoruğu əhatə edən ərazisinin vəziyyəti
- fauna və ya heyvanat aləminin öyrənilməsi
- bitki örtüyünün, qismən də heyvanat aləminin öyrənilməsi
- heyvanat aləminin, qismən də bitki örtüyünün öyrənilməsi
- flora və ya bitki örtüyünün öyrənilməsi

657 Xüsusi qorunan ərazilərin növlərindən deyil:

- Milli Parklar
- Zooloji parklar
- Təbiət abidələri
- süni meşələr
- təbiət parkları

658 Xüsusi qorunan landşaftlar aşağıdakı məqsədlər üçün istifadə edilmir:

- təbiəti mühafizə
- ətraf mühitin monitorinqi
- saxlama
- kənd təsərrüfatının inkişafı
- elmi tədqiqat

659 Hər hansı ərazinin özünəməxsus eynicinsli sahəsi olub, eyni ekoloji rejimlə səciyyələnen kompleks hansıdır?

mərz

coğrafi sfera

● fasiya

geosistem

coğrafi mühit

660 Materiklərin birinci torpaq xəritəsi kim tərəfindən hazırlanmışdır?

L.İ.Praslov

Ç.E.Kelloq

V.Q.Kozanov

● V.V.Dokuçayev

İ.P.Gerasimov

661 Təbii landşaft tipi olan fasiyanın mərzdən fərqi nədədir?

● fasiya daha kiçik landşaft tipi olub, mərzin tərkibinə daxildir

mərz yalnız dağlıq landşaftlarda, fasiya isə yalnız düzənlik landşaftlarında formalaşır

hər ikisi biofil elementlərə aiddir

mərz daha kiçik landşaft tipi olub, yalnız azonal strukturlarda özünü biruzə verir

fasiya təbii ərazi komplekslərin, mərz isə təbii komponentlərə aiddir

662 Landşaftşünaslıq xüsusi elm kimi nə vaxt yaranmışdır?

XV əsrdə

XX əsrin əvvəlində

XVII əsrdə

XVIII əsrdə

● XIX əsrin sonunda

663 Landşaft sözü hansı xarici dildən tərcümədə ölkə və torpaq haqqında elm deməkdir?

ingilis

fransız

latın

rus

● alman

664 Landşaft haqqında təlimin yaradıcıları kimlər olmuşdur?

● V.V.Dokuçayev, Q.N.Visotskiy, L.S.Berq və b.

C.Xarper, M.Biqon, C.M.Anderson və b.

Ç.Adams, İ.P.Gerasimov, T.Miller və b.

S.P.Krasennikov, İ.B.Lamark, N.A.Severov və b.

E.Zyüs, E.Hekkel, F.İ.Rupxert və b.

665 Yer kürəsinin müxtəlif hissələrinin təbii şəraiti barədə materialların toplanması nə vaxta təsadüf edir?

XVII əsr

XV əsr

XVIII əsr

XX əsr

● XV əsr

666 L.S.Berq landşaftları hansı hissələrə bölürdü?

sadə və mürrəkəb

zonal və azonal

introzonal və üfüqi

təkrarlanan və ritmik

● təbii və mədəni

667 Təbii landşaft elementlərinin qorunması məqsədi ilə yaradılmış Azərbaycanın Qırmızı kitabı neçənci ildə çap olunmuşdur?

● 1989-ci ildə

1942-ci ildə

1955-ci ildə

1970-ci ildə

1927-ci ildə

668 Antropogen təsirlərin coğrafi təbəqəyə aid olmayan hissələri hansılardır?

okean dibi relyefinin tədqiqi

təyyarə uçuşları

Marian çökəkliyinin tədqiqi

● kosmosa uçuş

neft quyularının qazılması

669 İlk landşaft xəritəsini yaradan alimlər:

V.Dokuçayev, L.S.Berq

● B.Plomov, R.Abolin

A.İsaçenko, Q.Visoskiy

P.Semyonov, A.Humbolt

S.Kalensnik, L.Ramnski

670 Landşaftşünaslıq elminin differensiasiyası ilə əlaqədar olaraq inkişafı hansı dövr hesab edilir?

● XIX əsrin II yarısı

XIX əsrin əvvəli

XVIII əsr

XVIII əsrin sonu

XX əsrin əvvəli

671 Qoruqların vəzifələrinə daxil deyil:

xüsusi qorunan ərazilərin sahələrinin hərtərəfli öyrənilməsi

hazırlanan təbiət salnaməsinin dövrü olaraq işlənib təzələnməsi

● tərkibinə daxil olan komponentlərin qismən öyrənilməsi

ərazisindəki zənginliklərin qorunub ilkin təbiət halında saxlanılması

672 Qobu və yarıqan yamaclarında inkişaf edən çöl kompleksləri hansı landşaft vahidinə aid edilir ?

fasiya

tək

mezoşəlyef

mikşəlyef

● mərz

673 Xüsusi qorunan ərazilər aşağıda göstərilən məqsədlərdən hansı üçün istifadə olunur?

● təlim-tərbiyə, mühafizə

sənaye sahələrinin inkişafı

yaşıllaşdırma

təbii sərvətlərdən istifadə

kənd təsərrüfatı

674 Xüsusi qorunan ərazilər hansı əhəmiyyətə malik təbiət komplekslərindən ibarətdir?

elmi-texniki

● ekoloji, elmi, estetik, mədəni

estetik, sağlamlıq, iqtisadi

ekoloji, mənəvi, fizioloji

elmi, estetik, texnoloji

675 Xüsusi qorunan ərazilərin məqsədlərinə aşağıdakılardan hansı daxildir?

təbiəti mühafizə

təlim-tərbiyə

ətraf mühitin monitorinqi

● hamısı doğrudur

elmi-tədqiqat

676 Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin növlərinə daxil deyil?

Dövlət Təbiət qoruqları

Milli parklar

Biosfer qoruqları

● hamısı daxildir

Dövlət Təbiət yasaqlıqları

677 Qoruqların əsas vəzifəsi nədir?

antropogen landşaft yaratmaq

təsərrüfat işlərinin aparılması

ərazidəki ekosistemin dəyişdirilməsi

● ərazidəki zənginlikləri qoruyub, ilkin təbii halında saxlamaq

ovçuluq təsərrüfatının inkişafı

678 Xüsusi mühafizə olunan ərazilərin təşkili və istifadəsi bu prinsiplərdən birinə əsaslanır?

təbiəti mühafizə

- Beynəlxalq əməkdaşlıq
- sağlamlaşdırma
- hamısı
- ətraf mühitin monitorinqi

679 Mikrokomplekslərin və mürəkkəb mezokomplekslərin birləşməsindən yaranan sahələr necə adlanır?

- dağlıq sistemləri
- mərz
- bataqlıq
- şoranlıqlar
- fasiya

680 Coğrafi təbəqənin dörd sferadan təşkil olunduğunu göstərən ilk alim kim olmuşdur?

- P.I.Brounov
- R.I.Abolin
- V.V.Dokuçayev
- A.A.Qriqoryev
- İ.M.Zabelin

681 Coğrafi təbəqənin qalınlığı hidrosferdə nə qədər götürülür?

- 4 – 5 km
- 30 – 35 km
- 12 – 14 km
- 20 km
- 11 km

682 Coğrafi təbəqənin yuxarı sərhəddi atmosferin hansı təbəqəsindən götürülür?

- tropopauzadan
- termosferdən
- troferin aşağı hissəsində
- mezosferdən
- stratosferdən

683 Canlı və cansız maddələrin qarşılıqlı təsiri zamanı yaranan sistemlər hansılardır?

- struktur sistemlər
- mürəkkəb sistemlər
- sadə coğrafi sistemlər
- geosistemlər
- akval sistemlər

684 Coğrafi təbəqənin qalınlığı litosferdə nə qədər götürülür.?

- 20-25 km
- 10-12 km

30-32 km

● 4-5 km

17-18 km

685 Ekosistem terminini ilk dəfə elmə gətirən alim kimdir?

C.Xarper

● A.Tensli

V.Dokuçayev

Ç.Darvin

İ.Gerasimov

686 Hansı fikir düzdür?

coğrafi təbəqənin qalınlığı bir neçə metrdir

heç biri düzgün deyil

coğrafi təbəqə ilə landşft sferası terminləri eyni məna verir

● landşaf sferasının qalınlığı bir neçə 100 m-lə ölçülür

landşaft sferası təbəqələrin bütün hissələrini əhatə edir

687 Hansı coğrafi sfera bütünlüklə coğrafi təbəqəyə daxil olur?

atmosfer

● hidrosfer

ekzosfer

mezosfer

litosfer

688 Yer in coğrafi təbəqəsinin inkişafında hansı enerji mənbələri iştirak edir?

nüvə enerjisi

qabarma və çəkilmə

● daxili və xarici enerji

Günəşin şüa enerjisi

radioaktiv elementlərinin enerjisi

689 Sadə coğrafi sistemlər necə yaranır ?

meşə komplekslərindəki komponentlərin vahdətindən

atmosferdə müşahidə edilən qazlardan

stratosferdəki ozon təbəqəsinin mövcudluğundan

yalnız okeanlarda olan canlıların cəmindən

● canlı və cansız maddələrin qarşılıqlı təsirindən

690 P.İ. Brounovun ilk dəfə təbəqələr haqqında söylədiyi fikir hansı olmuşdur ?

biosfer populyasiyalardan təşkil olunmuşdur

atmosfer təbəqəsinin konkret sərhəddi yoxdur]

hidrosfer bütün təbəqələrlə əlaqədərdir

litosferdə radioaktiv elementlərin enerjisi çoxddur

- coğrafi təbəqə dörd sferadan təşkil olunmuşdur

691 Fasiya nədir ?

- mikrokomplekslərin birləşməsindən yaranan sahələr
- mürəkkəb mezokomplekslərin birləşməsidir
- ərazinin özünəməxsus eynicinsli sahəsidir
- coğrafi təbəqənin yuxarı sərhəddidir
- ekoloji rejimlə şəciyyətlənməyən kompleksdir

692 Torpaq, bitki örtüyü və canlı orqanizmlər Yer kürəsində yerləşməsinə görə hansı əlamətlərə malikdir ?

- zonal
- azonal
- intrazonal
- şaquli
- üfqi

693 Həyatın əmələ gəldiyi ən nazik təbəqə hansıdır ?

- təbii ərazi kompleksləri
- coğrafi təbəqə
- su səthi
- hava səthi
- quru səthi

694 Coğrafi mühitə ekvivalent qəbul edilən termin hansıdır?

- coğrafi uzunluq.
- landşaft sferası
- landşaft tipi
- coğrafi enlik
- coğrafi təbəqə

695 Landşaft tiplərinin formalaşmasında əsas rol oynayan amillər hansılardır?

- iqlim
- relyef və iqlim
- dağlıq ərazilər
- düzənlik ərazilər
- torpaq

696 Landşaft sferası nədir?

- quruda və okeanda müşahidə olunan komplekslər
- yalnız okeanlarda olan kompleks
- litosfer və atmosferdə olan komplekslər
- atmosferdə müşahidə edilən komplekslər
- biosferdə müşahidə edilən kompleks

697 Coğrafi mühit anlayışının ilk dəfə elmə kim gətirmişdir ?

1880-ci ildə R.K.Markov

1866-ci ildə S.V.Kalesnik

● 1860-cı ildə E.Reklyu

1856-cı ildə F.N.Milkov

1920-ci ildə D.L.Armand

698 Yer kürəsində zonal əlamətlərə malik və ekvatorndan qütblərə doğru dəyişən təbii komponentlər hansılardır?

dənizlər və səhralar, çöllər

bitki örtüyü, yağanlar, qobular

meşələr, düzənliklər, göllər

dağlıq ərazilər, çaylar, göllər

● torpaq, bitki örtüyü, canlı orqanizmlər